ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Δ. Π.Μ.Σ. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΟΛΟΚΥΘΑ ΜΑΡΙΑ

Α.Μ.:09110017

ΜΠΕΧΛΙΟΥΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Α.Μ.: 09110026

Επιβλέπουσα:

ΑΘΗΝΑ ΜΠΕΛΕΓΡΗ -ΡΟΜΠΟΛΗ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2013

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την καθηγήτρια μας κα Αθηνά Μπελεγρή – Ρομπόλη, για την επίβλεψη αυτής της διπλωματικής εργασίας. Ήταν πάντοτε διαθέσιμη να μας προσφέρει τις γνώσεις και την εμπειρία της, για την καλύτερη και ουσιαστική κατανόηση του αντικειμένου της εργασίας.

Την εργασία αυτή αφιερώνουμε στους συζύγους μας, Γιάννη και Λίνα αντίστοιχα, οι οποίοι ήταν δίπλα μας σε όλες τις ευχάριστες αλλά και τις δύσκολες στιγμές, στην ακαδημαϊκή μας πορεία για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος.

Κατανομή κεφαλαίων – ενοτήτων ανά σπουδαστή

Κεφάλαιο 1 - Άμεσες Ξένες Επενδύσεις: επιμέλεια Μαρία Κολοκυθά

Κεφάλαιο 2 - Τα Φορολογικά Κίνητρα: επιμέλεια Αλέξανδρος Μπεχλιούλης

Μοντέλο του James: επιμέλεια Μαρία Κολοκυθά - Αλέξανδρος Μπεχλιούλης

Κεφάλαιο 3 - 3.1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα (2000-2011) : επιμέλεια Μαρία Κολοκυθά

Κεφάλαιο 3 - 3.2. Οι Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011), 3.3 Φορολογικοί Συντελεστές: επιμέλεια Αλέξανδρος Μπεχλιούλης

Περίληψη

Η σημασία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ), διεθνώς, έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές αλλά και κυβερνήσεις, διαχρονικά. Η παρατηρούμενη, όμως, διεύρυνση του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων χωρών οδήγησε στην θεσμοθέτηση κινήτρων που ήταν αφενός, «ελκυστικά» για τους επενδυτές αφετέρου, «αποδοτικά» για τις χώρες υποδοχής. Στόχος της διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση των ΑΞΕ και ειδικότερα των φορολογικών κινήτρων ως κριτήρια προσέλκυσης τους. Παράλληλα, οι ροές των ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, την περίοδο 2000-2011, αναλύονται ως μελέτη περίπτωσης. Αρχικά, διερευνάται το θεωρητικό πλαίσιο των ΑΞΕ, ενώ στη συνέχεια, αναλύονται τα είδη των φορολογικών κινήτρων, ο σχεδιασμός, η οργάνωση καθώς και η αξιολόγηση τους στο πλαίσιο της εφαρμογής και της υλοποίηση τους. Τέλος, αναλύεται τόσο το θεσμικό πλαίσιο, όσο και οι ΑΞΕ οι οποίες υλοποιήθηκαν στην ελληνική οικονομία, την περίοδο 2000-2011. Τα στοιχεία της έρευνας έχουν προέλθει κυρίως από δευτερογενείς πηγές, ενώ για την ελληνική οικονομία τα στοιχεία προέρχονται απο την Τράπεζα της Ελλάδας και το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Από την ανάλυση προέκυψε ένα μείγμα χαρακτηριστικών, κριτηρίων και παραγόντων που χρησιμοποιούνται τόσο για την θεωρητική, όσο και την αναλυτική διερεύνηση και ερμηνεία των ροών των ΑΞΕ. Ειδικότερα, για τα φορολογικά κίνητρα, διαπιστώνεται ότι, διεθνώς, ήταν διαχρονικά ο κρισιμότερος παράγοντας για την προσέλκυσή τους. Κάθε είδος, όμως, φορολογικού κινήτρου εμφανίζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα σε σχέση με συγκεκριμένους προσδιοριστικούς παράγοντες οι οποίοι απαιτείται να αναλυθούν και αξιολογηθούν τόσο εκ προτέρων όσο και εκ των υστέρων. Τα ευρήματα δείχνουν ότι, στην Ελλάδα, διαχρονικά, το κίνητρο αυτό χρησιμοποιείται για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Επιπλέον, η πορεία των ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, ως ένα βαθμό, ακολουθεί περίπου την ίδια με την Ευρωπαική Ένωση χωρίς, ωστόσο να μπορέσει να μετεξελιχθεί σε έναν «ελκυστικό» προορισμό.

The importance of Foreign Direct Investment (FDI), globally, has attracted the attention of many researchers and governments, over time. However, the observed increase in competition among countries to attract them, requires the institutionalization of incentives that will be both "attractive" for other investors and "efficient" for the host countries. The aim of this MSc Thesis is to analyse FDI phenomenon and specifically tax incentives as a criterian of attractiveness. At the same time, FDI inflows in the Greek economy in the period 2000-2011 are analyzed as a case study. Firstly, we analyze the theoretical framework of FDI, and then the types of tax incentives, planning, organization and evaluation in the context of the application and implementation. Finally, the analysis focuses on FDI which are implemented in Greek economy, during the period 2000-2011. Survey data have come, primarily, from secondary sources, and data, concerning greekeconomy, have come from the Bank of Greece and the Ministry of "Development, Infrastructure, Transport and Networks". From the previous analysis, it is obvious that a mix of characteristics, criteria and factors used for both theoretical and analytical investigation and interpretation of FDI flows. In particular, tax incentives, internationally, over time were the most crucial factor to attract FDI. Nevertheless, any type of tax incentive has advantages and disadvantages in relation to specific determinants. The findings show that, in Greece, over time, the incentive used to attract FDI. Moreover, the trend of FDI in the Greek economy, to some extent, follows roughly the same pattern as the European Union.

Λέξεις κλειδιά: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, Φορολογικά Κίνητρα, Ελληνική Οικονομία.

Πίνακας Περιεχομένων

Συντομογραφίες 7

Εισαγωγή 8

1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις 9

1.1. Ιστορική Αναδρομή 9

1.2. Ορισμός, Μορφές και Τύποι των Α.Ξ.Ε. 14

1.3. Παράγοντες που Επηρεάζουν τις ΑΞΕ 21

1.4. Κίνητρα Προσέλκυσης ΑΞΕ 25

1.5. Τρόποι Χρηματοδότησης ΑΞΕ 27

1.6. Το Θεωρητικό Πλαίσιο των ΑΞΕ 33

1.6.1. Η Νεοκλασική Θεωρία 33

1.6.2. Η Θεωρία του Ειδικού Πλεονεκτήματος (The Specific Advantage Theory) 34

1.6.3. Η Θεωρία του Ηγέτη και του Ακόλουθου (Follow the Leader Theory) 34

1.6.4. Η Θεωρία της Εκλεκτικής Προσέγγισης (The Eclectic Approach Theory) 35

1.6.5. Η Θεωρία του Αναπτυξιακού Κύκλου της Επένδυσης (investment Development Cycle Path) 35

1.6.6. Η Θεωρία του Επιπέδου Ανάπτυξης (The level of Development Theory) 36

1.6.7. Θεωρίες Επιλογής ΑΞΕ και του Τόπου Εγκατάστασης των Επιχειρήσεων 36

2. Τα Φορολογικά Κίνητρα 38

2.1. Είδη φορολογικών κινήτρων 40

2.1.1. Η φορολογική Περίοδος Χάριτος 40

2.1.2. Οι Φορολογικές Επιδοτήσεις Επενδύσεων 43

2.1.3. Οι Φορολογικές Ελαφρύνσεις 44

i. Οι Μειώσεις των Φορολογικών Συντελεστών 45

2.2. Τα Φορολογικά Κίνητρα και οι Στόχοι Προσέλκυσης των ΑΞΕ 49

2.3. Οργάνωση και Σχεδιασμός των Κινήτρων 54

2.4. Διεθνής Πρακτική των Φορολογικών Κινήτρων 61

2.5. Φορολογικοί «παράδεισοι» 65

2.6. Αναλυτικό Πλαίσιο 70

3. Οι ΑΞΕ στην Ελληνική Οικονομία (2000-2011) 85

3.1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα (2000-2011) 85

3.1.1. Οι Αναπτυξιακοί Νόμοι (1998 -2013) 87

3.1.2. Περιοχές Εφαρμογής των Ενισχύσεων- Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια 88

3.1.3. Νομοσχέδιο «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις» - Ν. 4146/2013 96
3.1.4. Το επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα και οι ΑΞΕ 97
3.2. Οι Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011) 100
3.2.1 Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011) 103
3.2.2 Η Σύγκριση με την ΕΕ27 (2000-2011) 105
3.3 Φορολογικοί Συντελεστές 107
Συμπεράσματα 111
Βιβλιογραφία 117
Παράρτημα 124
Πηγή : UNCTAD & OECD statistics 129

Συντομογραφίες

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠΚ	Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΕΕ27	Ευρωπαϊκή Ένωση των 27
ΕΚΕΣ	Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών
ΖΕΕ	Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΜΕΡΜ	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης
ΠΑΙ	Πρωτοβουλία Αδριατικής Ιονίου
ΠΕ	Πολυεθνικές Επιχειρήσεις
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
AETR	Μέσος Αποτελεσματικός Φορολογικός Συντελεστής
BTI	Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες
DTT	Συμφωνίες Διπλής Φορολόγησης
EDFI	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης
EIB	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
IMF	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
METR	Οριακός Αποτελεσματικός Φορολογικός Συντελεστής
R&D	Research and Development - Έρευνα και Ανάπτυξη
UNCTAD	Σύσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και τις Επενδύσεις

Εισαγωγή

Στόχος της διπλωματικής είναι η ανάλυση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) και ειδικότερα, των φορολογικών κινήτρων ως κριτήρια προσέλκυσής των. Αρχικά αναλύεται το φαινόμενο των ΑΞΕ γενικότερα και στη συνέχεια επικεντρωνόμαστε στα φορολογικά κίνητρα και ειδικότερα στην ανάλυση των ροών των ΑΞΕ στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2011.

Η ανοδική πορεία των ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές αλλά και κυβερνήσεις. Η σημασία αλλά και ο ρόλος τους αυξήθηκε οδηγώντας σε διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας, με αποτέλεσμα πολλές χώρες να αναζητούν κίνητρα ώστε να προσελκύσουν νέες επενδύσεις. Οι θεωρίες που αναπτύχθηκαν για την ερμηνεία των ΑΞΕ ήταν ποικίλες και οι έρευνες για τον προσδιορισμό των παραγόντων που τις επηρεάζουν πολλές.

Με στόχο την προσέλκυση των ΑΞΕ, πολλές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο και κυρίως των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής, παρέχουν ένα συγκεκριμένο είδος κινήτρων, τα φορολογικά κίνητρα. Σκοπός είναι η ελάφρυνση από πλευράς φόρων, των επενδυτικών σχεδίων των ενδιαφερόμενων επενδυτών.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο διερευνάται το φαινόμενο των ΑΞΕ σε σχέση με τις μορφές, τους τύπους και τους παράγοντες που επηρεάζουν αποφάσεις για την υλοποίησή τους. Στη συνέχεια, η ανάλυση εξειδικεύεται σε σχέση με τα κίνητρα και τους τρόπους χρηματοδότησης. Τέλος, γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση των θεωριών που αναφέρονται στις ΑΞΕ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, η ανάλυση επικεντρώνεται στα φορολογικά κίνητρα. Αναλύονται τα είδη φορολογικών κινήτρων, ο σχεδιασμός και η οργάνωση της εφαρμογής τους και το πλαίσιο αξιολόγησής τους. Τέλος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στους φορολογικούς «παραδείσους», ως τόπος όπου εφαρμόζεται ειδικό φορολογικό καθεστώς.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται οι ΑΞΕ και τα φορολογικά κίνητρα στην Ελλάδα, ως χώρα υποδοχής. Ειδικότερα, γίνεται συγκριτική παρουσίαση των αναπτυξιακών νόμων από το 1998 έως και το 2013 και ακολουθούν αναλύσεις για τις εισροές και καθαρές ΑΞΕ για το διάστημα 2000-2011.

Τέλος, διατυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη μελέτη.

1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

1.1. Ιστορική Αναδρομή

Από την αρχαιότητα έως τις αρχές του 19ου αιώνα, οι λόγοι που ώθησαν στην ανάληψη παραγωγικών δραστηριοτήτων εκτός συνόρων σύμφωνα με τους Dunning (1993) και Κυρκιλή (2002) ήταν:

- Η επιθυμία υποβοήθησης του εμπορίου και των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων
- Η απόκτηση νέας γης και πηγών πλούτου
- Η ανακάλυψη νέων διεξόδων εκμετάλλευσης των εγχώριων αποταμιεύσεων

Οι ΑΞΕ εμφανίζονται μετά από το 1830 έχοντας τη μορφή διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρείας. Σύμφωνα με τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη[1], οι ΑΞΕ έως και το τέλος του 19ου αιώνα αποτελούσαν μικρό μέρος της επενδυτικής δραστηριότητας ενώ κυριαρχούσε η μεταφορά κεφαλαίου με τη μορφή των επενδύσεων χαρτοφυλακίου στο εξωτερικό. Τα κεφάλαια προέρχονταν κυρίως από τη Βρετανία και είχαν προορισμό χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης, και της Βόρειας και Νότιας Αμερικής.

Την περίοδο από το 1870 ως και τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο οι ΑΞΕ σημειώνουν αύξηση. Η περίοδος αυτή είναι η εποχή του laissez faire. Οι ΑΞΕ το 1914 αποτελούν το 1/3 του συνόλου των επενδύσεων κεφαλαίου στο εξωτερικό και αντιπροσωπεύουν το 9% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Η αύξηση αυτή δικαιολογείται από τον προστατευτισμό των εγχώριων αγορών και την τάση των επιχειρήσεων για εγκατάσταση των παραγωγικών μονάδων εντός των προστατευμένων αγορών προκειμένου να απαλλαχθούν από τους δασμούς. Οι κίνησεις των αγαθών και των συντελεστών (κεφάλαιο\εργασία) διεξάγονται μεταξύ των εθνικών συνόρων χωρίς εμπόδια. Τα χαρακτηριστικά αυτά συναντώνται κυρίως στον Τρίτο Κόσμο και συνδέονται με ταχεία ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων[2].

Επιπλέον, η αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) την ίδια περίοδο, είναι απόρροια της τεχνολογικής προόδου που σημειώνεται την περίοδο εκείνη και προκαλεί αλλαγές στην τεχνολογία παραγωγής, αλλά και στην βελτίωση των μεταφορών. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε πιο μακρινές περιοχές και να δραστηριοποιηθούν σε νέες αγορές.

---

[1] United Nations Centre on Transnational Corporations, (1991).
[2] Nayyar, (2006).

Σύμφωνα με το World Investment Report (1991), το συνολικό απόθεμα των ΑΞΕ το 1914 (Πίνακας 1.1) αφορά κατά 50% την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, ενώ οι τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης εμφανίζουν σημαντικά μικρότερη συμμετοχή, με 30% και 15% αντίστοιχα. Οι χώρες με την μεγαλύτερη υλοποίηση ΑΞΕ, είναι η Μ. Βρετανία και οι ΗΠΑ, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι αυτές που δέχονται τον μεγαλύτερο όγκο ΑΞΕ.

Πίνακας 1.1

Κατανομή αποθέματος ΑΞΕ % το 1914	
Τομέας εκμετάλλευσης και φυσικών πόρων	55
Τομέας Υπηρεσιών	30
Τομέας Μεταποίησης	15
Χώρες Προέλευσης ΑΞΕ % το 1914	
Μ. Βρετανία	44,6
Η.Π.Α	18,6
Γαλλία	12
Γερμανία	10,3
Λοιπές Αναπτυγμένες Χώρες	9,6
Χώρες Υποδοχής ΑΞΕ % το 1914	
Δυτική Ευρώπη	7,8
Η.Π.Α	10,3
Ρωσία	7,1
Καναδάς	6
Αναπτυσσόμενες Χώρες	62,8

Πηγή: World Investment Report (1991)

Στις 30 Ιουνίου 1967 υπογράφεται από την Ευρωπαική Επιτροπή η συνθήκη της GATT (General Agreement on Tarrifs and Trade) με αφορμή τους εμπορικούς όρους που ίσχυαν μέχρι τότε. Με τη συνθήκη αυτή, η οποία αργότερα το 1995 αντικαθίσταται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), οι ΠΕ αναζητούν νέους τρόπους διεθνούς δραστηριοποίησης τους προκειμένου να ξεπεράσουν τόσο τα εμπόδια από δασμούς όσο και τους περιορισμούς των εισαγωγών.

Την εποχή εκείνη, με τις ΑΞΕ να παίζουν σημαντικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο, οι ΠΕ αποκτούν τη δυνατότητα μέσω αυτών για εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών και του χαμηλού κόστους εργασίας των χωρών υποδοχής μεγιστοποιώντας τα κέρδη τους[3].

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ΗΠΑ έπαιξαν κυριαρχικό ρόλο στην διαμόρφωση του παγκόσμιου μεταπολεμικού οικονομικού συστήματος[4]. Επιπλέον, υπήρξαν φορολογικοί νόμοι των ΗΠΑ που ευνόησαν τις ΑΞΕ. Το 1960, οι ΗΠΑ κατέχουν περίπου τα 2/3 των μεταπολεμικών ΑΞΕ. Μέχρι τη δεκαετία του 1960,

[3] Dunning, (1993).
[4] Δελής,(2010).

αποδυναμώνεται ο σχηματισμός διεθνών καρτέλς στις ολιγοπωλειακές αγορές που στοχεύουν στην διανομή των αγορών και στη ζήτηση πρώτων υλών και ειδών διατροφής και έτσι προκαλείται αντιστροφή της τάσης έναντι της αύξησης των ΑΞΕ. Οι διάφορες χώρες υποδοχής αρχίζουν να αντιστέκονται στην ιδιοκτησία και τον έλεγχο από τις ΗΠΑ και ανακτούν τις δυνάμεις τους με αποτέλεσμα την μείωση της καθαρής εκροής από τις ΗΠΑ. Σύμφωνα με τον Δελή (2010), η δεκαετία του 1970 βιώνει την χαμηλότερη ροή ΑΞΕ, ενώ η Μ. Βρετανία προέκυψε ως σημαντικός παίκτης λόγω των πλεονασμάτων πετρελαίου της Β. Θάλασσας και της κατάργησης των ελέγχων συναλλάγματος το 1979.

Την δεκαετία του 1980 οι ΑΞΕ αυξάνονται τρεις φορές γρηγορότερα από τις εξαγωγές[5]. Η εισροή ΑΞΕ σε 15 χώρες αποτελεί το 70,4% του συνόλου των εισροών παγκοσμίως, ενώ τις τρεις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Μ. Βρετανία με ποσοστό αθροιστικά 45,6% του συνόλου Το 1998 οι ΗΠΑ καταλάμβαναν το 27% του συνόλου των εισροών ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο και το 34,2% των εισροών ΑΞΕ στις αναπτυγμένες χώρες (Dunning, 1993). Την ίδια περίοδο παρατηρείται η στροφή των ΑΞΕ προς την Νοτιοανατολική Ασία. Η εισροή ΑΞΕ στην Νοτιοανατολική Ασία αυξάνεται από 14,8% το 1960 σε 39,6% το 1988 (Dunning, 1993). Αντίθετα, το ποσοστό αυτό περιορίζεται στην Λατινική Αμερική και παρουσιάζεται αύξηση στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες της Αφρικής, τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980.

Ο Moosa (2002) αναφέρει ότι η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίζεται από διασυνοριακές εξαγωγές και συγχωνεύσεις, ως κατευθυντήρια δύναμη πίσω από την ΑΞΕ. Επιπλέον, συνεχίζεται η τάση φιλελευθεροποίησης των ρυθμιστικών καθεστώτων για τις ΑΞΕ. Το 1998 και 1999 παρουσιάζονται αλλαγές στην πολιτική της κυβέρνησης των χωρών υποδοχής και ενισχύεται η προστασία και η προώθηση των ΑΞΕ. Το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα η Ασία με πρωτοπόρο την Κίνα, συγκεντρώνει τις μεγαλύτερες ΑΞΕ στον αναπτυσσόμενο κόσμο ενώ ακολουθεί η Λατινική Αμερική. Στην Ευρωπαική Ένωση (ΕΕ), την περίοδο 2004-2010, ο μέσος όρος των ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ[6] ήταν 2,7%, στις Μεσογειακές χώρες της ΕΕ (Ισπανία, Πορτογαλία και Ιταλία) 2%, και στις Βαλκανικές χώρες που είναι και οι άμεσοι ανταγωνιστές μας (Τουρκία, Ρουμανία και Βουλγαρία) 8,1%, ενώ στην

[5] World Investment Report, (1991).

[6] 'Ελλάς 20:20: Η προσέλκυση των ξένων επενδύσεων στην Ελληνική οικονομία – οι απόψεις των ξένων επενδυτών', The Boston Consulting Group (BCG) και Ελληνο - Ολλανδικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (HEDA), (2012).

Ελλάδα 1%. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[7], εως και το 2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί το μεγαλύτερο προορισμό ΑΞΕ παγκοσμίως. Το φαινόμενο αυτό είναι αποτέλεσμα του μεγέθους της ευρωπαϊκής αγοράς αλλά και του βαθμού οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των κρατών- μελών της Ε.Ε.

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 1.1, κατά την τελευταία δεκαετία το ποσοστό των ΑΞΕ που προορίζονται για την Ε.Ε, συμπεριλαμβανομένων των ενδοκοινοτικών επενδύσεις, έχει μειωθεί σημαντικά, από 45% το 2001 σε 23% το 2010, υπέρ των αναδυόμενων οικονομιών.

Διάγραμμα 1.1: Εισροές ΑΞΕ (σε δις €) στην ΕΕ27 (2001-2010)

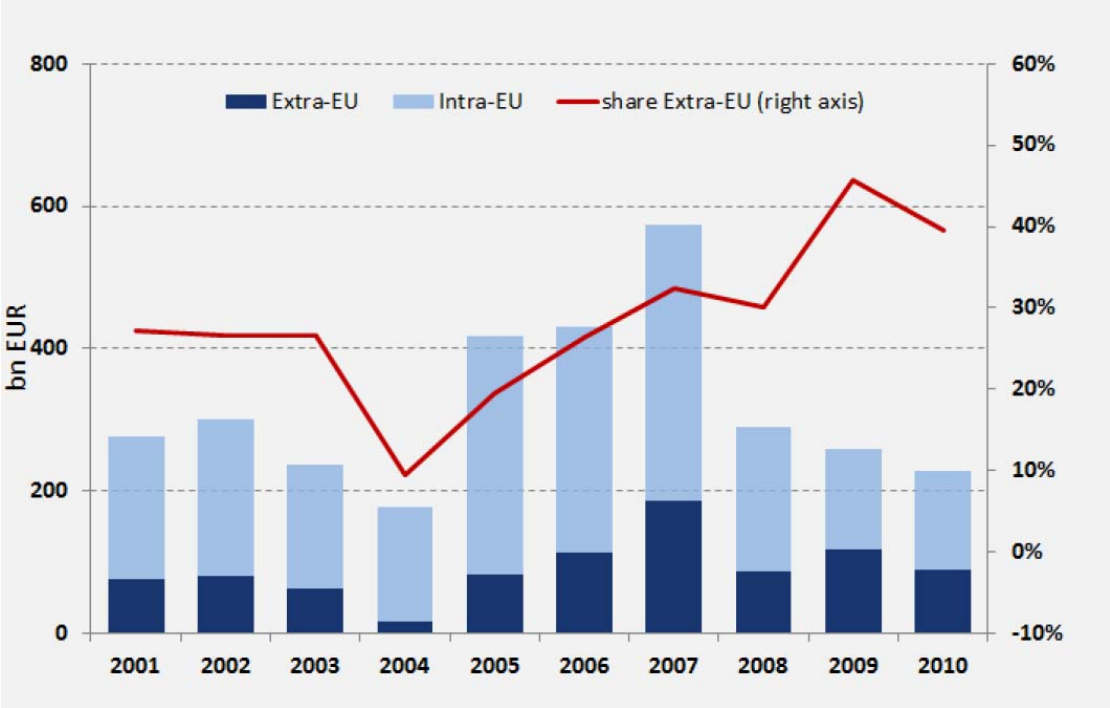

Πηγή: European Competitiveness Report 2012- Reaping the benefits of globalization, 2012

Οι εισροές των ΑΞΕ προς την Ε.Ε επλήγησαν σημαντικά από την παγκόσμια ύφεση του 2008-2009. Οι ροές ΑΞΕ προς την Ε.Ε. συρρικνώθηκαν το 2008 στο ήμισυ σε σύγκριση με το 2007 και συνέχισαν να μειώνονται ελαφρώς το 2009 και το 2010. Το 2010, οι συνολικές ροές ΑΞΕ στην Ε.Ε. ανήλθαν σε 230 δισ. ευρώ εκ των οποίων περίπου το 60% προέρχεται από κράτη μέλη της Ε.Ε. Παρά το γεγονός ότι οι εισροές ΑΞΕ από την Ε.Ε. φαίνεται να έχουν ανακάμψει κάπως το 2011, φαίνεται πιο πιθανό ότι τα επόμενα χρόνια τα επίπεδα ΑΞΕ θα επιστρέψουν σε εκείνα του έτους 2007 όταν κάποιες επενδυτικές δραστηριότητες τροφοδοτήθηκαν από υπερβολικά υψηλές τιμές μετοχών σε ορισμένους τομείς.

[7] European Competitiveness Report (2012).

Ανεξάρτητα από τη γεωγραφική κατανομή των ΑΞΕ, είναι φανερό οτι, η διεθνής οικονομική δραστηριότητα διαχρονικά εμφανίζει τάση διεύρυνσης του οικονομικού χώρου και των αγορών. Πολλές είναι οι επιχειρήσεις που προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους χρησιμοποιούν μέσα και στρατηγικές επέκτασης του οικονομικού τους χώρου. Οι στρατηγικές διείσδυσης σε ξένες αγορές, που ακολουθούν οι επιχειρήσεις προκειμένου να διευρύνουν τη διεθνή επιχειρηματική δραστηριοποίηση τους, εξαρτώνται, ανάλογα με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των επιχειρηματιών τους, κυρίως από δύο τρόπους. Ο πρώτος τρόπος αφορά στην προσέγγιση της αγοράς μέσω των εξαγωγών, ενώ ο δεύτερος αφορά στην παραγωγή του προϊόντος εκτός της έδρας της επιχείρησης[8], σύμφωνα, πάντα, με το επιχειρηματικό σχέδιο.

Συνεπώς, οι ροές κεφαλαίου, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διεθνή οικονομική δραστηριότητα. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις και οργανισμοί μελετούν τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ροών αυτών καθώς και τις επιπτώσεις που μπορεί να δημιουργήσουν στις χώρες που συνδέονται με αυτές. Ειδικότερα, σε σχέση με τις χώρες υποδοχής, οι ΑΞΕ δίνουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τις συνολικές επενδύσεις σε επίπεδο μεγαλύτερο από αυτό που επιτρέπουν οι εγχώριες αποταμιεύσεις. Αποτελούν μακροχρόνιες ροές κεφαλαίου οι οποίες αποσκοπούν στην αγορά και εγκατάσταση νέων επενδυτικών αγαθών, όπως π.χ πάγιων περιουσιακών στοιχείων ή άλλων μορφών φυσικού κεφαλαίου. Διαφέρουν, όμως, από τις βραχυχρόνιες ροές κεφαλαίων, όπως οι μετοχές, οι οποίες διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο ή η αγορά κρατικών ομολόγων στο γεγονός ότι οι βραχυχρόνιες ροές αναφέρονται σε οργανωμένες αγορές κεφαλαίου στις οποίες οι τιμές ισορροπίας διαμορφώνονται μέσω ενός συστήματος συναλλαγών. Οι άμεσες επενδύσεις δεν εισέρχονται σε μια οργανωμένη χρηματοοικονομική αγορά αλλά λειτουργούν αποκεντρωμένα χωρίς την ύπαρξη ενός κεντρικού συστήματος εκκαθαρίσεων και συναλλαγών όπως οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, ενώ επηρεάζονται κατά κύριο λόγο από τα πραγματικά μεγέθη της οικονομίας και τα

[8] Στο πλαίσιο της δεύτερης στρατηγικής (Παπαγεωργίου & Χιόνης, 2003) υπάρχουν αρκετοί τρόποι που μπορούν να εφαρμοστούν ανάλογα με τους στόχους της επιχείρησης και τις παραγωγικές δυνατότητες της: α) η χορήγηση άδειας εκμετάλλευσης της επωνυμίας ή της τεχνογνωσίας από μια επιχείρηση (licensing-license agreements), β) η παροχή του δικαιώματος σε έναν τοπικό επιχειρηματία να λειτουργήσει ένα υποκατάστημα της επιχείρησης (franchising), γ) η από κοινού συμμετοχή της πολυεθνικής επιχείρησης στη λειτουργία και στο μετοχικό κεφάλαιο μιας νεοϊδρυθείσας επιχείρησης-κοινοπραξία (joint ventures), δ) η παροχή διοικητικών γνώσεων σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οργανωτικές αδυναμίες (management contracts), και ε) οι άμεσες επενδύσεις (Direct Investment).

χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής[9]. Έτσι, ιστορικά, οι κινήσεις των κεφαλαίων διεθνώς υπό μορφή ΑΞΕ, συνδέεται με την προσπάθεια διεύρυνσης του οικονομικού της χώρου, τόσο των επιχειρήσεων, οσο και των οικονομιών.

1.2. Ορισμός, Μορφές και Τύποι των Α.Ξ.Ε.

Ένας από τους τρόπους επέκτασης του οικονομικού χώρου είναι και οι άμεσες επενδύσεις και ειδικότερα οι ΑΞΕ (Παπαγεωργίου & Χιόνης, 2003). Ο ορισμός, όμως, των ΑΞΕ εμφανίζεται πολλές φορές στη βιβλιογραφία με επιμέρους διαφοροποιήσεις. Σύμφωνα με τον Κυρκιλή (2002) ως ΑΞΕ ορίζεται η μεταφορά στο εξωτερικό διακριτών αλλά ταυτόχρονα συμπληρωματικών εισροών της παραγωγικής διαδικασίας, όπως το χρηματικό κεφάλαιο, η τεχνολογία, η επιχειρηματικότητα χωρίς παρεμβολή κάποιας συναλλαγής μέσω της αγοράς.[10]

Οι Krugman & Obstfeld (1995) μελετώντας τη διεθνή κίνηση κεφαλαίων, ορίζουν ως Α.Ξ.Ε τις διεθνείς ροές κεφαλαίων με τις οποίες μια επιχείρηση σε μια χώρα δημιουργεί ή επεκτείνει μια θυγατρική της σε μια άλλη χώρα. Επιπλέον, ορίζεται ότι διακριτικό γνώρισμα μιας Α.Ξ.Ε είναι πώς δε σημαίνει μόνο μια μεταβίβαση πόρων αλλά και την απόκτηση ελέγχου αφού η θυγατρική αποτελεί τμήμα της ίδιας οργανωτικής δομής με τη μητρική εταιρεία.[11] Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, ως ΑΞΕ ορίζεται η μακροχρόνια επένδυση με την οποία αποκτάται σημαντικό μερίδιο μιας επιχείρησης (πλειοψηφικό ή μειοψηφικό), που συνήθως αποκαλείται θυγατρική εταιρεία, από μια εταιρεία του εξωτερικού, τη μητρική εταιρεία[12].

Τέλος, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (1996) αναφέρεται ότι «Η ΑΞΕ δείχνει τον αντικειμενικό σκοπό απόκτησης τελικού ενδιαφέροντος από μια οντότητα (φυσική ή νομική) μιας χώρας (άμεσος επενδυτής) σε μια οντότητα η οποία ανήκει σε μια διαφορετική χώρα. Το τελικό ενδιαφέρον συνεπάγεται την ύπαρξη μιας μακροχρόνιας σχέσης μεταξύ του άμεσου επενδυτή και της επιχείρησης και ενός σημαντικού βαθμού επίδρασης στη διοίκηση της επιχείρησης.[13]». Ο ορισμός αυτό θεωρείται αρκετά γενικός και για το λόγο αυτό ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι ο ξένος άμεσος επενδυτής πρέπει να κατέχει ποσοστό μεγαλύτερο του 10% των κοινών μετοχών, άποψη που

[9] Παπαγεωργίου & Χιόνης, (2003).
[10] Κυρκιλής, (2002).
[11] Krugman & Obstfeld, (1995).
[12] International Monetary Fund, (1993).
[13] Organization for Economic Cooperation and Development, (1996).

ενστερνίζονται και οι ΗΠΑ ενώ στη Γαλλία ως ελάχιστο ποσοστό ορίζεται το 20% των δικαιωμάτων ψήφου σε μια επιχείρηση.

Πίνακας 1.2: Οι φορείς των Α.Ξ.Ε

Οι φορείς των ΑΞΕ					
Είδος Εταιρείας	***Ιδιοκτησία***	***Έδρα της Επιχείρησης***	***Κατανομή Ενεργητικού-Παθητικού***	***Τόπος Οικονομικής Δραστηριότητας***	***Σύνθεση Προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης***
Διεθνής	Κύριοι μέτοχοι μιας εθνικότητας	Χώρα Προέλευσης της μητρικής	Κύρια στη χώρα προέλευσης της μητρικής	Ένα μέρος στη χώρα προέλευσης της μητρικής και ένα μέρος στο εξωτερικό	Κύρια της εθνικότητας της χώρας προέλευσης της μητρικής
Διεθνική	Επικράτηση μετοχών μιας, δύο ή τριών εθνικοτήτων	Σε μια ή δύο χώρες	Σε πολλές χώρες	Σε πολλές χώρες	Επικράτηση δύο ή τριών εθνικοτήτων
Πολυεθνική	Μέτοχοι πολλών χωρών, επικράτηση μετόχων της χώρας προέλευσης	Σε μία ή δύο χώρες	Διεθνής	Σε μεγάλο αριθμό χωρών	Πολλών εθνικοτήτων με επικράτηση της χώρας προέλευσης
Υπερεθνική	Μέτοχοι πλήθους χωρών χωρίς την επικράτηση κανενός	Διεθνής βάση	Διεθνής	Διεθνής	Διεθνής χωρίς επικράτηση μιας εθνικότητας

Πηγή: Ρουμελιώτης, Π., (1978)

Ωστόσο, ανεξάρτητα από τον ορισμό που θα υιοθετηθεί, μια ΑΞΕ μπορεί να χαρακτηριστεί, ως προς το είδος της ως : διεθνής, πολυεθνική, υπερεθνική ή διεθνική εταιρεία,πίνακας 1.2. Από τον πίνακα 1.2 προκύπτει ότι για την υλοποίηση των ΑΞΕ, ένα μείγμα νομικών μορφών δραστηριοποιείται ανάλογα με τους στόχους της επιχείρησης αλλά και της αγοράς που επιθυμεί να διεισδύσει, αντίστοιχα. Επιπλέον, μια εταιρεία[14] μπορεί να διακρίνεται ως προς το σκοπό (π.χ κερδοσκοπική), το αντικείμενο των δραστηριοτήτων της (π.χ εταιρεία πρωτογενούς τομέα παραγωγής), το φορέα (π.χ ιδιωτική εταιρεία) και τη νομική μορφή (π.χ ομόρρυθμη εταιρεία). Σε σχέση με τις ***μορφές***[15] (Dicken,2007) οι ΑΞΕ διακρίνονται:

Ι. Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας (wholly- owned subsidiary):Η μορφή αυτή αναφέρεται στην ίδρυση μιας νέας επιχείρησης σε ξένη χώρα από μια ΠΕ όντας ο μοναδικός μέτοχος σε αυτή. Η θυγατρική μπορεί να είναι είτε μια νέα επιχείρηση

[14] Πολυχρονόπουλος & Κορρές, (2003).
[15] Dicken, (2007).

(Greenfield strategy), είτε μια επιχείρηση την οποία εξαγόρασε (acquisition strategy)[16].

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής ΑΞΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η μητρική εταιρεία έχει τον αποκλειστικό διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται αυτό προκειμένου να εφαρμόσει τη δική της στρατηγική σε παγκόσμιο επίπεδο. Η στρατηγική της θυγατρικής επιχείρησης αποτελεί ενσωματωμένο μέρος της ευρύτερης στρατηγικής της ΠΕ.
- Τα κέρδη της θυγατρικής τα καρπώνεται η μητρική επιχείρηση
- Επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας λόγω της αύξησης τους συνολικού όγκου παραγωγής του ομίλου.
- Η ΠΕ έχοντας μια δική της επιχείρηση σε μια ξένη χώρα έχει τη δυνατότητα να εξειδικεύσει τις υπηρεσίες της και τα προϊόντα της ανάλογα με την κουλτούρα και τις ανάγκες των εν δυνάμει πελατών της. Με αυτό τον τρόπο η μητρική επιχείρηση αποκτά στρατηγικό πλεονέκτημα στην προσπάθεια της να διεισδύσει σε νέες αγορές στο εξωτερικό.

Μειονεκτήματα αυτής της μορφής είναι τα ακόλουθα:

- Η μητρική επιχείρηση εκτός από το σύνολο των κερδών της θυγατρικής επιβαρύνεται και με το σύνολο του οικονομικού κόστους και τον κίνδυνο που επιφέρει ένα νέο επιχειρηματικό εγχείρημα.
- Η θυγατρική αυτή θα χαρακτηρίζεται από την εγχώρια αγορά ως «ξένη», και αυτό μπορεί να προδιαθέσει αρνητικά την κοινή γνώμη, την κυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.

ΙΙ. Κοινοπραξία (joint ventures): Όπως αναφέρεται και παραπάνω, η μορφή αυτή είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας ή περισσοτέρων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργίας μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας υπάρχουσας επιχείρησης[17].Οι εταίροι συμβάλλουν σε κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία και τεχνολογία. Συνηθέστερα, κάθε επιχείρηση συνεισφέρει με τον παραγωγικό συντελεστή που υπερτερούν σε σχέση με τους άλλους εταίρους.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής ΑΞΕ είναι τα ακόλουθα:

[16] Psycharis &Kokkinou, (2004).
[17] Psycharis & Kokkinou , (2004).

- Η επιχείρηση αποκτά τουλάχιστον ένα εταίρο που γνωρίζει το περιβάλλον, την κουλτούρα και τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της χώρας, γνωρίζει την τοπική αγορά.
- Τόσο το κόστος όσο και ο κίνδυνος του νέου εγχειρήματος επιμερίζονται.
- Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει σημαντικά κίνητρα στις κοινοπραξίες με δυνατότητα η ίδρυση της θυγατρικής επιχείρησης να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.
- Διευρύνονται οι χρηματοδοτικές δυνατότητες
- Μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, αντιμετωπίζεται από κοινού ο κίνδυνος και αποτρέπεται η είσοδος νέων ανταγωνιστών στην αγορά.
- Συμβάλλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων συνέργειας των εταίρων διότι μειώνεται το κόστος που προκύπτει από τη συνεργασία δύο πρώην ανεξάρτητων επιχειρηματικών μονάδων και αποφεύγεται η επανάληψη παρόμοιων ενεργειών.

Μειονεκτήματα αυτής της μορφής είναι τα ακόλουθα:

- Η νέα επιχείρηση δεν ελέγχεται απόλυτα από τη διοίκηση της εκάστοτε επιχείρησης και κατά συνέπεια δεν εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό της μητρικής.
- Υπάρχουν περιπτώσεις του παρελθόντος που μεταξύ των ΠΕ εμφανίζονται διαφορές και διαφωνίες μεταξύ των εταίρων σχετικά με τους στόχους και τη στρατηγική της κοινοπραξίας.

ΙΙ. Μερική Εξαγορά (partial acquisition): Η μερική εξαγορά αφορά στην απόκτηση μέρους των μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται η ΠΕ μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας, τεχνολογίας αλλά και αμοιβαίας διανομής των προϊόντων. Τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα μειονεκτήματα είναι κοινά με αυτά στην περίπτωση της κοινοπραξίας με κάποιες διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, η μορφή αυτή είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη διότι συνδυάζει πολλά από τα πλεονεκτήματα των άλλων μορφών ΑΞΕ ενώ δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα μειονεκτήματα.[18]

Όσον αφορά τους τύπους ΑΞΕ αυτοί διακρίνονται ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσης των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, με βάση τους ***στόχους και τα κίνητρα***. Συνεπώς οι ΑΞΕ διακρίνονται στους ακόλουθους τύπους[19]:

---

[18] Psycharis & Kokkinou, (2004).

[19] Αυτοί οι τύποι των ΑΞΕ προκύπτουν από την ανάλυση του UNCTC (1991) και ακολουθείται από την πλειοψηφία των ερευνητών όπως ο Peter Dicken , ο Λιαργκόβας και PSycharis & Kokkinou.

I. Βάση Κινήτρου[20]

i) ΑΞΕ προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking):

Η πραγματοποίηση αυτού του τύπου ΑΞΕ αποσκοπεί στην απόκτηση συγκεκριμένων πλουτοπαραγωγικών πόρων με χαμηλό κόστος από αυτό στη χώρα προέλευσης ή πιο παραγωγικών συντελεστών . Παράδειγμα για τον συγκεκριμένο τύπο αποτελεί η αναζήτηση φθηνού εργατικού δυναμικού στην Ανατολική Ευρώπη και Ασία.

Πιο συγκεκριμένα, διακρίνουμε τρεις (3) τύπους πλουτοπαραγωγικών πόρων[21]:

- Φυσικοί Πόροι όπως πετρέλαιο, χαλκός, αγροτικά προϊόντα κ.λ.π. που απαιτούν υψηλές επενδύσεις σε υποδομή.
- Φτηνό ανειδίκευτο ή μερικώς ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Ο τύπος αυτός εμφανίζεται στην περίπτωση που πολλές ΠΕ από ανεπτυγμένες χώρες με υψηλό εργατικό κόστος αναζητούν φτηνό εργατικό δυναμικό σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.
- Τεχνολογικές και διαχειριστικές ικανότητες. Η κατηγορία αυτή εμπεριέχει τον τομέα των υπηρεσιών και συνδέονται με τη χώρα υποδοχής.

ii) ΑΞΕ αναζήτησης αγορών (market seeking)

Αυτός ο τύπος επένδυσης αφορά στις επενδύσεις που έχουν ως στόχο, είτε τη διείσδυση σε νέες αγορές, είτε στη διατήρηση του μεριδίου στην ήδη υπάρχουσα αγορά. Επιπλέον, αποτελούν και αμυντική στρατηγική αφού ο τύπος αυτός ενέχει μικρό κίνδυνο[22].

Οι ΑΞΕ αυτής της μορφής έχουν ως στόχο την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για την αγορά της χώρας υποδοχής και των γειτονικών αγορών[23]. Ο τύπος αυτός προσφέρει τέσσερα βασικά κίνητρα στις επιχειρήσεις:

1. Δυνατότητα προσαρμογής των προϊόντων στα εγχώρια καταναλωτικά πρότυπα και τις συνθήκες παραγωγής.
2. Η αγορά στόχο έχει προμηθευτές ή πελάτες της ΠΕ.
3. Στην αγορά στόχο έχουν εγκατασταθεί κύριοι ανταγωνιστές της ΠΕ.
4. Η εξυπηρέτηση μιας αγοράς μέσω ΑΞΕ μπορεί είναι πιο συμφέρουσα από ότι μέσω μιας επιχείρησης που εδρεύει σε άλλη χώρα.

iii) ΑΞΕ προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking).

---

[20] United Nations Centre on Transnational Corporations, (1991).
[21] Dunning, (1993).
[22] Psycharis & Kokkinou (2004).
[23] Dunning, (1993).

Οι ΠΕ αφού κατοχυρώσουν τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και τις αγορές επιδιώκουν να εξασφαλίσουν τη μέγιστη αποδοτικότητα επωφελούμενες από τα πλεονεκτήματα των οικονομιών κλίμακας. Στόχος της επιχείρησης είναι η εκμετάλλευση ευνοϊκών παραγόντων της χώρας υποδοχής όπως το χαμηλό εργατικό κόστος, για να μπορέσει να γίνει πιο αποτελεσματική και να δημιουργηθούν έτσι διάφορα οφέλη όπως οικονομίες κλίμακας, μείωση του κινδύνου και του ρίσκου, νέα γνώση και γενικά πλεονεκτήματα που δημιουργούνται λόγω διαφορετικής κουλτούρας και διαφορών στις πολιτικές και την δομή της αγοράς σύμφωνα με τον Dunning (1993).

iv) ΑΞΕ προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking)

Ο τύπος αυτός περιλαμβάνει ΠΕ που στοχεύουν στη διατήρηση και βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας τους με την εξαγορά των πλουτοπαραγωγικών πόρων άλλων επιχειρήσεων. Ο τύπος αυτός συναντάται κυρίως σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας.

II. Βάση Οργάνωσης Δραστηριοτήτων

i) Οριζόντιες άμεσες ξένες επενδύσεις

Περιλαμβάνουν την παραγωγή στην χώρα υποδοχής ακριβώς των ίδιων προϊόντων που παράγονται στην χώρα που κάνει την επένδυση. Η επιλογή ενός τέτοιου τύπου επένδυσης οφείλεται στην αποτελεσματικότητα της παραγωγής των προϊόντων στην χώρα υποδοχής σε σχέση με την εξαγωγή τους[24] όπως επίσης και στην εκμετάλλευση διαφόρων πλεονεκτημάτων όπως πατέντες ή διαφοροποιημένα προϊόντα.

ii) Κάθετες άμεσες ξένες επενδύσεις

Περιλαμβάνουν την παραγωγή στο εξωτερικό προϊόντων που βρίσκονται ένα ή περισσότερα στάδια πίσω στην παραγωγική διαδικασία προς τις πηγές πρώτων υλών (Backward Vertical FDI) ή βρίσκονται ένα ή περισσότερα στάδια πιο κοντά στον καταναλωτή πουλώντας του τα προϊόντα της εγχώριας επιχείρησης (Forward Vertical FDI)[25]. Ένας τέτοιος τύπος επένδυσης λαμβάνει χώρα κυρίως για την διασφάλιση φθηνότερων και καλύτερης ποιότητας πρώτων υλών αλλά και για την μείωση του διεθνούς κόστους παραγωγής της επιχείρησης.

III . Βάση Στόχου

i) ΑΞΕ για τη δημιουργία νέων θυγατρικών επιχειρήσεων (Greenfield strategy)

[24] Λιαργκόβας, (2007).
[25] Dunning, (1993).

Ο τύπος αυτός αφορά στις άμεσες επενδύσεις σε νέες εγκαταστάσεις ή στην επέκταση εγκαταστάσεων που προϋπήρχαν. Από τον τύπο αυτής της ΑΞΕ επωφελείται και ο κρατικός τομές μιας οικονομίας αφού αυξάνονται οι θέσεις εργασίας, δημιουργούνται νέες δυνατότητες παραγωγής και μεταφέρεται τεχνολογία και τεχνογνωσία στη χώρα υποδοχής. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), ο τύπος αυτός δίνει τη δυνατότητα για αύξηση της απασχόλησης, αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη και κεφαλαιακές επενδύσεις. Όσον αφορά την κριτική που δέχεται ο τύπος αυτός, εστιάζεται στην απώλεια του μεριδίου της αγοράς από τις εγχώριες επιχειρήσεις και στο γεγονός ότι τα κέρδη δεν παραμένουν στην χώρα υποδοχής αλλά επιστρέφουν στη χώρα προέλευσης.

ii) Εξαγορές και συγχωνεύσεις.

Ο τύπος αυτός αποτελεί τον κυριότερο τύπο ΑΞΕ και αναφέρεται στη μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων από τις εγχώριες εταιρείες σε ξένες εταιρείες. Σύμφωνα με τους Psycharis & Kokkinou (2004) οι εκτός συνόρων συγχωνεύσεις γίνονται όταν τα περιουσιακά στοιχεία δυο διαφορετικών επιχειρήσεων από διαφορετικές χώρες ενώνονται για να δημιουργήσουν μια ενιαία νομική οντότητα. Στην περίπτωση των εξαγορών, ο έλεγχος και η λειτουργία των επιχειρήσεων μεταφέρεται από την εγχώρια εταιρεία σε μια ξένη μετατρέποντας την εγχώρια σε θυγατρική εταιρεία. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι εξαγορές δεν παρέχουν πλεονεκτήματα στην τοπική κοινωνία- αγορά.

Πίνακας 1.3: Τύποι Α.Ξ.Ε

Τύποι ΑΞΕ	
Βάση Κινήτρου	ΑΞΕ προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking)
	ΑΞΕ προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking)
	ΑΞΕ προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking)
	ΑΞΕ αναζήτησης αγορών (market seeking)
Βάση Οργάνωσης δραστηριοτήτων	Οριζόντιες
	Κάθετες
Βάση Στόχου	ΑΞΕ για τη δημιουργία νέων θυγατρικών επιχειρήσεων (Greenfield strategy)
	Εξαγορές και Συγχωνεύσεις
	Αύξησης εξαγωγών

Επεξεργασία: Μαρία Κολοκυθα

iii) ΑΞΕ αύξησης εξαγωγών

Γίνονται κυρίως σε εξαγωγικούς κλάδους της οικονομίας και αφορούν την παραγωγή εξαρτημάτων ή τελικών προϊόντων. Τα εξαρτήματα μεταφέρονται είτε στην χώρα που κάνει την επένδυση είτε σε μία άλλη χώρα για να ενσωματωθούν στα τελικά προϊόντα. Τα τελικά προϊόντα εξάγονται τόσο στην χώρα που κάνει την επένδυση όσο και σε διάφορες άλλες αγορές. Βασικό κίνητρο για μία τέτοια επένδυση αποτελεί η ενοποίηση όλων των επιχειρήσεων που διαθέτει η μητρική επιχείρηση διεθνώς με στόχο την μεγιστοποίηση των συνολικών κερδών[26].

Συμπερασματικά, όπως απεικονίζεται και στον πίνακα 1.3, μια επιχείρηση προκειμένου να πραγματοποιήσει μια ΑΞΕ εξετάζει τόσο το στόχο της όσο και τα κίνητρα που έχει για την πραγματοποίηση αυτής αλλά και τον τρόπο που είναι οργανωμένες οι δραστηριότητες της. Οι στρατηγικές αποφάσεις για τη διοίκηση της κάθε επιχείρησης ποικίλουν σύμφωνα με τα παραπάνω, αλλά και απο τις συνθήκες του οικονομικού και νομικού περιβάλλοντος τόσο της χώρας προέλευσης όσο και της χώρας υποδοχής-εγκατάστασης των ΑΞΕ.

1.3. Παράγοντες που Επηρεάζουν τις ΑΞΕ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι παράγοντες που οδηγούν την επιχείρηση να προχωρήσει σε μια ξένη επένδυση. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να σχετίζονται με την επιχείρηση που κάνει την επένδυση και να αφορούν από την μια πλεονεκτήματα ιδιοκτησίας και από την άλλη να σχετίζονται με πλεονεκτήματα που έχει η χώρα υποδοχής της επένδυσης.

Ο πρώτος που προσπάθησε να προσδιορίσει τους παράγοντες αυτούς είναι ο Mundell (1997) ο οποίος μελέτησε τη διαθεσιμότητα των παραγωγικών συντελεστών και το κόστος μεταξύ των διάφορων χωρών. Ο Mundell κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όσο πιο μεγάλες διαφορές παρατηρούνται μεταξύ των πλούσιων και των φτωχών χωρών τόσο πιο μεγάλο κίνητρο υπάρχει για ροές στο εξωτερικό. Παρακάτω παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι παράγοντες για τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

i)Το ανθρώπινο κεφάλαιο.

Το ανθρώπινο κεφάλαιο, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά, αποτελεί σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα για μια Α.Ξ.Ε. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρει και ο De Mello (1997), οι παραγωγικές δυνατότητες των επιχειρήσεων επεκτείνονται με τη δημιουργία νέων επενδύσεων και ενισχύεται η οικονομική ανάπτυξη μέσω των

[26] Petrochilos, (1989).

άμεσων ξένων επενδύσεων. Στη διαδικασία αυτή θα πρέπει να ενεργοποιηθεί και ο παράγοντας «εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού». Ακόμη και το θέμα της εκπαίδευσης έχει αρκετά μελετηθεί σε σχέση με τις ΑΞΕ λόγω της δυσκολίας της να αποτυπωθεί σε απόλυτη τιμή.

Το κόστος εργασίας αποτελεί επίσης έναν καθοριστικό παράγοντα στην προσέλκυση ΑΞΕ και η επίδραση που φαίνεται να έχει σε αυτές είναι αρνητική όπως δείχνουν οι μελέτες των Barrell & Pain (1996). Όσο χαμηλότερο το κόστος εργασίας σε μία χώρα, τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να επιλεγεί η χώρα αυτή ως τόπος της επένδυσης.

ii) Διαφάνεια των διαδικασιών

Σύμφωνα με τους Christiansen & Ogutsu (2002) προκειμένου να δημιουργηθεί ένα εγχώριο ανταγωνιστικό περιβάλλον θα πρέπει να τηρούνται οι βασικές αρχές διαφάνειας και να αποφεύγονται οποιεσδήποτε διακρίσεις. Η έλλειψη διαφάνειας και οι πιθανές διακρίσεις μπορεί να οδηγήσουν τη χώρα υποδοχής στο χαρακτηρισμό ως «ακατάλληλη» για νέες επενδύσεις.

iii) Κρατικός παρεμβατισμός.

Ο παρεμβατισμός του κράτους δύναται να επηρεάσει την επιχειρηματική δραστηριότητα, τόσο ως προς την αποδοτικότητα όσο και ως προς την αποτελεσματικότητα και την κερδοφορία. Όπως αναφέρει ο Habash (2007), οι κυβερνητικές πολιτικές που διασφαλίζουν μια γενική μακροοικονομική σταθερότητα, ολοκληρώνουν τις αγορές και ανοίγουν νέους κλάδους για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, όπως υποστηρίζει, πολιτικές που μειώνουν τα παρεμβατικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ξένοι επενδυτές και διασφαλίζουν τον επαναπατρισμό του κεφαλαίου και των εισοδημάτων τους είναι απαραίτητες στο να μετατρέψουν τη δυνατότητα κέρδους σε βιώσιμα επενδυτικά εγχειρήματα. Ο παρεμβατισμός του κράτους επιτρέπεται μέχρι το σημείο εκείνο που προστατεύει τα συμφέροντα των παραγωγών, των καταναλωτών και την ομαλή λειτουργία των αγορών.

iv) Το μέγεθος της αγοράς.

Το μέγεθος της αγοράς είναι ένας από τους σημαντικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες που σε συνδυασμό με την οικονομική ανάπτυξη μελετούν την πιθανότητα επιτυχίας μια ΑΞΕ, όπως αναφέρει η Παπαθωμά (2011) Όσον αφορά τη χώρα υποδοχής, το μέγεθος της αγοράς και οι προοπτικές βελτίωσης της οικονομικής ανάπτυξης της λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τους ενδιαφερόμενους επενδυτές όταν επιθυμούν την επέκταση τους σε νέες αγορές.

Το μέγεθος της αγοράς υπολογίζεται [27]ως εξής: οι ΑΞΕ εκφράζονται ως συνάρτηση της εκροής των πολυεθνικών επιχειρήσεων στη χώρα υποδοχής. Σε αυτή την περίπτωση, η εκροή αυτή εκφράζει το μέγεθος της αγοράς της χώρας υποδοχής ή σε απόλυτα μεγέθη είτε σε σχετικά μεγέθη. Όπως αναφέρει και ο Dunning (1981) μια ανεπτυγμένη αγορά θα ενθαρρύνει πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ΑΞΕ και υπολογίζει το επίπεδο ανάπτυξης από το κατά κεφαλήν εισόδημα.

v) Φορολογική πολιτική και φοροαπαλλαγές.

Είναι γνωστό[28] ότι οι κυβερνήσεις των χωρών με την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών και την χρήση των φορολογικών κινήτρων προσπαθούν να προσελκύσουν ΑΞΕ. Ειδικότερα, οι φορολογικές πολιτικές συνδέονται κατά αυτό τον τρόπο με την οικονομική ολοκλήρωση και οι επιχειρήσεις προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τα διαφορετικά φορολογικά καθεστώτα σε συνδυασμό με την άρση των εμπορικών περιορισμών από την οικονομική ολοκλήρωση .

Σημαντική είναι η ανάλυση των Ludema & Wooton (2000) σχετικά με τον ανταγωνισμό που δημιουργείται μεταξύ των χωρών για τα φορολογικά προνόμια που παραχωρούν για μια συμφωνία. Αναφέρουν, ότι καθώς προχωράμε προς ένα αυξημένο βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης είτε αυξάνοντας την κινητικότητα της εργασίας, είτε μειώνοντας τις εμπορικές δαπάνες, τότε υπάρχει μια αρνητική επιρροή στον φορολογικό ανταγωνισμό διότι οδηγούμαστε στη θέσπιση υψηλότερων φόρων.

vi) Διμερείς επενδυτικές συμφωνίες (BTI) και συμφωνίες διπλής φορολόγησης (DTT)

Οι παραπάνω συμφωνίες έχουν ως σκοπό την προστασία του επενδυτή και τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για τέτοιου είδους επενδύσεις, και ειδικότερα τη διασφάλιση της ιδιοκτησίας των επενδυτών. Με τις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες πολλές φορές οι ξένοι επενδυτές ενδυναμώνονται ιδιαίτερα σε περιπτώσεις χωρών λιγότερα ανεπτυγμένων[29].

Όσον αφορά τις συμφωνίες διπλής φορολόγησης, ο ΟΟΣΑ, προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο της διπλής φορολογίας, έχει δημοσιεύσει ένα μοντέλο του οποίου οι βασικοί άξονες αναφέρονται στην πρόβλεψη της διαδικασίας διαιτησίας για την εξασφάλιση λύσης στα πλαίσια αμοιβαίου διακανονισμού, στον τρόπο υπολογισμού των κερδών της μόνιμης εγκατάστασης, στη μη διακριτική μεταχείριση

[27] Agarwal, (1980).
[28] Oates, (1999).
[29] Hallward & Driemeier, (2003).

και στη φορολογική αντιμετώπιση των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (REITs).

vii) Ιδιωτικοποιήσεις.

Οι ιδιωτικοποιήσεις εγχώριων επιχειρήσεων δίνουν την ευκαιρία σε νέους επενδυτές να πραγματοποιήσουν μια Α.Ξ.Ε λαμβάνοντας εξ ολοκλήρου μια κρατική έως τότε επιχείρηση, ή συμμετέχοντας σε αυτή αγοράζοντας μέρος της. Κατά συνέπεια, μια αύξηση των ιδιωτικοποιήσεων σε μια χώρα μπορεί να οδηγήσει και σε αύξηση των ΑΞΕ.

viii) Συναλλαγματική ισοτιμία.

Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι ένας σημαντικός παράγοντας προσδιορισμού των ΑΞΕ, ιδιαίτερα εκτός της ευρωζώνης, σε περιοχές μεταξύ χωρών με διαφορετικό νόμισμα. Μια μεταβολή στις συναλλαγματικές ισοτιμίες μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τους επενδυτές που συμμετέχουν σε μια ΑΞΕ διότι τέτοιου είδους επενδύσεις είναι μακροχρόνιες και μειώνουν την ευελιξία της επένδυσης σε μια πιθανή μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η μεταβολή στις συναλλαγματικές ισοτιμίες εκτός του ότι μπορεί να επηρεάσει το σύνολο της επένδυσης, μπορεί επιπλέον να επηρεάσει και πολλές δαπάνες που συνεπάγονται για την υλοποίηση της. Οι μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες[30] μπορεί να οδηγήσουν μια πολυεθνική επιχείρηση να επανεξετάσει την παραγωγή της στο εξωτερικό με αποτέλεσμα να προκύπτει μια θετική συσχέτιση μεταξύ της αστάθεια της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των ξένων επενδύσεων.

Συνεπώς, η σταθερότητα σε μια συναλλαγματική ισοτιμία είναι θετικός προσδιοριστικός παράγοντας ενώ η αστάθεια οδηγεί στην αποθάρρυνση των Α.Ξ.Ε καθώς αυξάνεται η αβεβαιότητα που συνδέεται με αστάθεια του οικονομικού περιβάλλοντος της χώρας υποδοχής.

Ο Aizenman (1992) προσεγγίζει τη σχέση συναλλαγματικής ισοτιμίας και Α.Ξ.Ε από την πιθανότητα μιας υποβάθμισης της συναλλαγματικής ισοτιμίας και την δυνατότητα προσέλκυσης μιας ΑΞΕ. Αναφέρει το παράδειγμα του μεξικάνικου νομίσματος την διετία 1994-95 και υποστηρίζει ότι την περίοδο εκείνη, η υποτίμηση του πέσο οδήγησε σε πτώση της τιμής των εγχώριων χρεογράφων και οι ΑΞΕ σταθεροποιήθηκαν. Η υποτίμηση αύξησε την ελκυστικότητα των ξένων επενδύσεων σε εξαγωγικούς κλάδους προσανατολισμένοι στην κάλυψη εγχώριων αναγκών.

[30] McCulloch, (1993).

Ο Habash (2007) ενισχύει την παραπάνω άποψη αναφερόμενος στην κινέζικη οικονομία. Υποστηρίζει ότι η κινέζικη οικονομία εξαιτίας της χαμηλής αξίας του νομίσματος επηρεάζεται θετικά στο κομμάτι των Α.Ξ.Ε και γίνεται πιο ανταγωνιστική διότι πολυεθνικές που προέρχονται από χώρες με ισχυρότερο νόμισμα από το κινέζικο οδηγούνται σε κερδοφόρα αποτελέσματα από μια ενδεχόμενη μείωση του κόστους παραγωγής της χώρας υποδοχής και των χρεογράφων.

Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει, ότι η απόφαση υλοποίησης ΑΞΕ τόσο από τις επιχειρήσεις, όσο και απο τις χώρες υποδοχής είναι ένα σύνθετο εγχείρημα και απαιτεί πολυπαραγοντική ανάλυση και προσέγγιση.

1.4. Κίνητρα Προσέλκυσης ΑΞΕ

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, οι ΑΞΕ θεωρείται ότι δίνουν μεγάλες δυνατότητες στις χώρες υποδοχής ώστε να αναπτυχθούν και να ενισχύσουν τη διεθνή επιχειρηματική τους παρουσία. Πολλές φορές παρατηρούμε κυβερνήσεις χωρών τόσο ανεπτυγμένων όσο και υπό ανάπτυξη να προσφέρουν ένα σημαντικό πακέτο κινήτρων προκειμένου να προσελκύσουν ΠΕ να επενδύσουν στις χώρες αυτές. Τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τον Wolff (2006), οι κυβερνήσεις προσπαθούν να προσφέρουν όλο και πιο ελκυστικά κίνητρα προκειμένου οι ΠΕ να προτιμήσουν τη χώρα τους φοβούμενες και τις άλλες αγορές που μπορεί να προσφέρουν πιο ελκυστικά επενδυτικά κίνητρα.

Τόσο οι μορφές όσο και οι τύποι των ΑΞΕ μας φανερώνουν ότι οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται για διάφορους λόγους σύμφωνα και με τη στρατηγική της επιχείρησης έτσι, οι κυβερνήσεις καλούνται να σχεδιάσουν κίνητρα προκειμένου να προσελκύσουν όλο και περισσότερες ΠΕ. Σύμφωνα με τον James (2009) τα επενδυτικά κίνητρα αποτελούν μετρήσιμα οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία οι κυβερνήσεις παρέχουν σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, με στόχο τις επενδύσεις σε καθορισμένους τομείς ή περιοχές. Αυτά τα πλεονεκτήματα μπορούν να είναι είτε δημοσιονομικά (φορολογικές μειώσεις) είτε μη δημοσιονομικά (χορηγήσεις, δάνεια, εκπτώσεις για τη στήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας). Φορολογικά ή μη κίνητρα χρησιμοποιούνται ευρέως για την προώθηση των επενδύσεων. Τα κίνητρα αυτά είναι:

Ι) Τα Δημοσιονομικά Κίνητρα, όπως αυτά περιγράφονται από τον Habash (2007), περιλαμβάνουν:

i) Τη Μειωμένη Άμεση Εταιρική Φορολόγηση: Τα μέτρα αυτά έχουν ως στόχο την επίτευξη χαμηλού επιπέδου φορολογικού βάρους σύμφωνα με τον Wolff (2006). Πιο

συγκεκριμένα, οι κυβερνήσεις θεσμοθετούν μειωμένους συντελεστές εταιρικών φόρων, φορολογικές απαλλαγές ή ειδικές ζώνες φορολογικών προνομίων.

ii) Τα Κίνητρα για σχηματισμό κεφαλαίου (Capital Formation): Ο Wolff (2006) θεωρεί έως τέτοια τα μέτρα που συνδέουν τη χαμηλή φορολόγηση με τις εταιρικές επενδύσεις. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση κυβερνήσεων που προσφέρουν φορολογικές μειώσεις για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη χώρα υποδοχής και αφορούν στον σχηματισμό του αποθέματος κεφαλαίου.

iii) Τα Μειωμένα εμπόδια στη διασυνοριακή λειτουργία: Οι ΠΕ επιλέγουν περιοχές που τους επιτρέπουν να ελαχιστοποιήσουν τα κόστη σχετικά με το εργατικό δυναμικό, τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι: παρακρατούμενοι φόροι, φορολόγηση διεθνούς εμπορίου ή φορολόγηση εργαζομένων. Αναφορικά με τους παρακρατούμενους φόρους αναφερόμαστε στη δυνατότητα κάποιων κυβερνήσεων να προσφέρουν χαμηλούς συντελεστές παρακράτησης φόρου στα εμβάσματα προς τη χώρα προέλευσης.

ΙΙ) Τα Χρηματοδοτικά Κίνητρα (financial incentives): Τα χρηματοδοτικά κίνητρα είναι τα κίνητρα που προσφέρουν οι χώρες για την προσέλκυση ΑΞΕ διότι:

i) Οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ισχυροποιήσουν τη θέση τους ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές προσέλκυσης ΑΞΕ των άλλων χωρών. Για το λόγο αυτό οδηγούνται σε διάφορες μορφές επιδοτήσεων (προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, εξοπλισμός) προσαρμοσμένες στις ανάγκες των επενδυτών.

ii) Επιπλέον, πολλές χώρες προσπαθούν να μειώσουν τα κόστη των επιχειρήσεων που αποφασίζουν να μετεγκατασταθούν από μια χώρα σε άλλη προκειμένου να επιλέξουν τη χώρα τους ως την καταλληλότερη τοποθεσία. Στα χρηματοδοτικά κίνητρα περιλαμβάνονται οι μισθολογικές επιδοτήσεις, η υποστήριξη μετεγκατάστασης και επαναπατρισμού και τέλος, κίνητρα που καρπώνονται οι χώρες υποδοχής από την παρουσία των επιχειρήσεων. Τέτοιου είδους κίνητρα μπορεί να είναι η παροχή δανείων με ευνοϊκούς όρους ή οι επιδοτήσεις, η πώληση κρατικής περιουσίας.

ΙΙΙ) Τα Ρυθμιστικά Κίνητρα: Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται όταν οι κυβερνήσεις καταργούν ή «χαλαρώνουν» εθνικούς ή τοπικούς κανονισμούς προκειμένου να διευκολύνουν την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων.

IV) Τα Μακροοικονομικά Κίνητρα: Η μακροοικονομική κατάσταση μιας χώρας επηρεάζει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της αλλά και τις αποφάσεις των εν δυνάμει επενδυτών. Οι κυβερνήσεις προκειμένου να σταθεροποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση εφαρμόζουν μια σειρά από μέτρα που επιδρούν θετικά

στις ΑΞΕ. Τέτοια μέτρα μπορεί να είναι οι επενδύσεις σε υποδομές, μείωση των εμποδίων, οι ιδιωτικοποιήσεις και η επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού.

V) Άλλες Μορφές Κινήτρων: Πολλές χώρες, στην προσπάθεια προσέλκυσης ΑΞΕ, έχουν εξουσιοδοτήσει ή δημιουργήσει φορείς που έχουν ως σκοπό την παροχή πληροφοριών και την καθοδήγηση ξένων επιχειρήσεων που θέλουν να επενδύσουν στη χώρα τους (UNCTAD, 2008). Στην Ελλάδα παράδειγμα ενός τέτοιου φορέα είναι το Εμπορικό Επιμελητήριο και το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Οι φορείς αυτοί διεθνώς αναφέρονται ως Investment Promotion Agencies (IPA), και εποπτεύονται και συντονίζονται από την World Association of Investment Agencies (WAIPA).

Από τις παραπάνω περιπτώσεις είναι ξεκάθαρο ότι οι κυβερνήσεις μπορούν να παρέχουν πλήθος κινήτρων ανάλογα με τα μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας αυτής όσο και με τη μορφή ΑΞΕ που θέλουν να προσελκύσουν. Ωστόσο, το κράτος φροντίζει για τη δημιουργία φορέων και οργανισμών που έχουν ως αποκλειστική αρμοδιότητα τους την προσέλκυση ΑΞΕ.

1.5. Τρόποι Χρηματοδότησης ΑΞΕ

Όπως αναφέρεται παραπάνω, οι δυνητικοί επενδυτές αφού μελετήσουν τις διαθέσιμες αγορές, τα κίνητρα που δίνονται από τις κυβερνήσεις και τους διάφορους εξωγενείς παράγοντες, αναζητούν, επιπλέον, τους κατάλληλους τρόπους χρηματοδότησης για να ξεκινήσουν το νέο τους εγχείρημα. Οι τρόποι χρηματοδότησης των ΑΞΕ είναι:

- Ο Τραπεζικός Δανεισμός
- Τα Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital)
- Η Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring)
- Οι Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels)
- Οι Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων (Business Incubators)
- Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing)

I. Ο Τραπεζικός Δανεισμός:

Ο Τραπεζικός Δανεισμός[31] είναι σήμερα ο πιο συνηθισμένος τρόπος στον οποίο καταφεύγουν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς τις επιχειρήσεις: Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια.

[31] Τακόπουλος, (2012).

Τα Μακροπρόθεσμα δάνεια μπορεί να είναι είτε δάνεια για επαγγελματική στέγη είτε δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού

Τα δάνεια επαγγελματικής στέγης μπορεί να χρηματοδοτήσουν μέχρι και το 100% της αξίας του ακινήτου και η διάρκειά τους κυμαίνεται από 3 μέχρι 30 χρόνια ανάλογα με την τράπεζα και τον πελάτη, με επιτόκιο περίπου 8,50% + spread κυμαινόμενο, σήμερα (2012).

Για τους νέους επιχειρηματίες οι τράπεζες παρέχουν συνήθως περίοδο χάριτος δώδεκα (12) μήνες, διάστημα κατά το οποίο οι νέοι επιχειρηματίες καλούνται να πληρώσουν μόνο τους τόκους ή μικρότερες δόσεις.

Τα δάνεια για την αγορά παγίου εξοπλισμού χορηγούνται για την αγορά παγίου εξοπλισμού (έπιπλα, μηχανήματα κ.λπ.). Η διάρκεια αποπληρωμής των δανείων αυτών φτάνει τα 8 χρόνια με επιτόκιο περίπου 8,50 %. Η χρηματοδότηση μπορεί να καλύψει ολόκληρη την επένδυση της αγοράς του παγίου εξοπλισμού, ενώ η εκταμίευση μπορεί να γίνεται είτε εφ' άπαξ, είτε σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη των αγορών.

ΙΙ. Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital)

Οι Εταιρείες Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ), είναι γνωστές διεθνώς με τον όρο Venture Capital Firms και αποτέλεσαν, από το 1960 και μετά, μοχλό ανάπτυξης αμερικάνικων και ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Λόγω της σημαντικότητας των ΕΚΕΣ, η προώθηση τους περιλήφθηκε μεταξύ των ευρύτερων στόχων που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος, 2000).

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση Εταιριών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών[32] (European Venture Capital Association) το κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών αποτελεί «..μετοχική επένδυση σε επιχειρήσεις με προοπτική μεγέθυνσης, συνοδευόμενη από δραστηριότητες εκ μέρους των επενδυτών που αυξάνουν την αξία της επιχείρησης με πρώτιστο στόχο τα κεφαλαιακά κέρδη».

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων συνήθως γίνεται με τη συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης ή με την εξαγορά μετοχών ή με την παροχή ομολογιακού δανείου ή τέλος, με συνδυασμό αυτών[33]. Οι ΕΚΕΣ, επενδύουν με μακροπρόθεσμη προοπτική κερδών προκειμένου η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση να καταστεί σε κυρίαρχη θέση στην αγορά. Στη συνέχεια, οι ΕΚΕΣ ρευστοποιούν τη

[32] European Venture Capital Association , (2012)
[33] Παπαγεωργίου, Χιόνης, (2003).

συμμετοχή τους με προσυμφωνημένο χρόνο και τρόπο αποκτώντας σημαντικά κέρδη από την υπεραξία των μετοχών που δημιουργήθηκε κατά τη συνεργασία ΕΚΕΣ και επιχείρησης.

Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αποτελούν πηγές κεφαλαίων των ΕΚΕΣ χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Ιδιώτες οι οποίοι αποτέλεσαν την πρώτη πηγή επιχειρηματικών κεφαλαίων
- Ιδιωτικές επενδυτικές κοινοπραξίες και εταιρείες
- Εταιρείες ΕΚΕΣ, οι οποίες χρησιμοποιούν κρατική χρηματοδότηση μέσω επιδοτήσεων

Όσον αφορά τις εταιρείες ΕΚΕΣ που χρησιμοποιούν κρατική χρηματοδότηση μέσω επιδοτήσεων, θα πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχουν δύο μορφές Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών τα «funds» και τα «schemes». Τα «funds» έχουν συγκεκριμένο ύψος χρηματοδότησης και προκαθορισμένη χρονική διάρκεια ενώ τα «schemes» είναι ειδικές μορφές αμοιβαίων κεφαλαίων μεγάλης χρονικής διάρκειας.

Η χρηματοδότηση των ΕΚΕΣ ανάλογα με τα στάδιο λειτουργίας που βρίσκεται η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση χωρίζεται στα εξής στάδια:

- Το στάδιο της αρχικής δημιουργίας που ονομάζεται «χρηματοδότηση σποράς» ή διεθνώς «Seed money stage». Στη φάση αυτή υπάρχει η επιχειρηματική ιδέα αλλά η επιχείρηση δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί.
- Χρηματοδότηση εκκίνησης ή «Start up finance». Στη φάση αυτή η επιχείρηση βρίσκεται στη διαδικασία οργάνωσης ή δεν έχει αποδώσει ακόμη κέρδη
- Χρηματοδότηση επέκτασης ή «expansion finance». Στη φάση αυτή η επιχείρηση ήδη λειτουργεί αλλά δεν παρουσιάζει έσοδα και απαιτούνται κεφάλαια για την κάλυψη των πάγιων αναγκών της.
- Χρηματοδότηση γέφυρας ή «bridging finance». Στο στάδιο αυτό χρηματοδοτείται η εισαγωγή της επιχείρησης στο χρηματιστήριο.
- Χρηματοδότηση στροφής, «Turn around finance». Η χρηματοδότηση αυτή χωρίζεται σε δύο κατηγορίες τη MBO (management by out) και MBI (management by in). Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση εξαγοράζεται από μια ομάδα διευθυντικών στελεχών της ενώ η δεύτερη αναφέρεται στην περίπτωση όπου η επιχείρηση εξαγοράζεται από ομάδα διευθυντικών στελεχών άλλης επιχείρησης.

III. Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring)[34]

Η πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων εφαρμόζεται από τις τράπεζες και τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό αυτή τη δραστηριότητα. Η πρακτόρευση απαιτήσεων αφορά τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του προμηθευτή και του πράκτορα (τράπεζα ή εταιρεία factoring) βάση της οποίας ο προμηθευτής εκχωρεί στον πράκτορα τις απαιτήσεις του έναντι πελατών – οφειλετών του.

Ο πράκτορας αναλαμβάνει τη διαχείριση, είσπραξη, προεξόφληση, πιστωτικό έλεγχο και κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου των απαιτήσεων του προμηθευτή. Το χρηματοδοτικό ίδρυμα συνήθως αποδίδει άμεσα στην επιχείρηση το 80% περίπου των οφειλών. Χρεώνει επίσης την εταιρεία 0,5 έως 2% του ποσού που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις προς πελάτες για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου.

Η Πρακτόρευση Απαιτήσεων ως τρόπος χρηματοδότησης είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης και αποτελεί έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο βελτίωσης της ρευστότητας μιας επιχείρησης ενώ παράλληλα μειώνεται το λειτουργικό κόστος και αυξάνεται η παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων καθώς οι διαδικασίες διαχείρισης, λογιστικής παρακολούθησης και είσπραξης των απαιτήσεων μιας επιχείρησης ανατίθενται στο πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί ως πράκτορας.

Οι επιχειρήσεις καταφεύγουν σε αυτόν τον τρόπο της χρηματοδότησης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Προκειμένου να χρηματοδοτηθούν άμεσα για τις τρέχουσες ανάγκες τους όταν δεν έχουν εμπράγματες εγγυήσεις
- Όταν έχουν μια αυξημένη ζήτηση προϊόντων ή υπηρεσιών και δεν μπορούν να ανταποκριθούν παρά μόνο με ασύμφορους όρους προς τους προμηθευτές τους
- Όταν οι διαδικασίες είσπραξης των απαιτήσεών τους είναι εξαιρετικά δαπανηρές
- Όταν έχουν μεγάλες ζημιές από αφερέγγυους πελάτες

IV. Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels)

Με τον όρο αυτό εννοούνται ιδιώτες επενδυτές οι οποίοι διαθέτουν κεφάλαια και επαγγελματική εμπειρία σε ένα συγκεκριμένο χώρο τα οποία και διαθέτουν σε νέους επιχειρηματίες με τη μορφή μακροπρόθεσμης επένδυσης.

[34] Τακόπουλος, (2012).

Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση με τον τρόπο αυτόν δεν είναι ούτε θεσμοθετημένη ούτε ιδιαίτερα διαδεδομένη όπως είναι διεθνώς και περιορίζεται συνήθως στην χρηματοδότηση από συγγενικά πρόσωπα.

V. Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων[35] (Business Incubator)

Παγκοσμίως με τον όρο Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων (Business Incubator ή απλά Incubator) εννοείται μία εταιρεία η οποία παρέχει σε νέο-ιδρυόμενες και με προοπτικές γρήγορης ανάπτυξης εταιρείες χρηματοδότηση (σε μικρότερη έκταση από την αντίστοιχη που προσφέρουν τα VCs), χώρους και εξοπλισμό (όπως κτιριακές εγκαταστάσεις, έπιπλα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τηλεφωνικές συσκευές, πρόσβαση στο internet, κ.λ.π), υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης, συμβουλευτικές υπηρεσίες και υποστήριξη (όπως σε θέματα φοροτεχνικά, λογιστικά, νομικά, πληροφορικής, εξεύρεσης προσωπικού, κ.λ.π), αλλά και ένα δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές και σε αντάλλαγμα παίρνει ένα ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου και / ή πληρωμές από την νέο ιδρυόμενη εταιρεία.

Γενικά, η αποστολή του Incubator είναι να ιδρύσει και να μεγαλώσει την νέα εταιρεία τόσο ώστε αυτή να φτάσει με επιτυχία ως την πόρτα του VC για να ζητήσει πλέον, με σωστή υποδομή και επαγγελματική προετοιμασία, την πρώτη ευμεγέθη επένδυση που θα της επιτρέψει να αναπτυχθεί και να επιβληθεί στην αγορά. Η χρονική διάρκεια της επένδυσης του Incubator κυμαίνεται συνήθως μεταξύ των 6 και 18 μηνών.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των νέων επιχειρήσεων-υποψήφιων Incubates για τους περισσότερους incubators είναι κοινά και περιλαμβάνουν:

- Τα προσόντα της διοικητικής ομάδας (όπως η σχετική εμπειρία, η αποφασιστικότητα και η αφοσίωση, η ποιότητα και τα ηγετικά προσόντα ως στοιχεία του χαρακτήρα, κ.λ.π.).
- Το επιχειρηματικό μοντέλο και προϊόν / υπηρεσία (όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, η ανάγκη της αγοράς για το συγκεκριμένο προϊόν/ υπηρεσία, η βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου, το κεφάλαιο κίνησης και επενδυτικές ανάγκες, η δυνατότητα επέκτασης σε άλλες αγορές, το επίπεδο του υφιστάμενου ανταγωνισμού, τα εμπόδια στην είσοδο νέων ανταγωνιστών, οι ενδεχόμενες συνεργασίες, το κόστος και η βιωσιμότητα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων μάρκετινγκ, οι ενδεχόμενες συνέργιες με άλλες εταιρείες που

[35] Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, (2012).

συμμετέχουν στη θερμοκοιτίδα, το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου, οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι, κ.λ.π.).

- Άλλα επενδυτικά - χρηματοοικονομικά κριτήρια (όπως οι ανάγκες χρηματοδότησης έναντι προσφερόμενης εταιρικής συμμετοχής, το στάδιο της επένδυσης, η διάρθρωση της συμφωνίας μετόχων, η συμβατότητα με τους υφιστάμενους incubates, η διαθεσιμότητα των μελών της διοικητικής ομάδας για υποστήριξη της εταιρείας, κ.λ.π.).

VI. Χρηματοδοτική Μίσθωση (leasing)

Σύμφωνα με το Νόμο 1664/1986 η Χρηματοδοτική Μίσθωση είναι ένας ολοκληρωμένος χρηματοδοτικός μηχανισμός που δίνει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να δημιουργήσει ή να επεκτείνει τον παραγωγικό εξοπλισμό της χωρίς να διαθέσει τα δικά της κεφάλαια.

Τα απαιτούμενα κεφάλαια διατίθενται από την εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης η οποία αγοράζει τον εξοπλισμό σύμφωνα με τις οδηγίες της επιχείρησης. Στην συνέχεια εκμισθώνει τον εξοπλισμό αυτόν στην επιχείρηση για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και για συγκεκριμένο μίσθωμα.

Με την λήξη της σύμβασης η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αγοράσει τον εξοπλισμό καταβάλλοντας ένα μικρό ποσό το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της αξίας του εξοπλισμού. Μπορεί εναλλακτικά να επιστρέψει τον εξοπλισμό στην εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης ή να συνεχίσει τη μίσθωση.

Οι δόσεις της μίσθωσης καταβάλλονται μηνιαία, ανά τρίμηνο ή ανά εξάμηνο. Το επιτόκιο για τον υπολογισμό των δόσεων είναι λίγο πιο υψηλό από το αντίστοιχο επιτόκιο δανεισμού. Η επιχείρηση θα κληθεί επίσης να καταβάλλει εφάπαξ και ένα ποσό 0,1% έως 1% επί της αξίας της επένδυσης για το διαχειριστικό κόστος. Η περίοδος αποπληρωμής είναι από 3 έως 5 χρόνια, ή δε χρηματοδότηση μπορεί να φτάσει μέχρι και το 100% της αξίας του εξοπλισμού.

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση ως μορφή χρηματοδότησης παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα ιδιαίτερα για τις νέες επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα η επιχείρηση:

- Δεν χρειάζεται να καταβάλλει αμέσως τα ποσά που απαιτούνται για την αγορά του αναγκαίου. Δεν αναγκάζεται να καταφύγει σε υπέρμετρο δανεισμό. Έχει την επιλογή μετά το πέρας της μίσθωσης να αγοράσει τον εξοπλισμό, να τερματίσει ή να ανανεώσει τη σύμβαση.

- Απαλλάσσεται από τον φόρο για τον εξοπλισμό που μισθώνει αφού το σύνολο των δόσεων αναγνωρίζεται σαν λειτουργική δαπάνη
- Εμφανίζει καλύτερη εικόνα στις οικονομικές της καταστάσεις καθώς δεν επηρεάζονται αρνητικά ορισμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες .

Οι τρόποι της χρηματοδότησης των ΑΞΕ, που αναλύθηκαν προηγούμενα, είναι σαφές ότι δημιουργούν στους δυνιτικούς επενδυτές τις πρυποθέσεις να επιλέξουν εκείνο το χρηματοδοτικό σχήμα, που θα τους οδηγήσει, τόσο στην υλοπίηση των σχεδιαζόμενων ΑΞΕ, όσο και στην πργματοποίση των στόχων τους.

1.6. Το Θεωρητικό Πλαίσιο των ΑΞΕ

Η συνεχής αύξηση των ΑΞΕ παγκοσμίως οδήγησε στην ανάπτυξη διαφόρων θεωριών. Κάθε θεωρία στηρίζεται είτε στην ύπαρξη πλεονεκτημάτων είτε στις επιπτώσεις που οι ΑΞΕ προκαλούν στην χώρα υποδοχής και προέλευσης. Οι θεωρίες των ΑΞΕ αποτελούν μέρος των θεωριών για τις ΠΕ. Για παράδειγμα; ο Markusen (1995) στη θεωρία εμπορίου υποστηρίζει ότι η κυριαρχία των πολυεθνικών εταιρειών βασίζεται στη δημιουργία του συγκριτικού πλεονεκτήματος και στις συνθήκες ατελούς ανταγωνισμού. Επιπλέον, ο Hennart (2009) στη θεωρία των πολυεθνικών επιχειρήσεων θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις επιλέγουν να επενδύσουν το κεφάλαιο τους διεθνώς, επειδή τους δίνεται η δυνατότητα να μοιράσουν άυλα περιουσιακά στοιχεία.

1.6.1. Η Νεοκλασική Θεωρία

Η νεοκλασική θεωρία των ΑΞΕ (Τεζεψίδου, 2012) αποτελεί μέρος της θεωρίας της διεθνούς κίνησης παραγωγικών συντελεστών, βασίζεται στο υπόδειγμα των Hecksher-Ohlin- Samuelson (Mucchielli & Mayer, 2010) και προϋποθέτει τέλειο ανταγωνισμό στις αγορές, τέλεια πληροφόρηση, μηδενικό μεταφορικό κόστος και παρόμοιες συνθήκες παραγωγής σε όλες τις χώρες. Σύμφωνα με το νεοκλασικό υπόδειγμα, η δημιουργία από μια επιχείρηση άμεσης ξένης επένδυσης σε μία άλλη χώρα ***εξαρτάται από τις διαφορές στο επιτόκιο και το ποσοστό κέρδους στις δύο χώρες***. Οι ανεπτυγμένες χώρες που είναι πλουσιότερες σε κεφάλαιο προσφέρουν σχετικά χαμηλά επιτόκια και ποσοστά κέρδους σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες χώρες που διαθέτουν λιγότερο κεφάλαιο και άρα υψηλότερα επιτόκια. Έτσι, η ροή κεφαλαίου μπορεί να γίνει από τις ανεπτυγμένες προς τις αναπτυσσόμενες χώρες μέχρι τα επιτόκια και το ποσοστό κέρδους να εξισωθούν στις χώρες αυτές.

Βέβαια, οι υποθέσεις του νεοκλασικού υποδείγματος φαίνεται να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και σε έναν κόσμο που επικρατεί αβεβαιότητα

και ατελείς αγορές. Το υπόδειγμα μπορεί να ερμηνεύσει, σύμφωνα με την Τεζεψίδου (2012), ως ένα βαθμό την δημιουργία άμεσων ξένων επενδύσεων κυρίως την περίοδο πριν τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο που οι περισσότερες διεθνείς μεταφορές κεφαλαίων γίνονταν προς τις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά είναι εντελώς ανεπαρκές να ερμηνεύσει την σύγχρονη πραγματικότητα όπου η διεθνής παραγωγή γίνεται κυρίως μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών. Επιπλέον δεν διαχωρίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις από τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου και δεν εξηγεί την μεταφορά στις ξένες αγορές άλλων παραγωγικών πόρων όπως τεχνολογία, η διοίκηση και το marketing τα οποία αποτελούν εξίσου σημαντικό κομμάτι των ΑΞΕ πέρα από την μεταφορά κεφαλαίου. Για τους λόγους αυτούς τα επόμενα χρόνια αναπτύχθηκαν θεωρίες που αναφέρονταν σε ατελής αγορές και σχετίζονταν με την ύπαρξη διαφόρων συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Μέσα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και έρευνες, οι θεωρίες αυτές προσπάθησαν να δώσουν μία πιο ρεαλιστική εξήγηση της εμφάνισης και την πορείας ΑΞΕ. Κάποιες από τις θεωρίες αυτές θα τις δούμε παρακάτω.

1.6.2. Η Θεωρία του Ειδικού Πλεονεκτήματος (The Specific Advantage Theory)

Ο Pass (1995) διερευνώντας την έννοια του ***ειδικού πλεονεκτήματος*** υποστηρίζει ότι οι ΠΕ πλεονεκτούν έναντι των άλλων μικρότερων επιχειρήσεων του εσωτερικού μιας χώρας διότι διαθέτουν ως ειδικό πλεονέκτημα ***ή κάποια καινοτομία ή εξειδίκευση και γνώσεις*** στον τομέα ή τον κλάδο που δραστηριοποιούνται. Έτσι, τους δίνεται η δυνατότητα να επεκταθούν στο εξωτερικό. Υποστηρίζεται ότι οι ΠΕ προκειμένου να αποφασίσουν για κάποια ΑΞΕ εξετάζουν προσεκτικά το ειδικό πλεονέκτημα έναντι των εγχώριων επιχειρήσεων δεδομένου ότι οι τοπικές επιχειρήσεις γνωρίζουν καλά την τοπική αγορά. Το ειδικό πλεονέκτημα θα πρέπει να είναι αρκετά δυνατό ώστε να μπορέσει να καλύψει το μεγάλο κόστος που συνεπάγεται η πρωτοβουλία μιας νέας ΑΞΕ.

1.6.3. Η Θεωρία του Ηγέτη και του Ακόλουθου (Follow the Leader Theory)

Ο Knickerbocker (1973) θέτει ως βασική υπόθεση ***την ύπαρξη ολιγοπωλίου***, σε συνδυασμό με την απόφαση των επιχειρήσεων για δραστηριοποίηση, ανεξάρτητα από τις αποφάσεις των ανταγωνιστών. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι επιχειρήσεις καθορίζουν τις ενέργειες τους, τη θέση τους και ανάλογως, αντιδρούν ή δεν αντιδρούν στις κινήσεις των ανταγωνιστών. Για παράδειγμα, εάν μια πολυεθνική εταιρεία- ηγέτης στον κλάδο της- αναλάβει την πραγματοποίηση μιας Α.Ξ.Ε. τότε και οι υπόλοιπες θα πρέπει να ακολουθήσουν για να συνεχίσουν να βρίσκονται στον

ανταγωνισμό. Το μειονέκτημα αυτής της θεωρίας είναι ότι προβλέπουμε έτσι και αναλύουμε την συμπεριφορά του ακόλουθου αλλά δεν μπορούμε να αναλύσουμε την συμπεριφορά του ηγέτη.

1.6.4. Η Θεωρία της Εκλεκτικής Προσέγγισης (The Eclectic Approach Theory)

Η Θεωρία της εκλεκτικής προσέγγισης θεμελιώθηκε από τον Dunning (1977) και αφορά:

- Το πλεονέκτημα ***ιδιοκτησία***ς (Owner Specific)
- Το πλεονέκτημα ***τοποθεσίας*** (Location Specific)
- Το πλεονέκτημα ***εσωτερίκευσης*** (Internalization Factor)

Το πλεονέκτημα της ιδιοκτησίας (Owner Specific) αναφέρεται στο πλεονέκτημα της επιχείρησης στην καινοτομία, τις οργανωτικές δομές, τις δεξιότητες και σε ότι την κάνει να διαφοροποιείται από τους ανταγωνιστές της.

Το πλεονέκτημα της τοποθεσίας (Location Specific) παρουσιάζει τη δυνατότητα μιας πολυεθνικής να εξασφαλίζει χαμηλότερα μεταφορικά έξοδα, την εύκολη πρόσβαση της σε πρώτες ύλες και συντελεστές παραγωγής, λόγω της γειτνίασης της στις αγορές αγαθών.

Τέλος, το πλεονέκτημα του παράγοντα εσωτερίκευσης (internalization factor) αναφέρεται στην ικανότητα της επιχείρησης να δημιουργεί οικονομίες κλίμακας, να ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο και να εξασφαλίζει μια ποιοτικά ελεγμένη παραγωγική διαδικασία. Με αυτό τον τρόπο η επιχείρηση επεκτείνεται αλλά κρατάει τον έλεγχο των λειτουργιών της χωρίς να τις αποκεντρώνει στις θυγατρικές της.

1.6.5. Η Θεωρία του Αναπτυξιακού Κύκλου της Επένδυσης (investment Development Cycle Path)

Η θεωρία του αναπτυξιακού κύκλου της επένδυσης αποτελεί μακροοικονομική προσέγγιση της εκλεκτικής θεωρίας που ανέπτυξε ο ίδιος ο Dunning λίγα χρόνια νωρίτερα. ***Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, οι εισροές και εκροές ΑΞΕ σε μία χώρα εξαρτώνται από το επίπεδο ανάπτυξης της***. Καθώς μία χώρα αναπτύσσεται αλλάζουν οι συνθήκες που επικρατούν τόσο για τις εγχώριες όσο και για τις ξένες επιχειρήσεις γεγονός που επιδρά στην οικονομική δομή της χώρας, στις εισροές και εκροές ΑΞΕ και στις αλληλεπιδράσεις των ξένων και εγχώριων επιχειρήσεων σε αυτήν.

Σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των συνθηκών επένδυσης παίξει και η κυβέρνηση της χώρας με τις πολιτικές που εφαρμόζει. Χώρες που βρίσκονται στο πρώτο στάδιο

είναι κατά βάση χώρες φτωχές με σχεδόν μηδενικές εισροές και εκροές ΑΞΕ και μηδενικές καθαρές ΑΞΕ. Χώρες με μεγαλύτερο επίπεδο ανάπτυξης, στο δεύτερο στάδιο, προσελκύουν ξένους επενδυτές αλλά δεν πραγματοποιούν πολλές επενδύσεις με αποτέλεσμα οι καθαρές ΑΞΕ να είναι αρνητικές. Στα επόμενα στάδια καθώς οι χώρες αναπτύσσονται περισσότερο, βελτιώνουν την υποδομή τους και αναπτύσσουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα με αποτέλεσμα οι καθαρές ΑΞΕ να μετατρέπονται πλέον από αρνητικές σε θετικές. Η ταχύτητα αυτής της μετατροπής εξαρτάται από τις στρατηγικές που ακολουθούν τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κυβερνήσεις των χωρών.

1.6.6. Η Θεωρία του Επιπέδου Ανάπτυξης (The level of Development Theory)

Η Θεωρία του επιπέδου ανάπτυξης είναι άλλη μια θεωρία σχετικά με τις επενδύσεις των πολυεθνικών εταιρειών που υποστήριξε ο Dunning (1979). Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, ***η απόφαση για επέκταση μιας επιχείρησης συνδέεται άμεσα με το μέγεθος της αγοράς και με το βαθμό ανάπτυξης της.*** Επιπλέον, ο βαθμός ανάπτυξης της αγοράς αξιολογείται σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των πόρων της, την εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού, την τεχνογνωσία, και το χρηματοοικονομικό σύστημα. Η προσέλκυση των ΑΞΕ εξαρτάται από την ανάπτυξη των παραπάνω.

1.6.7. Θεωρίες Επιλογής ΑΞΕ και του Τόπου Εγκατάστασης των Επιχειρήσεων

Οι Χριστοδούλου και Νίκας (2012) αναλύουν τρεις βασικές θεωρίες σχετικά με την επιλογή του τόπου εγκατάστασης, αφού θεωρούν ότι μια ΠΕ μπορεί να έχει πολλές και σύνθετες λειτουργίες με πολλές διοικητικές και παραγωγικές μονάδες. Ωστόσο, υποστηρίζουν ότι η συνύπαρξη των μονάδων αυτών στον ίδιο χώρο δεν είναι αναγκαία, λόγω και την ανάπτυξης της τεχνολογίας.

Οι θεωρίες που αναφέρονται παρακάτω είναι:

- Η θεωρία ***του κύκλου ζωής*** του προϊόντος του R. Vernon
- Η θεωρία του ***Kindleberger***
- Η θεωρία του ***Heidhus***

i) Η Θεωρία του Κύκλου Ζωής του Προϊόντος

Σύμφωνα με τον Vernon (1966) κάθε νέο προϊόν ή παραγωγική μέθοδο ακολουθεί ένα κύκλο ζωής. Στη σύλληψη ενός προϊόντος το κόστος έρευνας είναι υψηλό, η ζήτηση ανελαστική και υπάρχουν μεγάλες ανάγκες για εξελιγμένο περιβάλλον.

Έτσι, η παραγωγή εγκαθίσταται στη χώρα όπου το οικονομικό περιβάλλον ικανοποιεί τα χαρακτηριστικά:

1. Μπορεί να προκύψει ενεργός ζήτηση για ακριβά αλλά καινοτόμα προϊόντα
2. Υπάρχει ανάγκη υποκατάστασης μιας ακριβής εξειδικευμένης απασχόλησης από νέα τεχνολογία
3. Η δυνατότητα πραγματοποίησης υψηλών μονοπωλιακών κερδών αντισταθμίζει τον κίνδυνο για ανελαστική αγορά.

Καθώς το προϊόν μπαίνει στη φάση της ωρίμανσης διαφοροποιείται ως προς τη μορφή του και τυποποιείται ως προς τη μέθοδο παραγωγής του. Η ύπαρξη σημαντικής αγοράς, καθώς και το κόστος παραγωγής και η τιμή του προϊόντος αποκτούν σημασία. Η παραγωγή μετατοπίζεται σε άλλες χώρες που υπάρχει ενεργός ζήτηση, ανεπτυγμένο βιομηχανικό περιβάλλον και ειδικευμένη εργατική δύναμη.

Όταν το προϊόν φτάσει να είναι τυποποιημένο και η επιχείρηση να έχει οδηγηθεί στη μαζική παραγωγή τότε, η παραγωγή μεταφέρεται σε χώρες με φτηνή εργατική δύναμη για να λειτουργήσουν ως εξαγωγικές βάσεις για τη διεθνή αγορά.

ii) Η Θεωρία του Kindleberger

Σύμφωνα με τους Νίκας & Χριστοδούλου (2012), ο Kindleberger αναλύει ως βασικό αίτιο για τη δημιουργία ΑΞΕ, την ανάγκη για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των κεφαλαίων. Οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται εκεί όπου οι συνθήκες επιτρέπουν μεγιστοποίηση του κέρδους.

Για την πραγματοποίηση ΑΞΕ η χώρα υποδοχής θα πρέπει να εξασφαλίζει μεγαλύτερη αποδοτικότητα από την αποδοτικότητα της χώρας προέλευσης καθώς και μεγαλύτερη αποδοτικότητα από αυτή των επιχειρήσεων της χώρας υποδοχής.

Οι ΠΕ πλεονεκτούν τόσο στην αγορά συντελεστών όσο και στην αγορά των προιόντων διότι διαθέτουν υψηλή τεχνολογία και επίπεδο διοίκησης ή εξειδικευμένες μεθόδους παραγωγής και διαφοροποιημένα προϊόντα. Συνεπώς κατά τον Kindleberger το βασικό κριτήριο για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης στο εξωτερικό είναι η δυνατότητα αύξησης των κερδών.

iii) Η Θεωρία του Heidhus

Σύμφωνα με τους Νίκας & Χριστοδούλου (2012), ο Heidhus λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Galbraith για τη δημιουργία μιας τεχνοδομής διευθυντικών στελεχών. Θεωρεί ότι, αφού στις μεγάλες επιχειρήσεις υπάρχει διαχωρισμός της ιδιοκτησίας από τα πρόσωπα των ιδιοκτητών, οι στρατηγικοί στόχοι των επιχειρήσεων υπαγορεύονται, πρακτικά, από τις ανάγκες των διευθυντικών στελεχών, τις προσωπικές τους επιδιώξεις για χρήμα, εξουσία, εξέλιξη κλπ.

Οι επιδιώξεις αυτές πραγματοποιούνται με τη διαρκή μεγέθυνση της επιχείρησης. Η μεγέθυνση αυτή, λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων της εσωτερικής αγοράς οδηγούν στις άμεσες ξένες επενδύσεις με την δημιουργία νέων μονάδων παραγωγής που θα ωφελήσει το στελεχιακό δυναμικό.

Συμπερασματικά, όλες οι θεωρίες που αναπτύχθηκαν μέχρι τώρα, προβλέπουν μικροοικονομική ανάλυση της φύσης, των αιτιών, των τύπων ΑΞΕ και της συμπεριφοράς μίας επιχείρησης σύμφωνα και με τις υποθέσεις της νεοκλασικής θεωρίας. Ως επακόλουθο, δεν μπορούν να εξηγήσουν τιςδιεθνείς διαφορές στις ΑΞΕ μεταξύ επιχειρήσεων από χώρες με διαφορετικές κουλτούρες και μακροοικονομικές δομές.

Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει ότι η θεωρητική διέρυνηση των ΑΞΕ αφορά ένα σχετικά ευρύ πλέγμα παραγόντων (μακροοικονομοί, μικροοικονομικοί, χωρικοί, τεχνολογικοί, οργανωτικοί κλπ) οι οποίοι υπό προυποθέσεις, μπορούν να γενικευτούν και να θεωρηθούν κρίσιμοι συντελεστές απόφασης για την υλοποίηση ΑΞΕ.

2. Τα Φορολογικά Κίνητρα

Οι φόροι[36] μαζί με τις δημόσιες δαπάνες αποτελούν τα βασικά εργαλεία της Δημοσιονομικής πολιτικής. Οι φόροι[37] των φυσικών και νομικών προσώπων, αποτελούν ιστορικά τη σημαντικότερη πηγή των δημοσίων εσόδων. Στόχος είναι: α) η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, β) η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης και γ) η ανακατανομή του πλούτου.

Σύμφωνα με το James (2009), όπως ήδη έχουμε αναφέρει, τα επενδυτικά κίνητρα συνιστούν μετρήσιμα οικονομικά «αποτελέσματα», τα οποία παρέχονται από τις κυβερνήσεις σε επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, προκειμένου να προσελκύσουν τις αντίστοιχες επενδύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους, ή σε επιλεγμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συνδυασμό και των δύο. Τα κίνητρα αυτά μπορεί να είναι

[36] Ως φόρος ορίζεται η αναγκαστική εισφορά οριστικού χαρακτήρα που καταβάλλεται από τους ιδιώτες, χωρίς ειδική αντιπαροχή, την οποία εισπράττει το κράτος για την αντιμετώπιση των δημοσίων αναγκών του. Αποτελεί δηλαδή το ποσοστό το οποίο, ιδιοποιείται το κράτος από την ιδιωτική περιουσία για να χρηματοδοτήσει τα παρεχόμενα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες. Βάσει των παραπάνω οι φόροι έχουν δύο χαρακτηριστικά : α) είναι μονομερείς από τον κάθε ιδιωτικό φορέα προς τους δημόσιους φορείς, χωρίς αντίστοιχη και βέβαιη αντιπαροχή, β) αποτελούν αναγκαστικό υποχρεωτικό μέσο μεταφοράς πόρων από τον ιδιωτικό προς το δημόσιο τομέα (Σαρρού, 2011).

[37]Οι φόροι, ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται, μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες: α) ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογουμένου, β) σε σχέση με τη φορολογική βάση του φόρου και γ) σύμφωνα με την αναλογικότητα ή μη του φόρου. Γενικά όμως, έχουμε δύο είδη φόρων: τους άμεσους και τους έμμεσους.

δημοσιονομικά (όπως φορολογικές ελαφρύνσεις) ή μη δημοσιονομικά (όπως επιχορηγήσεις, δάνεια ή εκπτώσεις) και έχουν ως στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Τα μη φορολογικά κίνητρα αποτελούν άμεσες δαπάνες, καθώς και προσπάθειες των κυβερνήσεων για μείωση του κόστους των επενδύσεων, αλλά και την προώθηση κοινωνικών στόχων, όπως π.χ. η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ειδικότερα, σε σχέση με τις ΑΞΕ για την περίοδο μετά το 2001, το 95% των μέτρων για τις ΑΞΕ στις αναπτυγμένες χώρες αφορούσαν κυρίως τα φορολογικά κίνητρα (π.χ. Καναδάς, Βέλγιο), ως επιμέρους κίνητρο των δημοσιονομικών κινήτρων, αφού μια αύξηση του φορολογικού συντελεστή κατά 1%, μειώνει το επίπεδο των ΑΞΕ κατά 3,3% (James, 2009).

Τα κίνητρα αυτά αφορούν, γενικά, παρεμβάσεις είτε στη φορολόγηση των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί είτε στη φορολόγηση των κερδών που συνδέονται με τις εν λόγω επενδύσεις. Ανεξάρτητα όμως από τον τύπο των παρεμβάσεων που επιλέγονται οι ΑΞΕ χρησιμοποιούνται, ανάλογα με την περίπτωση, για την ικανοποίηση των τριών προηγούμενων στόχων. Ωστόσο, η φύση των φορολογικών κινήτρων μπορεί να προκαλέσει στρεβλώσεις στην κατανομή των πόρων, αν δεν υπάρξει προσεκτική αξιολόγηση της καθεμιάς επένδυσης χωριστά. Επιπλέον, σε σχέση με την αναδιανεμητική λειτουργία της φορολογίας, στην περίπτωση των ΑΞΕ, αυτή μπορεί να αναλύεται στη βάση δύο σεναρίων: α) όταν υπάρχει κινητικότητα κεφαλαίων και β) όταν δεν υπάρχει. Στην πρώτη περίπτωση, αναμένεται τα εγχώρια κεφάλαια να κινηθούν προς τις χώρες που η καθαρή απόδοση θα είναι μεγαλύτερη σε σχέση με τη χώρα τους. Οι αποδόσεις αυτές μπορεί να οφείλονται είτε σε φορολογικά κίνητρα είτε στις τιμές των επιτοκίων. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που παρατηρείται αυξημένη κινητικότητα των κεφαλαίων, οι χώρες προκειμένου να την ελέγξουν, και να αποθαρρύνουν τις διαρροές των κεφαλαίων, αυξάνουν τα επιτόκια. Αυτό όμως έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην επένδυση όσο και στην κατανάλωση. Στη δεύτερη περίπτωση, οι αποδόσεις φορολογούνται και τα έσοδα μεταβιβάζονται στο κράτος για την άσκηση της αναδιανεμητικής τους λειτουργίας, αποφεύγοντας έτσι τις έντονες διακυμάνσεις στις εγχώριες αποταμιεύσεις.

Παρατηρούμε, δηλαδή, ότι στην πρώτη περίπτωση, τα φορολογικά κίνητρα υπερβαίνουν την αναδιανεμητική λειτουργία του κράτους και αποκτούν διευρυμένο ρόλο αφού εμμέσως επηρεάζουν την κατανομή των πόρων μεταξύ των διαφόρων

οικονομιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τα τελευταία χρόνια είναι η Ινδία, η οποία μεταβάλλει με ταχύτητους ρυθμούς την πολιτική για τις ΑΞΕ (Βαλέντζα, 2007).

2.1. Είδη φορολογικών κινήτρων

2.1.1. Η φορολογική Περίοδος Χάριτος

Η φορολογική περίοδος χάριτος (tax holidays) αποτελεί ίσως το πλέον διαδεδομένο και το πιο κερδοφόρο φορολογικό κίνητρο για επιχειρήσεις, τα πρώτα χρόνια λειτουργίας τους (Morisset, 2003), και χρησιμοποιείται συνήθως από αναπτυσσόμενες χώρες και χώρες σε μετάβαση. Στοχεύει στην ενίσχυση των δραστηριοτήτων νέων εταιρειών, επιτρέποντας αρχικά, ένα «ικανό» χρονικό διάστημα (συνήθως 5 ετών[38]), το οποίο μπορεί να επεκταθεί, και κατά το οποίο υπάρχει έκπτωση από τα φορολογικά βάρη στο εισόδημα των επιχειρήσεων, αλλά και σε άλλους φόρους, ανάλογα με τη χώρα υποδοχής. Το διάστημα αυτό μπορεί να συμπίπτει π.χ. με το διάστημα κατά το οποίο η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί κέρδη. Αποτελεί απλό κίνητρο, καθώς δεν είναι αναγκαίος κανένας υπολογισμός ή προσδιορισμός του φορολογικού βάρους κατά τη διάρκεια που ισχύει το κίνητρο. Στις χώρες σε μετάβαση το κίνητρο αυτό είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο αφού είτε δεν έχουν ακόμη αναπτύξει φορολογικό σύστημα είτε αυτό είναι υπό διαμόρφωση. Είναι αναγκαίο να αναλυθεί μια σειρά τεχνικών ζητημάτων που σχετίζονται με την επίδραση του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου στην απόδοση των επενδύσεων[39].

Το πρώτο τεχνικό ζήτημα είναι πότε τίθεται σε εφαρμογή το κίνητρο. Συγκεκριμένα, ως πρώτος χρόνος μπορεί να λαμβάνεται ή το έτος που υλοποιούνται για πρώτη φορά κέρδη, ή το έτος που ξεκινάει η παραγωγή ή το έτος στο οποίο η εταιρεία πραγματοποιεί συσσωρευμένα κέρδη από την έναρξη της δραστηριότητάς της. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση επενδύσεων μακροχρόνιας απόδοσης, οι οποίες κατά βάση τα πρώτα χρόνια χαρακτηρίζονται με μεγάλα κόστη κεφαλαίου, δεν συμφέρει την εταιρεία το κίνητρο να ξεκινάει από τον πρώτο χρόνο παραγωγής, καθώς τα εισοδήματα αυτών των ετών είναι πολύ χαμηλά, άρα και η φορολογία. Στις περιπτώσεις αυτές είναι προτιμότερο το κίνητρο να ξεκινάει από το έτος που πραγματοποιούνται συσσωρευμένα κέρδη για πρώτη φορά.

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι η συμφωνία επί των αποσβέσεων, κατά τη διάρκεια ισχύος του φορολογικού κινήτρου. Οι αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων

[38] UNCTAD (2000).
[39] Holland & Vann (1998).

αποτελούν κόστος στον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Συγκεκριμένα, η εκδοχή ενός συστήματος επιταχυνόμενης απόσβεσης (accelerated depreciation) στα πρώτα χρόνια της επένδυσης, μειώνει τα φορολογητέα κέρδη της επιχείρησης κατά την εφαρμογή της. Άρα, στα χρόνια αυτά δεν είναι αναγκαίο το φορολογικό κίνητρο. Στην περίπτωση αυτή, η περίοδος φορολογικής χάριτος είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί από την πρώτη ημέρα των συσσωρευμένων κερδών, όπου η επιχείρηση αρχίζει να έχει μεγάλα κέρδη και τότε επιθυμεί την «προστασία» που παρέχει το φορολογικό κίνητρο από την επιβολή των φόρων. Έτσι, η επιχείρηση κερδίζει από το συνδυασμό των δύο πρακτικών. Βέβαια, όλα αυτά προϋποθέτουν φορολογικό σύστημα με δυνατότητα αρκετών διαφοροποιήσεων, ανάλογα με την περίσταση.

Ένα τρίτο ερώτημα που προκύπτει είναι η διάρκεια του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου. Αυτά που προσφέρονται από χώρες σε μετάβαση είναι μικρής διάρκειας, οπότε και δεν προσελκύουν περιπτώσεις μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Παραδείγματα επιτυχημένων πρακτικών, στην περίπτωση αυτή, είναι η Ουγγαρία και η Νοτιο-Ανατολική Ασία, όπου η προσέλκυση μεγάλων ξένων επενδυτών επιτεύχθηκε με τη χρήση μακροβιότερων περιόδων φορολογικής χάριτος.

Το κίνητρο απευθύνεται κυρίως σε επιχειρήσεις που στοχεύουν σε επενδύσεις βραχυχρόνιου χαρακτήρα. Τέτοιου είδους επιχειρήσεις είναι αυτές που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, την παροχή υπηρεσιών, τις βραχυπρόθεσμες κατασκευές και οι χαμηλότερης έντασης κεφαλαίου. Οι κύριοι δικαιούχοι μπορεί να είναι π.χ. μικρές εταιρείες real estate, εκμετάλλευσης εμπορίου με βραχυχρόνιο χαρακτήρα και επιχειρήσεις εστιατορίων. Κατά τη UNCTAD (1995), σε περισσότερες από 67 χώρες προσφέρθηκε το συγκεκριμένο κίνητρο με στόχο την προσέλκυση ΑΞΕ.

Ως κίνητρο όμως θεωρείται ότι μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση της φορολογικής βάσης, καθώς συνδέεται περισσότερο με την εγκαθίδρυση επιχειρήσεων, οι οποίες επιδιώκουν να ωφεληθούν από αυτό σε βάρος των φορολογικών εσόδων, παρά με το επίπεδο των επενδύσεων[40]. Το ποσό του κινήτρου δεν συνδέεται με το ύψος της επένδυσης, αλλά με το ύψος των κερδών που θα αποκτηθούν από την εταιρεία κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της.

[40] Holland & Vann (1998).

Ένα βασικό πρόβλημα που προκύπτει από τη χρήση του είναι η μεταφορά ήδη υπαρχόντων περιουσιακών στοιχείων από την πολυεθνική εταιρεία σε μια νέα εταιρεία, με έδρα τη χώρα που προσφέρει το κίνητρο και η οποία έχει το προνόμιο να απολαμβάνει τις απαλλαγές του κινήτρου. Εταιρείες των οποίων η περίοδος φορολογικής χάριτος λήγει μπορεί να μεταφέρουν πάγια περιουσιακά στοιχεία στη χώρα υποδοχής ώστε να ανανεώσουν το κίνητρο. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος, θα πρέπει π.χ. να απαγορευτεί η προσφορά του κινήτρου σε εταιρείες που δεν έχουν πάνω από το 90% των παγίων τους στη χώρα που προσφέρει το κίνητρο.

Το δεύτερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι η δημιουργία νέων επιχειρήσεων που σχετίζονται με την πολυεθνική εταιρεία ή τη θυγατρική της. Θα μπορούσε π.χ. να μην δοθεί το κίνητρο σε νέες υπό ίδρυση εταιρείες, οι οποίες σχετίζονται με εταιρεία που η έδρα της ήδη βρίσκεται στη χώρα που προσφέρει το κίνητρο. Από την άποψη αυτή θεωρείται ότι οι νέες εταιρίες δεν μπορεί να πληρούν τις προϋποθέσεις για την παροχή του κινήτρου, γιατί με τον τρόπο αυτό οι προϋπάρχουσες εταιρείες προσπαθούν αφενός, να επιμηκύνουν τη διάρκεια του κινήτρου αφετέρου, να επαναπροσδιορίσουν τη θέση τους στην αγορά που δραστηριοποιούνται.

Σύμφωνα με τον Morisset (2003), για τους πιο πάνω λόγους, πολλοί ειδικοί σε οικονομικά και φορολογικά θέματα είναι αρκετά επικριτικοί για τη χρήση της φορολογικής περιόδου χάριτος ως μέσο για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Το παράδειγμα των χωρών της Ασίας για τη χρήση του κινήτρου αυτού από εταιρείες με προσανατολισμό τις εξαγωγές είναι σημαντικό. Το κίνητρο προσέλκυε εταιρείες μεγάλης κινητικότητας κεφαλαίου με χαμηλά κόστη ίδρυσης & μετεγκατάστασης εργοστασίων, οι οποίες απολάμβαναν τα οφέλη του κινήτρου. Με τη λήξη, παρατηρείται το φαινόμενο της μετεγκατάστασης σε μια γειτονική χώρα, με αποτέλεσμα την αναπροσαρμογή του χρονικού διαστήματος, για το ίδιο κίνητρο.

Καταλήγοντας, η φορολογική περίοδος χάριτος, αποτελεί ένα εύκολο στη χρήση του κίνητρο, τόσο για τις επιχειρήσεις που απολαμβάνουν τα οφέλη του, όσο και για τις κυβερνήσεις των χωρών που το χρησιμοποιούν. Είναι όμως σημαντικό να χρησιμοποιείται σε ορθολογική βάση από τις κυβερνήσεις, με στόχο από τη μια την αύξηση των επενδύσεων στη χώρα και την ενίσχυση της ανάπτυξης και από την άλλη την ελαχιστοποίηση της «κακής χρήσης» από τις πολυεθνικές εταιρείες σε βάρος των φορολογικών εσόδων της χώρας.

2.1.2. Οι Φορολογικές Επιδοτήσεις Επενδύσεων

Οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων (tax investment allowances) αποτελούν μειώσεις από το φορολογητέο εισόδημα των επιχειρήσεων. Οι μειώσεις αυτές είναι συνάρτηση με ένα ποσοστό νέας επένδυσης σε κεφαλαιουχικά αγαθά που στοχεύουν να πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις το επόμενο διάστημα. Τα αποτελέσματά τους δεν είναι άμεσα στα κέρδη των επιχειρήσεων, όπως στην περίπτωση της φορολογικής περιόδου χάριτος. Έτσι, μέσω της μείωσης στους φορολογικούς συντελεστές των εταιρικών εισοδημάτων, ωφελούνται περισσότερο οι νέες επενδύσεις παρά οι ήδη υπάρχουσες.

Τα συγκεκριμένα κίνητρα έχουν περιορισμούς και μειονεκτήματα, κυρίως για μακροχρόνια επενδυτικά σχέδια σε ασταθές μακροοικονομικό περιβάλλον. Επιπλέον, ως εργαλείο άσκησης επενδυτικής πολιτικής από την πλευρά των φορολογικών αρχών, παρουσιάζει αρκετές διαχειριστικές δυσκολίες και απαιτούν καλά ανεπτυγμένα συστήματα λογιστικής παρακολούθησης. Εταιρείες με χαμηλά εισοδήματα και γενικά νέες εταιρείες, δεν μπορούν να ωφεληθούν παρά μόνον όταν αρχίζουν να έχουν εισοδήματα. Δύο είναι οι βασικές μορφές του κινήτρου : α) η επιταχυνόμενη απόσβεση (Accelerated Depreciation) και β) η επαυξανόμενη μείωση (Enhanced Deduction).

Με τις επιταχυνόμενες αποσβέσεις, οι εταιρείες μπορούν να διαγράφουν το κόστος κεφαλαίου σε πιο σύντομη χρονική περίοδο από την ωφέλιμη οικονομική ζωή του παγίου στοιχείου (useful economic life[41]), η οποία καθορίζεται από τις λογιστικές αρχές απόσβεσης των πάγιων περιουσιακών στοιχείων. Με την ύπαρξη του φορολογικού κινήτρου, το συνολικό ποσό της απόσβεσης δεν επηρεάζεται. Από την άλλη όμως αυξάνεται η βραχυχρόνια ρευστότητα της εταιρείας, καθώς το ποσό της φορολόγησης είναι μικρότερο, αφού μεγαλύτερο ποσό αποσβέσεων ισοδυναμεί με μειωμένα φορολογητέα κέρδη. Το συγκεκριμένο φορολογικό κίνητρο εκμεταλλεύονται οι εταιρείες και προβαίνουν στην αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων από το εξωτερικό, με στόχο τη μείωση του φορολογητέου εισοδήματος. Ο έλεγχος της κατάστασης δυσχεραίνεται κυρίως στις περιπτώσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων, όπως η τεχνογνωσία (know-how), καθώς εκτιμώνται με πολύ δυσκολία. Για τα υπόλοιπα όμως περιουσιακά στοιχεία, υπάρχει δυνατότητα ελέγχου των

[41] Περίοδος στην οποία ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να είναι χρήσιμο, με τις φυσιολογικές επισκευές για τον σκοπό που απαιτήθηκε. Εκφράζεται συνήθως σε αριθμό ετών και είναι μικρότερη από τη φυσική ζωή του παγίου.
http://www.businessdictionary.com/definition/economic-life.html

συναλλαγών αλλά και η θέσπιση και εφαρμογή νόμων για τη διαφάνεια των διαδικασιών. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις, το ίδιο πάγιο περιουσιακό στοιχείο πωλείται αρκετές φορές στην αγορά, ώστε η εταιρεία που το αγοράζει να ωφελείται πολλαπλές φορές το φορολογικό κίνητρο. Για το λόγο αυτό, θα μπορούσε π.χ. να οριστεί ότι το κάθε πάγιο θα επιτρέπεται να απολαμβάνει το κίνητρο μόνον μια φορά.

Κατά τη UNCTAD (2000), διατυπώθηκε ότι πολλές χώρες προσπαθούν να ενθαρρύνουν συγκεκριμένους τύπους επενδυτών, παρέχοντας περισσότερο από πλήρεις μειώσεις σε συγκεκριμένες δαπάνες. Για παράδειγμα, παρέχουν τη διπλή αφαίρεση δαπανών για την εκπαίδευση, για την έρευνα και ανάπτυξη ή για τη διαφήμιση για την αύξηση των πωλήσεων. Για το εν λόγω κίνητρο, οι δυσκολίες διαχείρισης είναι : ο προσδιορισμός των δαπανών που πληρούν τις προϋποθέσεις (qualifying expenses) και μπορούν να απολαμβάνουν τις επιδοτήσεις, η επιλογή του ποσοστού της επιδότησης, καθώς και οι απαγορεύσεις στη χρήση του κινήτρου υπό δεδομένες συνθήκες.

Καταλήγοντας, οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων ως κίνητρο ενισχύουν περισσότερο τις νέες επενδύσεις. Παρουσιάζουν αρκετές διαχειριστικές δυσκολίες, τις οποίες μπορούν να εκμεταλλευτούν οι εταιρείες προς όφελός τους και σε βάρος των φορολογικών εσόδων των χωρών.

2.1.3. Οι Φορολογικές Ελαφρύνσεις

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις (tax credits) χρησιμοποιούνται για τη μείωση του ποσού των φόρων που επρόκειτο να πληρωθούν και μπορούν να είναι είτε σταθερές[42] (flat investment tax credit) είτε προσαυξανόμενες[43] (incremental investment tax credit). Σε μερικές χώρες, οι φορολογικές ελαφρύνσεις μπορούν να απαιτηθούν από τις εταιρείες μόνον μέσα στο οικονομικό έτος που έχουν πραγματοποιηθεί. Στην προκειμένη περίπτωση, το ενδεχόμενο μια πολυεθνική εταιρεία να μην έχει φορολογητέο εισόδημα, οδηγεί στην απώλεια αξιοποίησης του κινήτρου. Τυπικά όμως, αχρησιμοποίητες φορολογικές ελαφρύνσεις, μπορούν να μεταφέρονται για περιορισμένο αριθμό ετών, ώστε να μειώσουν μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις. Βέβαια, ως κίνητρο μπορούν να επιφέρουν απροσδόκητα κόστη στα φορολογητέα έσοδα των χωρών υποδοχής των ΑΞΕ και εκμετάλλευση από την πλευρά των επιχειρήσεων, καθώς είναι δύσκολο να ελεγχθούν, κυρίως στην περίπτωση της

[42] Μπορούν να κερδηθούν από τις εταιρείες ως ένα σταθερό ποσοστό των επενδυτικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν εντός ενός έτους στο κεφάλαιο που πληροί τις προϋποθέσεις (qualifying capital).
[43] Μπορούν να κερδηθούν από τις εταιρείες ως ένα σταθερό ποσοστό των επενδυτικών δαπανών που πληρούν τις προϋποθέσεις σε ένα χρονικό διάστημα (π.χ. 3 προηγούμενα έτη).

μελλοντικής χρήσης τους (Πλαίσιο 1). Τέλος, το συγκεκριμένο κίνητρο μπορεί να αλληλεπιδρά με το σύστημα των αποσβέσεων, παρέχοντας ελαφρύνσεις στο κόστος των εταιρειών για την απόκτηση νέου κεφαλαίου.

Πλαίσιο 1. Παράδειγμα με χρήση φορολογικού κινήτρου (φορολογικές ελαφρύνσεις)

Έστω ότι το πραγματικό κόστος επένδυσης είναι 100€ και η αξία της φορολογικής πίστωσης 60€. Η πολυεθνική εταιρεία ιδρύει μια θυγατρική για την οποία ξοδεύει το ποσό των 150€, το οποίο απαλλάσσεται εξολοκλήρου. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 40%. Έτσι, το φορολογητέο εισόδημα της θυγατρικής είναι 50€ (150-100) στο οποίο αντιστοιχεί φόρος 20€. Από την άλλη η πολυεθνική εταιρεία έχει ήδη ωφεληθεί κατά 60€ (150*40%) για το φόρο που δεν πληρώνει και άλλα 60€ από το φορολογικό κίνητρο. Το αποτέλεσμα είναι ότι με τις φοροαπαλλαγές και τα κίνητρα η πολυεθνική εταιρεία δεν επιβαρύνεται καθόλου για την δαπάνη : 100€ (κόστος δαπάνης) + 20€ (φόρος) είναι ίσα με 60€ (tax credit) + 60€ (φοροαπαλλαγή). Η συνέπεια είναι ότι χάνει η χώρα που έχει δώσει τις εκπτώσεις και τα κίνητρα, αφού η πολυεθνική εταιρεία κατάφερε μέσω της θυγατρικής να απαλλαγεί από το κόστος στο 100%.

i. Οι Μειώσεις των Φορολογικών Συντελεστών

Οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές (tax rate reductions) υλοποιούνται σε πολλές περιπτώσεις, προκειμένου οι χώρες υποδοχής να προσελκύσουν τις ΑΞΕ, για συγκεκριμένους σκοπούς ή για εταιρείες που ικανοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια. Σύμφωνα με τον Mintz (2007), σε έρευνα που συμπεριέλαβε 69 χώρες, ανάμεσα τους και πολλές αναπτυσσόμενες, μια μείωση 10% στον METR προκαλεί αύξηση στις ΑΞΕ κατά 3% στο επίπεδο του ΑΕΠ. Οι κυβερνήσεις μπορούν να προβούν σε μειώσεις των φόρων που επιβάλλουν στα μερίσματα των ξένων εταιρειών και στους πιστωτικούς τόκους, που είναι της τάξης του 10%, καθώς και στους φόρους εισαγωγής και εξαγωγής κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Η οποιαδήποτε μείωση σε αυτούς τους φόρους επιδρά θετικά στα εταιρικά κέρδη.

Ωστόσο, υπάρχουν δυσκολίες που έγκεινται αφενός, στην ορθή κατανομή του κριτηρίου και αφετέρου, στην εύρεση τρόπων κατηγοριοποίησης των εισοδημάτων των εταιρειών, σε εκείνα που έχουν δικαίωμα έκπτωσης φόρου και σε εκείνα που πρέπει να φορολογηθούν κανονικά. Ένα σημαντικό θέμα που έχει ανακύψει στις αναπτυσσόμενες κυρίως χώρες, είναι η περίοδος για την οποία η πολυεθνική εταιρεία απολαμβάνει τις φορολογικές ελαφρύνσεις, δηλαδή μειωμένου φορολογικού συντελεστή. Μια μεγάλη περίοδος με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ μεγάλα κέρδη τις ξένες εταιρείες και σε μεγάλη απώλεια κρατικών εσόδων τις φορολογικές αρχές. Άλλωστε, ένα κίνητρο με μεγάλη διάρκεια, τελικώς καταλήγει να δίνει προνόμια σε κεφάλαια που έχουν επενδυθεί στο παρελθόν και όχι στις νέες επενδύσεις. Σε φορολογικά καθεστώτα που παρέχουν μειωμένους φορολογικούς συντελεστές για συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων και

δραστηριοτήτων, απαιτείται οργάνωση και σχεδιασμός, με στόχο την ελαχιστοποίηση της φοροδιαφυγής.

Οι εταιρείες, που αποσκοπεί το συγκεκριμένο κίνητρο να ελαφρύνει, είναι οι «μικρού μεγέθους», που απασχολούν λιγότερα από 50 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους, όπως και ο ισολογισμός τους, δεν υπερβαίνει τα 10.000.000€[44]. Επειδή είναι αρκετά γενικός ο όρος «μικρό μέγεθος», μπορούν να οριστούν κριτήρια που θα καθορίσουν το μέγεθος μιας επιχείρησης, όπως το εταιρικό κεφάλαιο, οι πωλήσεις, τα πάγια στοιχεία και ο αριθμός των εργαζομένων. Παρά το διαχωρισμό που προτείνεται και πάλι υπάρχουν αδυναμίες στην εφαρμογή των προτάσεων, όπως π.χ. οι περιπτώσεις όπου οι εταιρείες δεν αγοράζουν τα πάγια, αλλά τα έχουν στην κατοχή τους με leasing. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να υπάρχει και πάλι ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των φορολογικών αρχών που είναι η πληροφορία, ώστε να είναι σε θέση να αποφασίσουν εάν πρέπει να προσφέρουν ή όχι το φορολογικό κίνητρο και σε κάποιον ξένο επενδυτή, με απώτερο σκοπό : τη σωστή και δίκαιη χρήση του. Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν την απουσία πολύπλοκου γραφειοκρατικού συστήματος στην επιλογή των εταιρειών, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα, αφού οι περισσότερες επιχειρήσεις θα προτιμήσουν να επενδύσουν σε άλλη χώρα με λιγότερα περιοριστικά μέτρα.

Τέλος, το συγκεκριμένο κίνητρο σε σχέση με τα προηγούμενα απευθύνεται προς όλες τις κατηγορίες εταιρειών, νέες και υπάρχουσες. Το αδύνατο σημείο είναι ότι ενώ οι προηγούμενες περιπτώσεις κινήτρων μπορούν να πριμοδοτήσουν συγκεκριμένες δραστηριότητες ή τύπους εταιρειών, όπως π.χ. νέες εταιρείες, το κίνητρο αυτό είναι το ίδιο για όλες τις περιπτώσεις, οπότε και τα αποτελέσματά του περιορισμένα. Αρκετές χώρες, όπως το Hong Kong, ο Λίβανος και ο Άγιος Μαυρίκιος, επέλεξαν το κίνητρο της μείωσης του θεσμικού φορολογικού συντελεστή (πολύ κάτω από το 35-40% που είναι παγκοσμίως), αφενός, με θεαματικά αποτελέσματα στην προσέλκυση των ΑΞΕ αφετέρου, με αρνητικά αποτελέσματα στο ύψος των κυβερνητικών εσόδων. Ο σχεδιασμός των εν λόγω φοροελαφρύνσεων πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, καθώς θα αποτελέσει το βασικό λόγο ώστε μια επιχείρηση να μην επιστρέψει τα κεφάλαιά της στη χώρα προέλευσης, αλλά να επανεπενδύσει στη χώρα υποδοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου

[44] Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 70/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.1.2001 (EL 2001 L 10/33).

αποτελούν οι Φορολογικοί Παράδεισοι (Tax Heavens), που αντιμετωπίζονται με δυσπιστία από τον ΟΟΣΑ, για τον τρόπο που διαχειρίζονται τα ξένα κεφάλαια.

Συνοψίζοντας, οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές ενισχύουν επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, χωρίς να εστιάζουν σε συγκεκριμένους τομείς επένδυσης. Απαιτούν οργάνωση και σχεδιασμό από τις φορολογικές αρχές, καλή πληροφόρηση και έλλειψη γραφειοκρατίας, ώστε να αποφευχθούν περιπτώσεις φοροδιαφυγής.

Τέλος, προκειμένου να συστηματοποιήσουμε την ανάλυση που προηγήθηκε, στον πίνακα που ακολουθεί περιέχονται συγκεντρωτικά τα φορολογικά κίνητρα ανά κατηγορία, ανά είδος εταιρείας που προσελκύει το κίνητρο, ανά χώρα παροχής του κινήτρου και τέλος, τα γενικά τους χαρακτηριστικά.

Πίνακας 2.1: Πίνακας Φορολογικών Κινήτρων (*)

Α/Α	Φορολογικό Κίνητρο	Εταιρείες που ευνοούνται από το κίνητρο	Χώρες που προσφέρουν το κίνητρο	Χαρακτηριστικά
1	Φορολογική Περίοδος Χάριτος (Tax Holidays)	-Νέες εταιρείες -Εταιρείες με επενδύσεις βραχυχρόνιου χαρακτήρα (εμπόριο, παροχή υπηρεσιών)	-Αναπτυσσόμενες χώρες -Χώρες σε μετάβαση	-Έκπτωση από φορολογικά βάρη (διάστημα 5 ετών και πλέον) -Επιρρεπές σε φοροδιαφυγή (μεταφορά περιουσιακών στοιχείων, ίδρυση νέας εταιρείας) -Με τη λήξη του κινήτρου παρατηρείται μετάβαση των επενδύσεων σε όμορη χώρα.
2	Επιταχυνόμενη Απόσβεση (Accelerated Depreciation)	-Εταιρείες με νέες επενδύσεις	-Αναπτυγμένες χώρες -Χώρες με καλά ανεπτυγμένα συστήματα λογιστικής παρακολούθησης	-Διαγραφή κόστους κεφαλαίου σε πιο σύντομη χρονική περίοδο από την ωφέλιμη οικονομική ζωή του παγίου στοιχείου -Δίνει όφελος στην εταιρεία όταν αρχίζει να έχει κέρδη (μείωση φορολογούμενου εισοδήματος)
3	Επαυξανόμενη Μείωση (Enhanced Deduction)	-Εταιρείες με νέες επενδύσεις	-Αναπτυγμένες χώρες -Χώρες με καλά ανεπτυγμένα συστήματα λογιστικής παρακολούθησης	-Διπλή έκπτωση σε δαπάνες -Δυσκολίες διαχείρισης (προσδιορισμός των κατάλληλων δαπανών που μπορούν να απολαμβάνουν τις επιδοτήσεις, η επιλογή του ποσοστού της επιδότησης)
4	Φορολογικές Ελαφρύνσεις (Tax Credits)	- Εταιρείες με νέες επενδύσεις	-Σε όλες τις χώρες	-Μείωση ποσού φόρων προς πληρωμή -Μπορούν να απαιτηθούν από τις εταιρείες μόνον μέσα στο έτος που έχουν κερδηθεί (σε ορισμένες χώρες) -Αλληλεπίδραση με σύστημα αποσβέσεων
5	Μειώσεις Φορολογικών Συντελεστών (Tax Rate Reductions)	-Εταιρείες μικρού μεγέθους -Εταιρείες νέες και υπάρχουσες	-Αναπτυγμένες χώρες -Αναπτυσσόμενες χώρες (Φορολογικοί Παράδεισοι)	-Μειώσεις των φόρων επιβολής στα μερίσματα που εμβάζουν οι ξένες εταιρείες, οι οποίοι είναι συνήθως της τάξης του 10% -Μειώσεις στους φόρους εισαγωγής και εξαγωγής κεφαλαιουχικού εξοπλισμού -Ανακούφιση από παρακρατούμενους φόρους σε επιτόκια και δικαιώματα -Ποσοστιαίες μειώσεις των φόρων που επιβάλλουν στις δαπάνες των εταιρειών, ανάλογα με την περίπτωση -Φορολογικοί Παράδεισοι

(*) Επεξεργασία, Α. Μπεχλιούλης

2.2. Τα Φορολογικά Κίνητρα και οι Στόχοι Προσέλκυσης των ΑΞΕ

Όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες (developing countries), οι χώρες σε μετάβαση (transition countries[45]) αλλά και οι αναπτυγμένες χώρες (developed countries), στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν την ανάπτυξη τους χρησιμοποιούν φορολογικά κίνητρα, προκειμένου να προσελκύσουν ξένους επενδυτές. Τα φορολογικά κίνητρα, όπως είδαμε και προηγούμενα, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής : α) φορολογική περίοδος χάριτος (tax holidays), β) φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων (tax investment allowances), γ) φορολογικές ελαφρύνσεις (tax credits), και δ) μείωση φορολογικών συντελεστών (tax rate reduction).

Ωστόσο η εφαρμογή τους για την προσέλκυση των ΑΞΕ εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάλογα με το στόχο που επιδιώκεται κάθε φορά. Στον πίνακα 2.2 που ακολουθεί περιέχονται ορισμένες κατηγορίες φορολογικών κινήτρων που προσφέρονται (αριθμητικά) ανά ευρύτερες περιοχές διεθνώς, σύμφωνα με τη μελέτη της UNCTAD (1995). Σύμφωνα πάντοτε με τον ίδιο πίνακα, στις 5 πιο βασικές περιφέρειες εφαρμογής των φορολογικών κινήτρων ανά τον κόσμο, το κίνητρο που φαίνεται να χρησιμοποιείται σε μεγαλύτερη κλίμακα είναι η φορολογική περίοδος χάριτος και ακολουθούν οι απαλλαγές από δασμούς και οι επιταχυνόμενες αποσβέσεις.

Πίνακας 2.2: Κατηγορίες Κινήτρων ανά Περιφέρεια

Χώρα / **Είδος Κινήτρου**	ΑΦΡΙΚΗ	ΑΣΙΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ & ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ & ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ
Φορολογική Περίοδος Χάριτος	16	13	8	19	7
Επιταχυνόμενες Αποσβέσεις	12	8	6	6	10
Απαλλαγές από Δασμούς	15	13	11	13	7
Επιχορηγήσεις επενδύσεων	4	5	9	3	5
ΣΥΝΟΛΟ	**47**	**39**	**34**	**41**	**29**

Πηγή : UNCTAD, 1995

Οι ανωτέρω περιφέρειες, αλλά και όσες χώρες επιδιώκουν την προσέλκυση των ΑΞΕ, με τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων στοχεύουν κυρίως στην :

[45] Είναι μια οικονομία η οποία μετασχηματίζεται από μια κεντρικά σχεδιαζόμενη οικονομία σε μια οικονομία ελεύθερου εμπορίου. Παραδείγματα αποτελούν η Κίνα και η Πρώην Σοβιετική Ένωση.

α) ενίσχυση των περιοχών χαμηλής ανάπτυξης (regional investment),

β) αύξηση των επενδύσεων σε συγκεκριμένους τομείς και δραστηριότητες (sectoral investment),

γ) δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με παράλληλο στόχο τη μείωση και εξάλειψη της ανεργίας (employment creation),

δ) μεταφορά τεχνολογίας στο εσωτερικό της χώρας (transfer of technology),

ε) προώθηση εξαγωγών (export promotion), και

στ) χρήση ζωνών ελεύθερου εμπορίου και εξαγωγών (free trade and export promotion zones).

Η χρήση των συγκεκριμένων εργαλείων, δεν εξασφαλίζει μονομερώς το επιθυμητό αποτέλεσμα, αλλά δημιουργεί αυξημένες πιθανότητες για την επιτυχή διαχείριση μελλοντικών αναπτυξιακών στόχων και προβλημάτων. Οι στόχοι που επιδιώκονται είναι:

α) Η περιφερειακή ανάπτυξη είναι βασικός στόχος χρήσης φορολογικών κινήτρων για βιομηχανικές χώρες και όχι μόνον. Οι χώρες συχνά χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό κινήτρων στην κατεύθυνση της διοχέτευσης των επενδύσεων προς μια συγκεκριμένη περιοχή ή περιφέρεια εντός των συνόρων. Κύριος στόχος, είναι η υποστήριξη των αγροτικών περιοχών, η ανοικοδόμηση βιομηχανικών κέντρων, μακριά από την πρωτεύουσα και τις μεγάλες πόλεις, η μείωση περιβαλλοντικών κινδύνων και η αντιμετώπιση της αστικοποίησης. Χώρες όπως η Αγκόλα, η Αίγυπτος (ενίσχυση αποκέντρωσης, εγγειοβελτιωτικά έργα, νέες καλλιέργειες, δημιουργία νέων βιομηχανικών ζωνών), η Βραζιλία, η Γκάνα, το Εκουαδόρ, η Κολομβία, η Νιγηρία (δημιουργία εγκαταστάσεων σε αγροτικές περιοχές όπως ηλεκτρισμός, τηλεφωνία και παροχή πόσιμου νερού), το Πακιστάν και η Ταϊλάνδη χρησιμοποιούν φορολογικά κίνητρα όπως, η φορολογική περίοδος χάριτος, οι φορολογικές ελαφρύνσεις και οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων, για την ανάπτυξη των περιφερειών τους.

β) Σε αρκετές χώρες, γίνεται προσπάθεια για ενίσχυση συγκεκριμένων τομέων και δραστηριοτήτων της βιομηχανίας, όπως οι εξορύξεις μεταλλευμάτων, οι δραστηριότητες με εξωτερικό προσανατολισμό (export oriented activities), η εγκατάσταση εταιρειών κινηματογραφικής παραγωγής (film industry), η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και η παροχή τουριστικών υπηρεσιών. Χώρες όπως π.χ. η Κόστα Ρίκα (παροχή υπηρεσιών ξενοδοχείου, ενοικίασης αυτοκινήτων, ταξιδιωτικών γραφείων) και το Πακιστάν (βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, ηλιακά πάρκα),

παρέχουν φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις, με σκοπό την ανάπτυξη αυτών των κλάδων και την περαιτέρω βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

γ) Σε πολλές περιπτώσεις, χρησιμοποιούνται φορολογικά κίνητρα από κυβερνήσεις αναπτυσσόμενων χωρών, με στόχο την προσέλκυση εταιρειών έντασης εργασίας (labor-intensive industries[46]) για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Το πρόβλημα για τη χρήση κινήτρων με στόχο την προσέλκυση τέτοιου τύπου επιχειρήσεων έγκειται στο ερώτημα της προσέλευσης των εταιρειών χωρίς την παροχή κινήτρων, καθόσον υπάρχει το δεδομένο της ύπαρξης φτηνού εργατικού δυναμικού, λόγω μεγάλης προσφοράς εργασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι εταιρείες κλωστοϋφαντουργίας που είναι σχετικά υψηλής έντασης εργασίας σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, στην Τουρκία, αλλά και σε χώρες της Ευρώπης όπως, η Αλβανία, η Ρουμανία και η ΠΓΔΜ.

δ) Πολλές χώρες επιδιώκουν την προσέλκυση εταιρειών που εξειδικεύονται σε αναπτυγμένες τεχνολογίες (advanced technology) ή εταιρείες έρευνας και ανάπτυξης (Research and Development - R&D), παρέχοντας κίνητρα με μικρή επιτυχία. Τα συνήθη κίνητρα είναι οι φορολογικές απαλλαγές, οι μειώσεις των συντελεστών φορολογίας για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, καθώς και οι απαλλαγές από δασμούς για πρώτες ύλες και εξοπλισμό. Η Σιγκαπούρη και η Μαλαισία, παρέχουν κίνητρα με στόχο την εδραίωση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και την ίδρυση πρωτοπόρων βιομηχανιών (pioneer industries) για την υλοποίηση τεχνολογικών εγχειρημάτων (technological projects). Στις αναπτυγμένες περιοχές, όπως οι ΗΠΑ και η Ε.Ε, υλοποιούνται συμφωνίες συνεργασίας με εταιρείες R&D με παροχή εκπτώσεων, υπό το πρίσμα ανταγωνιστικών φορολογικών νόμων. Στις αναπτυσσόμενες χώρες υπάρχει το δίλημμα της παροχής ή μη φορολογικών κινήτρων σε τέτοιου τύπου εταιρείες, καθώς είναι δύσκολο να προβλεφτεί αν τελικά οι εταιρείες επενδύουν για λόγους που σχετίζονται με την ύπαρξη των κινήτρων ή για άλλους λόγους. Από την άλλη, η εμπειρία και η τεχνολογία σπάνια παραμένουν στη χώρα που παρέχει το κίνητρο και συνήθως επιστρέφουν στη χώρα προέλευσης των πολυεθνικών εταιρειών. Εξαιτίας των αποτυχημένων οικονομικών – φορολογικών πρακτικών από τις αναπτυσσόμενες χώρες, υπάρχει τα τελευταία χρόνια στροφή προς

[46] Ορίζεται ως η βιομηχανία που απαιτεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Ο βαθμός της έντασης εργασίας μετράται ως αναλογία στο ποσό του κεφαλαίου που απαιτείται για την παραγωγή. Όσο μεγαλύτερη είναι η αναλογία του κόστους εργασίας, τόσο περισσότερο εντάσεως εργασίας είναι η επιχείρηση.
http://www.investopedia.com/terms/l/laborintensive.asp#ixzz1z6vMNv6Z

την παροχή μη οικονομικών κινήτρων, για δημιουργία Επιστημονικών Πάρκων εντός των χωρών[47].

ε) Στις αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας είναι διάχυτη η τάση χρήσης κινήτρων που προσελκύουν επενδύσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό (export oriented investment), καθώς έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικά από τη χρήση άλλων κινήτρων. Τέτοιου τύπου βιομηχανίες αποτελούν η κλωστοϋφαντουργία, οι τομείς των ηλεκτρονικών και οι εταιρείες εντάσεως εργασίας, οι οποίες είναι αρκετά ευαίσθητες απέναντι στο φορολογικό καθεστώς των διαφόρων χωρών και για το λόγο αυτό προτιμούν περιβάλλον χαμηλού κόστους. Σύμφωνα με τους Grubert & Mutti (2000), οι επιχειρήσεις με εγχώριο προσανατολισμό είναι λιγότερο ευαίσθητες στις αλλαγές των φορολογικών συντελεστών, ενώ οι επιχειρήσεις με προσανατολισμό το εξωτερικό είναι πιο ευαίσθητες. Βέβαια, το μεγάλο πλεονέκτημα έναντι άλλων περιοχών είναι ότι το εργατικό κόστος είναι πολύ χαμηλό. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Wells (1986), οι επιχειρήσεις με εξωτερικό προσανατολισμό (οι οποίες τείνουν να γίνονται πολύ κινητικές), λειτουργούν σε πολύ ανταγωνιστικές αγορές με μικρά περιθώρια κέρδους, με αποτέλεσμα οι φόροι να αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του διαρθρωτικού τους κόστους (structure cost), δηλαδή το λόγο του σταθερού προς το μεταβλητό κόστος. Έτσι, οι φορολογικές ελαφρύνσεις αποτελούν επιπλέον κίνητρο για την δραστηριοποίησή τους. Τα συνήθη φορολογικά κίνητρα είναι η φορολογική περίοδος χάριτος και οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων με τη μορφή της μείωσης του φορολογικού συντελεστή ή με εκπτώσεις φόρων επί των επενδύσεων – δαπανών, με στόχο την προώθηση των εξαγωγών. Δυστυχώς όμως, ακόμη και αυτά τα κίνητρα κρίνονται σε αρκετές περιπτώσεις αναποτελεσματικά, καθώς μετά τη λήξη π.χ. της περιόδου χάριτος, οι επιχειρήσεις έχουν την τάση να μετακινούνται σε όμορες χώρες με παραπλήσια κίνητρα, έχοντας μεταφέρει μικρή γνώση νέας τεχνολογίας και έχοντας χρησιμοποιήσει ελάχιστα τις πρώτες ύλες του τόπου εγκατάστασης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η συμβολή της ΑΞΕ στην ανάπτυξη του τόπου εγκατάστασης και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων του να είναι περιορισμένη.

στ) Στις αναπτυσσόμενες χώρες τόσο της Νοτιοανατολικής Ασίας όσο και της Αφρικής, περίπου 50 χώρες τα τελευταία 30 χρόνια, εμφανίζονται συχνά ως Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου (Free Trade Zones) ή αλλιώς Ειδικές Οικονομικές Ζώνες

[47] Holland & Vann (1998).

(Special Economic Zones). Οι Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου (ΖΕΕ) είναι οικονομικά απομονωμένες περιοχές, στις οποίες η βιομηχανία των εξαγωγών υλοποιείται υπό εικονικές συνθήκες ελεύθερου εμπορίου. Οι ΖΕΕ βρίσκονται μακριά από τη «μηχανή της ανάπτυξης», όπως διατυπώθηκε από τον Peter & Warr (1989)[48]. Το βασικό χαρακτηριστικό των ΖΕΕ είναι ότι οι επιχειρήσεις, απολαμβάνουν πλεονεκτήματα στην εισαγωγή πρώτων υλών και μηχανημάτων, απαλλασσόμενες από δασμούς και άλλους φόρους, με μόνη προοπτική τις εξαγωγές, στις οποίες έχουν εκ νέου εκπτώσεις. Οι περισσότερες από τις επενδύσεις που προσελκύονται είναι μεγάλης κινητικότητας κεφαλαίου (highly mobile) και οι φόροι αποτελούν σημαντικό κομμάτι του κόστους λειτουργίας (tax sensitive). Στις περισσότερες των περιπτώσεων, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να εξάγουν σε ποσοστό άνω του 70% της συνολικής παραγωγής τους. Μετά την πάροδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως μεγαλύτερου του ενός έτους) και έπειτα από διαπραγματεύσεις με τον υπεύθυνο της ΖΕΕ, η επιχείρηση έχει δικαίωμα ένα ποσοστό (συνήθως όχι μεγαλύτερο του 30%) να το διαθέσει στην εγχώρια αγορά, με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις εισαγωγές. Το δύσκολο σε τέτοια οικονομικά καθεστώτα είναι ο προσδιορισμός του μεγέθους της επιτυχίας ή αποτυχίας του εγχειρήματος σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα, την ανάπτυξη της χώρας. Σε πολλές περιπτώσεις το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αλλά με μικρό αντίκτυπο στην οικονομία, καθώς στοχοποιείται ένα μόνο κομμάτι της κοινωνίας π.χ. νέες κοπέλες χωρίς προϋπηρεσία. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις, παρά το γεγονός ότι στόχος αποτελεί η μεταφορά τεχνολογίας, αμελητέα κρίνεται η συνεισφορά της στην ανάπτυξη του τόπου. Πάντως, το βασικό πλεονέκτημα των ΖΕΕ είναι η εισαγωγή ξένου συναλλάγματος από τις επενδύσεις των τοπικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό.

Απο την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει οτι καθορισμός των στόχων (πχ. περιφερειακή ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας, έρευνα και ανάπτυξη κλπ) που επιδιώκονται από τις κυβερνήσεις των χωρών υποδοχής των ΑΞΕ, σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, είναι από τις σημαντικότερες παραμέτρους, τόσο για την προσέλκυση των ξένων επενδύσεων, όσο και για την υλοποίηση των επιλεγμένων στόχων της χώρας, με τη μικρότερη δυνατή απώλεια φορολογικών εσόδων.

[48] World Bank (1989).

2.3. Οργάνωση και Σχεδιασμός των Κινήτρων

Τα όργανα άσκησης φορολογικής πολιτικής των κυβερνήσεων που παρέχουν τα φορολογικά κίνητρα, οφείλουν να τα σχεδιάζουν προσεκτικά, ώστε να επιτυγχάνεται τόσο ο στόχος της προσέλκυσης των ΑΞΕ, όσο και της ελαχιστοποίησης της διαρροής των προς είσπραξη φόρων.

Βασικός σκοπός του σχεδιασμού των κινήτρων, ο οποίος θα πρέπει να υλοποιείται σε προγενέστερη φάση από την πρόσκληση των ξένων επενδυτών, είναι η οριοθέτηση των στόχων που η χώρα σχεδιάζει να πετύχει, όπως π.χ. ο εντοπισμός των τομέων στους οποίους κρίνει ότι πρέπει να γίνουν οι επενδύσεις, αφενός, και αφετέρου, ο ταυτόχρονος καθορισμός του πεδίου δράσης των πολυεθνικών εταιρειών. Όταν τα φορολογικά κίνητρα παρέχονται στο πλαίσιο μιας αποτελεσματικής διακυβέρνησης, τα αποτελέσματα είναι θετικά. Παράδειγμα αποτελούν οι κυβερνήσεις των χωρών της Ανατολικής Ασίας, οι οποίες με στόχο την προώθηση των εξαγωγών και την ανάπτυξη καινοτομιών, προσέφεραν επιτυχημένα πακέτα κινήτρων, τα οποία και προσέλκυσαν αποτελεσματικά ξένους επενδυτές (Choi & Kwack,1990). Οι χώρες αυτές λόγω της επιτυχημένης διακυβέρνησης στον τομέα των ΑΞΕ, πέτυχαν να δώσουν μικρότερα κίνητρα με σημαντικά αποτελέσματα για την οικονομία του τόπου (Li, 2006). Το παράδειγμα των χωρών αυτών ακολούθησε τα τελευταία χρόνια και η Ινδία, η οποία μετά το 1991 ευθυγραμμίστηκε σε μεγάλο βαθμό με τα διεθνή πρότυπα και πλέον το οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον έχει καταστεί πιο φιλικό προς τους επενδυτές (Βαλέντζα, 2007). Αντιπαράδειγμα αποτελεί ο Λίβανος, όπου μετά τον εμφύλιο πόλεμο (1975-1991) δόθηκαν φορολογικά κίνητρα σε ξένες εταιρείες για την ανοικοδόμηση των πόλεων και όχι για την ανακατασκευή κτιρίων με ζημιές. Έτσι, στην περίοδο που ακολούθησε, η υπερπροσφορά νέων ακινήτων δεν μπορούσε να απορροφηθεί, λόγω ανεπαρκούς ζήτησης, η οποία οφείλονταν στην έλλειψη ρευστότητας στην αγορά, αποτέλεσμα η όλη δράση να είναι αναποτελεσματική.

Σε περιόδους κρίσης ή ύφεσης παρατηρείται μια χρονική υστέρηση από τη στιγμή της προσφοράς των κινήτρων και της πραγματοποίησης της επένδυσης. Αιτίες δημιουργίας του κενού αποτελούν η ανικανότητα των αρχών να προβλέψουν την ύφεση, δεδομένου ότι μεταξύ του χρόνου σχεδιασμού της φορολογικής νομοθεσίας και της απόφασης μιας εταιρείας για επένδυση καθώς και της εφαρμογή της, υπάρχει μια χρονική υστέρηση. Σε περιόδους κρίσης οι κυβερνήσεις πρέπει να είναι σε θέση

να αναγνωρίσουν τα πιο αποτελεσματικά από πλευράς κόστους μέτρα, σε σχέση με την προσέλκυση των ΑΞΕ[49].

Επιπλέον, η οργάνωση του φορολογικού συστήματος, πρέπει να δίνει τη δυνατότητα της συνεργασίας μεταξύ των δομών και των θεσμώ του. Παράδειγμα, το τμήμα εσόδων και το τμήμα εισοδήματος διαχειρίζονται διαφορετικά αντικείμενα τα οποία, προκειμένου να υπάρξει αποτελεσματική διαχείριση για την προσέλκυση επενδύσεων, πρέπει να μπορούν να λειτουργούν σε ενιαία βάση. Αντιπαράδειγμα αποτελεί η Ελλάδα, όπου η έλλειψη μηχανογραφικών υποδομών από τη μια και πολλαπλών γραφειοκρατικών διαδικασιών από την άλλη, έχουν δημιουργήσει μεγάλη αδυναμία συγκέντρωσης και ταυτοποίησης στοιχείων από διαφορετικά τμήματα του φορολογικού συστήματος. Τέλος, σύμφωνα με το Rajan (2006), όταν τα οικονομικά κίνητρα βασίζονται σε γραφειοκρατικές διαδικασίες, τα αποτελέσματα για τα φορολογικά έσοδα βαίνουν μειούμενα για το κράτος που τα παρέχει.

Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, είναι πιθανό η Κυβέρνηση της κάθε πολιτείας χωριστά να προσφέρει διαφορετικά κίνητρα από ότι η Ομοσπονδιακή. Έτσι, αν δεν υφίσταται κάποιος συντονισμός, υπάρχει το ενδεχόμενο του ανταγωνισμού της προσφοράς κινήτρων μεταξύ των πολιτειών, με όφελος πάντοτε προς τους επενδυτές. Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της αυτοκινητοβιομηχανίας MERCENDES-BENZ, η οποία εγκατέστησε ένα εργοστάσιο στην πολιτεία της Alabama και ενώ η πολιτεία ξόδεψε περίπου $250εκατ. για διαφημίσεις και ενίσχυση των υποδομών, η επένδυση της εταιρείας ήταν $300εκατ. Τονίζεται ότι η εταιρεία είχε εργοστάσια και στις πολιτείες της Georgia, Nebraska, North Carolina, South Carolina, Tennessee[50].

Αντίστοιχο παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του ανταγωνισμού που δημιουργήθηκε όταν υπήρξε μια προσπάθεια για προσέλκυση της αυτοκινητοβιομηχανίας FORD στη Βραζιλία. Εκεί δύο πολιτείες, η Bahia και η Rio Grande do Sul προσέφεραν κίνητρα για την εγκαθίδρυση των εργοστασίων. Τελικώς, μετά από διαπραγματεύσεις τόσο της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης όσο και των δύο πολιτειών, η πολιτεία της Bahia κέρδισε το εγχείρημα, παρόλο που η άλλη πολιτεία προσέφερε καλύτερα κίνητρα

[49] Παράδειγμα αδυναμίας δυναμικής προσαρμογής στη μεταβολή της ισοτιμίας του νομίσματος της χώρας με το δολάριο, αποτελεί το φορολογικό κίνητρο που δόθηκε από την Κυβέρνηση του Λιβάνου το 1983 σε πολυεθνικές εταιρείες. Το κίνητρο αυτό, συμπεριελάμβανε ένα σταθερό ποσό ως αμοιβή στη χώρα, το οποίο ήταν περίπου 10.000 λιβανέζικες λίρες, ήτοι περίπου $3.000, και καμιά άλλη επιβάρυνση για την εταιρεία. Το 1994 το ποσό ήταν 1.000.000 λιβανέζικες λίρες ήτοι $650, χρήματα που δεν έφταναν για την κάλυψη ούτε των διαχειριστικών εξόδων της κυβέρνησης.

[50] UNCTAD (1996).

επένδυσης. Τελικώς, κερδισμένη ήταν η αυτοκινητοβιομηχανία FORD, αφού δόθηκαν ως κίνητρα επένδυσης : μείωση στους φόρους των εισαγωγών για εξοπλισμό και μηχανήματα κατά 90%, εκπτώσεις στους φόρους των βιομηχανοποιημένων προϊόντων, εκπτώσεις στο φορολογητέο εισόδημα της εταιρείας, καθώς και μια πίστωση $100εκατ. χαμηλού κόστους[51].

Από την άλλη, απαραίτητο στοιχείο για την ορθή οργάνωση και τον έλεγχο των φορολογικών κινήτρων αποτελεί η δυνατότητα παρακολούθησής τους (monitoring). Σύμφωνα με τους Silvani & Baer (1997), σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, η επιλογή λίγων φόρων και περιορισμένων εκπτώσεων, έχει οδηγήσει στην εύκολη διαχείριση των εσόδων από τις φορολογικές αρχές. Επίσης, σύμφωνα με τον Wallschutzky (1989), το ιδανικό φορολογικό σύστημα φροντίζει να κρατάει τους φορολογικούς νόμους όσο το δυνατόν πιο απλούς ώστε να ελέγχονται ευκολότερα. Σε πολλές όμως αναπτυσσόμενες χώρες, η ικανότητα παρακολούθησης των κινήτρων βρίσκεται σε πρώιμα στάδια. Είναι δύσκολο για τις κυβερνήσεις π.χ. να επιβεβαιώσουν το μέγεθος του πραγματικού κεφαλαίου που εισρέει στη χώρα, την ποιότητα των επενδύσεων, καθώς και τα χαρακτηριστικά των επενδυτικών σχεδίων.

Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι 30 χρόνια από την απελευθέρωση του εμπορίου και των επενδύσεων, οι φορολογικές αρχές των χωρών με χαμηλά εισοδήματα παραμένουν πολύ αδύναμες και αναποτελεσματικές στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με μελέτη της Counter Balance (2009), το έτος 2000 τα φορολογικά έσοδα στις χαμηλού εισοδήματος χώρες κυμαίνονται, κατά μέσο όρο, στο 13% του ΑΕΠ, σε αντίθεση με τις χώρες του ΟΟΣΑ, όπου τα αντίστοιχα έσοδα κυμαίνονται, κατά μέσο όρο, στο 36% του ΑΕΠ της κάθε χώρας. Επιπλέον, η ικανότητα συγκέντρωση άμεσων φόρων στις αναπτυσσόμενες χώρες κυμαίνεται στο 2% - 6% του ΑΕΠ, ενώ στις αναπτυγμένες στο 12% - 18%, αντίστοιχα. Σύμφωνα με μελέτη του οργανισμού "Global Financial Integrity[52]" (Δεκέμβριος 2011), οι παράνομες ροές κεφαλαίων από τις αναπτυσσόμενες χώρες αυξήθηκαν από $1,06 τρις το 2006 σε $1,26 τρις το 2008. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις χώρες αυτές, από το 2000 έως το 2009 οι εν λόγω ροές έχουν εμφανίσει ένα μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής της τάξης του 18% και έχουν χαθεί $8,44 τρις. Το ίδιο διάστημα, οι

[51] Gomes (1999).

[52] Ιδρύθηκε το 2006 και έχει έδρα την Ουάσιγκτον. Προωθεί τις εθνικές και πολυμερείς συμφωνίες, εγγυήσεις και πολιτικές, με στόχο την περιστολή της διασυνοριακής ροής παράνομου χρήματος. Είναι πρωτοπόρος στις προσπάθειες για τον περιορισμό των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών και την ενίσχυση της παγκόσμιας ανάπτυξης και ασφάλειας.

αντίστοιχες ροές ανά περιοχή, διαμορφώθηκαν (ως ποσοστό επί των συνολικών παράνομων ροών) ως εξής: Ασία 44,9%, Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική 18,6%, αναπτυσσόμενες χώρες Ευρώπης 16,7%, Δυτικό Ημισφαίριο 15,3%, Αφρική 4,5% (Πίνακας 2.2). Είναι φανερό ότι τα φορολογικά κίνητρα, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας που εφαρμόζονται, δημιουργούν αντίστοιχα φαινόμενα δυσλειτουργίας στο φορολογικό σύστημα, καθώς οι κανόνες που έχουν προβλεφτεί για αυτά είναι ήδη περίπλοκοι και οι φορολογικές αρχές αδυνατούν να εισάγουν τα κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Πίνακας 2.3: Χώρες με τη Μεγαλύτερη Κίνηση Παράνομου Κεφαλαίου (Περίοδος 2000-2009)

Α/Α	Χώρα	Ποσό σε δις $
1	Κίνα	2.700
2	Μεξικό	504
3	Ρωσία	501
4	Σαουδική Αραβία	380
5	Μαλαισία	350
6	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	296
7	Κουβέιτ	271
8	Νιγηρία	182
9	Βενεζουέλα	179
10	Κατάρ	130
ΣΥΝΟΛΟ		5.493

Πηγή : Report from Global Financial Integrity, 2011

Σύμφωνα με το James (2009), τα κίνητρα απαιτούν επαρκή έλεγχο από τους φορολογικούς μηχανισμούς. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να διαθέτει επαρκείς μηχανισμούς, οι οποίοι θα δύνανται να ελέγχουν τους επενδυτές, που απολαμβάνουν τις παροχές των κινήτρων, αν ικανοποιούν τις απαιτήσεις του κράτους.

Επιπλέον, πρέπει να γίνονται συνεχείς έλεγχοι και να υπάρχουν αυστηρές απαιτήσεις για τις εταιρείες που επενδύουν σε καθεστώτα με φορολογική περίοδο χάριτος. Η περιπλοκότητα και η παρατεταμένη χρονικά παροχή κινήτρων, αυξάνει την αβεβαιότητα των φορολογικών αποτελεσμάτων, ευνοεί την πιθανότητα φοροδιαφυγής, ενθαρρύνει τη διαφθορά και οδηγεί σε πιθανή φυγή των ξένων επενδυτών (Bird, 2008).

Σε αρκετές περιπτώσεις, το κόστος που επιβαρύνονται οι επιχειρήσεις, τόσο σε χρόνο όσο και σε χρήμα, εξαιτίας των καθυστερήσεων των ελεγκτικών μηχανισμών των χωρών υποδοχής, μπορεί να οδηγήσει στην επιλογή άλλου τόπου επένδυσης. Παράδειγμα, Καναδικές επιχειρήσεις που επέλεξαν να μην επενδύσουν στον τομέα

της έρευνας και ανάπτυξης υπό της πρίσμα της προσφοράς φορολογικών κινήτρων, καθώς οι διαδικασίες ελέγχου ήταν πολύ χρονοβόρες (Rao & Sharp, 2002).

Σε πολλές χώρες, ο σχεδιασμός ενός κινήτρου στηρίζεται στη δημιουργία ενός κύκλου εργασιών οικονομικών δραστηριοτήτων, με προσανατολισμό την αγορά (market – oriented activity). Στην περίπτωση αυτή, μόλις η αγορά «αφομοιώσει» την εταιρεία και υπάρξει ανάπτυξη, το κίνητρο θα πρέπει να περιοριστεί, πράγμα το οποίο προϋποθέτει εξ αρχής να έχει μια ημερομηνία λήξης γνωστή ως "sunsetting". Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Ινδίας, όπου το 2000 εφάρμοσε πολιτική αύξησης των φορολογικών συντελεστών και έτσι οι εταιρείες έχασαν συγκεκριμένα κίνητρα. Παρόλα αυτά, οι εταιρίες συνέχισαν να επενδύουν στην περιοχή της Ινδίας ανεπηρέαστες[53].

Πρόσφατες προσπάθειες για την εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων έχουν αναπτυχθεί τόσο στις αναπτυσσόμενες, όσο και στις αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες. Στην Ε.Ε. των 15, τα κράτη–μέλη συζητούν για πιο σταθερούς, προβλέψιμους και διαφανείς φορολογικούς κανόνες. Σαν πρώτο βήμα, το Δεκέμβριο 1997, τα κράτη – μέλη υιοθέτησαν έναν κοινό κώδικα φορολογίας επιχειρήσεων, με στόχο την αποτροπή επιβολής αυστηρών μέτρων φορολογικής πολιτικής. Επίσης, οι Χώρες της Δυτικής Αφρικής συνεργάστηκαν στην ίδια βάση της εναρμόνισης των φορολογικών κινήτρων για τις ΑΞΕ, σε ένα κοινό κώδικα στο πλαίσιο της Νομισματικής Ένωσης των Χωρών της Δυτικής Αφρικής. Από την άλλη, καθώς οι επιχειρήσεις και το κεφάλαιο αποκτούν μεγάλη κινητικότητα, είναι μεγάλος ο πειρασμός της χρήσης φορολογικών κινήτρων για την προσέλκυσή του[54]. Παράδειγμα εκμετάλλευσης από πολυεθνική εταιρεία της αδυναμίας συνεννόησης μεταξύ όμορων κρατών από πολυεθνική εταιρεία αποτελεί η Ramatex, μια βιοτεχνία κλωστοϋφαντουργίας, όπου το 2001 διαπραγματεύθηκε ταυτόχρονα τους όρους εγκατάστασής της με τις κυβερνήσεις της Μποτσουάνα, Μαδαγασκάρης και Νότιας Αφρικής. Τελικά, η εταιρεία επέλεξε τη Ναμίμπια ως χώρα εγκατάστασης, διότι πέτυχε μια 20-ετή περίοδο φορολογικής χάριτος, την επιδότηση νερού και ηλεκτρισμού, καθώς και την φορολογική απαλλαγή 99 ετών από τη χρήση γης. Ωστόσο, δεν υλοποιήθηκε ποτέ κανένας έλεγχος από την πλευρά των κρατών, αν και κατά πόσο η εταιρεία θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που ανέλαβε. Έτσι, η εταιρεία έκλεισε,

[53] James (2007).
[54] World Bank (2003).

τελικά, το 2008 λόγω προβλημάτων κακής διαχείρισης ανθρωπίνου δυναμικού και μόλυνσης του περιβάλλοντος (James, 2009).

Έτσι, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αρκεί ο καλός σχεδιασμός και η οργάνωση της προσφοράς των φορολογικών κινήτρων. Απαιτείται, αφενός, σταθερότητα και προβλεψιμότητα του φορολογικού συστήματος και, αφετέρου, γρήγορη υλοποίηση διαδικασιών που προσδιορίζονται από: α) τη διαφάνεια του φορολογικού συστήματος, β) τη δυνατότητα άμεσης πληροφόρησης, γ) τη διακριτική ευχέρεια των φορολογικών αρχών, και δ) την απουσία υπερβολικής γραφειοκρατίας. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι βασικοί παράγοντες επηρεασμού των αποφάσεων των εταιρειών που επιθυμούν να επενδύσουν στη χώρα, και παράλληλα, παράγοντες οργάνωσης και σχεδιασμού των κινήτρων για τις χώρες υποδοχής.

Η διαφάνεια του φορολογικού συστήματος και οι απλοποιημένες διαδικασίες, αποτελούν κίνητρο για πολλές πολυεθνικές επιχειρήσεις προκειμένου να επιλέξουν τη χώρα που θα επενδύσουν. Για παράδειγμα, αν στόχος μιας χώρας είναι η περιφερειακή ανάπτυξη, εκτιμάται ότι θα είναι πιο αποτελεσματικό να ορίζονται με σαφήνεια τα κριτήρια με βάση των οποίων θα επιλεγούν οι πόλεις και οι περιφέρειες, για την εφαρμογή του κινήτρου που θεωρείται αναγκαίο. Αντίθετα, οι γενικές κατηγοριοποιήσεις, όπως π.χ. «λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές», θεωρείται οτι διευκολίνουν την εμφάνιση στρευλώσεων. Από την άλλη, περιπτώσεις υπερβολικής κατηγοριοποίησης δραστηριοτήτων κυρίως, σε επίπεδο επιχειρήσεων, περιπλέκουν τη διαδικασία επιλογής των επενδυτών από τις φορολογικές αρχές. Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση όπου τα φορολογικά κίνητρα προσφέρονται ανάλογα με την ένταξη μιας εταιρείας σε μία εκ των τεσσάρων ομάδων (τουρισμός- ξενοδοχεία, παρασκευή φαγητού, κλωστοϋφαντουργία και γεωργία). Στην περίπτωση αυτή, συντάσσεται ένας πίνακας ανάλογα με την δραστηριότητα, δίνεται ένας βαθμός για καθέναν από τους τομείς και εν συνεχεία παρέχεται το ανάλογο κίνητρο.

Όμως, τα δεδομένα περιπλέκονται στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν επιχειρήσεις με δραστηριότητα σε περισσότερους από έναν τομείς. Έτσι, η διαδικασία επιλογής των επενδυτών καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής και περίπλοκη, με κίνδυνο να οδηγηθούμε στο φαινόμενο της μη αποτελεσματικής επένδυσης για την χώρα υποδοχής. Ένας πολύ βασικός παράγοντας στην επιτυχία της ελαχιστοποίησης της φοροδιαφυγής των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων είναι η δυνατότητα στην πληροφορία, την οποία συνήθως έχουν αυτοί που πληρώνουν τους φόρους και όχι οι φορολογικές αρχές των χωρών υποδοχής των ΑΞΕ. Το πρόβλημα υπάρχει γιατί δεν είναι εύκολη η πρόσβαση

των φορολογικών αρχών στα στοιχεία των πολυεθνικών που εδρεύουν σε κάποια χώρα του εξωτερικού. Μπορεί όμως να επιλυθεί εύκολα με την διεθνή κοινοποίηση των φορολογικών συμβάσεων μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών και των ξένων επιχειρήσεων.

Βασικός παράγοντας για την επιτυχή προσφορά κινήτρων αποτελεί η διακριτική ευχέρεια των φορολογικών αρχών στη δημιουργία του νομικού πλαισίου, σύμφωνα με το οποίο θα οριοθετείται το μείγμα των κινήτρων για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Αυτό άλλωστε μπορεί να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα για την ελαχιστοποίηση της προσφοράς κινήτρων προς τους επενδυτές ή κινήτρων που θέτουν σε κίνδυνο τα φορολογικά έσοδα της χώρας. Από την άλλη, οι ΑΞΕ επιδρούν αρνητικά στη βέλτιστη κατανομή των πόρων στην κατάσταση ισορροπίας της αγοράς, κυρίως με μέτρα που επηρεάζουν τις μετά φόρων αποδόσεις. Παρόλα αυτά, οι κυβερνήσεις των χωρών επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν τα φορολογικά κίνητρα γιατί από τη μια μπορούν άμεσα να προσελκύσουν το ξένο κεφάλαιο και από την άλλη, πιέζονται χρονικά από την πολιτική των πολυεθνικών επιχειρήσεων, οι οποίες απειλούν ότι στην περίπτωση που δεν λάβουν τα απαραίτητα κίνητρα θα επιλέξουν άλλη χώρα για τις επενδύσεις τους.

Στις υπανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, η παρουσία γραφειοκρατικών διαδικασιών σε συνδυασμό με τον υψηλό βαθμό διαφθοράς, καθιστούν τις διαδικασίες επιλογής ξένων επενδυτών δυσχερείς, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αρνητικού κλίματος για επενδύσεις στη χώρα (Roca, 2010). Παράδειγμα αποτελεί η Ινδία, η οποία σύμφωνα με τη Βαλέντζα (2007), παρά τις μεταρρυθμίσεις που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια, η γραφειοκρατική δομή του διοικητικού μηχανισμού, αλλά και ο υψηλός βαθμός διαφθοράς στη χώρα, εξακολουθούν να απασχολούν τους δυνητικούς επενδυτές. Σύμφωνα με το Roca (2010), η διαχείριση των φορολογικών διαδικασιών στις αναπτυσσόμενες χώρες υστερεί στο θέμα του σχεδιασμού και του ελέγχου, καθιστώντας ευάλωτες τις αρχές στη φοροδιαφυγή. Η εμπειρία φανερώνει ότι η ύπαρξη φορολογικών κινήτρων δημιουργεί πολλές ευκαιρίες, τις οποίες εκμεταλλεύονται οι εταιρείες για μείωση του φορολογικού βάρους. Για το λόγο αυτό, οι υπεύθυνοι αξιολόγησης των φορολογικών κινήτρων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη π.χ. τις περιπτώσεις χορήγησης φορολογικών περιόδων χάριτος, κατά τις οποίες πολλές εταιρείες σταματούν τη λειτουργία τους προσωρινά, προκειμένου να δημιουργήσουν μια νέα εταιρεία, η οποία δύναται να κερδίζει φορολογικές μειώσεις από το κίνητρο. Παράδειγμα καλής διαχείρισης αποτελούν οι χώρες της Λατινικής

Αμερικής, οι οποίες επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην καλύτερη συλλογή των φόρων, επανασχεδιάζοντας το φορολογικό σύστημα και δημιουργώντας νέους φόρους. Στον αντίποδα της ανωτέρω κατάστασης βρίσκονται χώρες με αυτόματες διαδικασίες επιλογής, με μειωμένη δυνατότητα διαφθοράς λόγω ύπαρξης κριτηρίων επιλογής, κυρίως σε αναπτυγμένες χώρες του Δυτικού κόσμου.

Από την ανάλυση προκύπτει αρχικά, οτι ο βαθμός ωρίμανσης του οικονομικού και νομικού περιβάλλοντος μιας χώρας είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για το σχεδιασμό και την οργάνωση των ΑΞΕ. Είναι όμως πολύ σημαντικό, στη συνέχεια, ένας σχεδιασμός πριν την θεσμοθέτηση και εφαρμογή των κινήτρων (ex-ante). Ο σχεδιασμός απαιτείται να περιέχει και τη λειτουργια της αντίστοιχης οργάνωσης, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος στόχων-κριτηρίων-αποτελεσμάτων. Είναι φανερό ότι στο πλαίσιο αυτό θα μπορεί να αναπτυχθεί παράλληλα και ο αντίστοιχος ex-post έλεγχος για την εφαρμογή και απόδοση αυτών των κινήτρων, ώστε να μπορεί να ποσοτικοποιηθεί και αξιολογηθεί η απόδοσή τους.

2.4. Διεθνής Πρακτική των Φορολογικών Κινήτρων

Με στόχο την επίτευξη αποτελεσματικών συμφωνιών των χωρών υποδοχής (host countries) με τις πολυεθνικές εταιρείες, είναι απαραίτητο εκτός από τη χώρα που θα υλοποιηθεί η νέα επένδυση, να διερευνηθούν και οι φορολογικές συμφωνίες των πολυεθνικών εταιρειών με τη χώρα που εδρεύει η μητρική εταιρεία (home country).

Βασικός τρόπος αποφυγής διπλής φορολόγησης των εταιρειών, είναι οι συμφωνίες διπλής φορολόγησης (double taxation treaties). Υπάρχουν δύο βασικές αρχές για τη φορολόγηση των ξένων επενδυτών: α) η αρχή της εδαφικότητας (territorial principle), η οποία είναι βασισμένη στην πηγή των εισοδημάτων και του τόπου της οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με την οποία μια χώρα φορολογεί το παγκόσμιο εισόδημα των μητρικών εταιρειών που είναι εγκατεστημένες στην επικράτειά της, και β) η αρχή της προέλευσης (source principle), η οποία είναι βασισμένη στον τόπο διαμονής της εταιρείας (residence), σύμφωνα με την οποία μια χώρα φορολογεί το εισόδημα των εταιρειών που έχει δημιουργηθεί εντός της επικράτειάς της.

Σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας (γνωστή και ως μέθοδος της φορολογικής ελάφρυνσης - tax credit method), η χώρα υποδοχής δύναται να φορολογεί πρώτη το εισόδημα των πολυεθνικών εταιρειών. Στις περιπτώσεις που η χώρα υποδοχής παρέχει κάποια φορολογική ελάφρυνση (μέσω της ύπαρξης φορολογικού κινήτρου για την προσέλκυση των ΑΞΕ), τα φορολογικά έσοδα μειώνονται. Όμως, με τον επαναπατρισμό του εισοδήματος στη χώρα προέλευσης, η εταιρεία φορολογείται για

το υπόλοιπο εισόδημα (απολαμβάνοντας την ελάφρυνση που αντιστοιχεί για τους φόρους που καταβλήθηκαν στη χώρα υποδοχής), βάσει του φορολογικού πλαισίου. Έτσι, δεν ωφελείται τελικώς η εταιρεία, αλλά η χώρα προέλευσής της. Αυτή την πρακτική έχουν υιοθετήσει οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Αναλύοντας περαιτέρω τη συγκεκριμένη πρακτική, μπορεί κανείς να διακρίνει ένα κενό, καθώς η φορολόγηση από τη χώρα προέλευσης των εισοδημάτων των εταιρειών, υλοποιείται χρονικά με τον επαναπατρισμό των εισοδημάτων σε αυτή. Στην περίπτωση που τα κεφάλαια δεν επαναπατριστούν άμεσα, αλλά επανεπενδυθούν στη χώρα υποδοχής, δεν υπόκεινται σε επιπλέον φορολόγηση. Την πρακτική αυτή εφαρμόζουν πολλές πολυεθνικές εταιρείες για την αύξηση της ρευστότητάς τους και με απώτερο σκοπό, τη μεγαλύτερη οικονομική επέκταση και τον καλύτερο στρατηγικό σχεδιασμό επενδύσεων τους.

Επιπλέον, τα φορολογικά συστήματα πολλών αναπτυγμένων χωρών, έχουν ως μέτρο το ποσό του φόρου που θα έπρεπε να πληρωθεί επί του ξένου εισοδήματος στη χώρα προέλευσης, ώστε να καθορίσουν, συγκριτικά, τη δική τους πολιτική. Οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις των τελευταίων δεκαετιών, έχουν μειώσει το φορολογικό συντελεστή επί του εισοδήματος των εταιρειών που έχει δημιουργηθεί σε μια χώρα προορισμού (foreign-source income), σε επίπεδα χαμηλότερα από το ποσό του φόρου που επιβάλλεται στη χώρα προορισμού.

Σύμφωνα με την αρχής της προέλευσης (γνωστή και ως μέθοδος της απαλλαγής - exemption method), δεν υπάρχει περαιτέρω φορολόγηση κατά τη διαδικασία επαναπατρισμού των εισοδημάτων στη χώρα προέλευσης. Η πρακτική εφαρμόζεται από τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ολλανδία και τις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Ωστόσο, απόλυτη κατηγοριοποίηση δεν υφίσταται, καθώς πολλές χώρες επιλέγουν στοιχεία και από τις δύο μεθόδους, ανάλογα με τον τύπο του εταιρικού εισοδήματος, τον τύπο του φορολογικού κινήτρου και τη χώρα υποδοχής των επενδύσεων. Εφαρμόζεται για παράδειγμα σε κάποιες από τις χώρες της περίπτωσης (β) υπό προϋποθέσεις, όπως π.χ. στην περίπτωση που δεν υπάρχει φορολογική σύμβαση (tax treaty). Σε περίπτωση που ως φορολογικό κίνητρο δίνεται μια φορολογική περίοδος χάριτος, στη χώρα προέλευσης δεν υπάρχει καμία φορολογική απαλλαγή.

Μια διαφορετική πρακτική αποφυγής διπλής φορολόγησης μεταξύ των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών, αποτελεί η πρακτική του “tax

sparing[55]", ώστε να επιτρέπονται οι φορο-ελαφρύνσεις σαν να φορολογείται η εταιρεία πλήρως από την χώρα υποδοχής. Σε αρκετές περιπτώσεις οι εταιρείες απολαμβάνουν φορο-ελαφρύνσεις, ακόμη και για υποχρεώσεις προς την χώρα προέλευσής τους, που στην περίπτωση απουσίας του "tax sparing" θα έπρεπε να καταβάλουν. Η Ιαπωνία, η οποία έχει αναπτύξει αρκετές συμφωνίες με τη χρήση της δεδομένης πρακτικής, έχει αυξήσει τις πιθανότητες για επενδύσεις με συμβαλλόμενες χώρες. Η πιθανότητα αυτή είναι 1,4 έως 2,4 φορές μεγαλύτερη στις χώρες αυτές, σε σχέση με τις χώρες που δεν υπάρχει η συμφωνία. Στις χώρες αυτές, οι ιαπωνικές εταιρείες υπόκεινται σε 23% μικρότερους φορολογικούς συντελεστές στα εταιρικά εισοδήματα, από ότι π.χ. οι αντίστοιχες αμερικάνικες επιχειρήσεις στην ίδια χώρα. Οι χώρες υποδοχής των ξένων κεφαλαίων τείνουν να δίνουν μεγαλύτερα κίνητρα στις εταιρείες που οι χώρες προέλευσής τους έχουν υπογράψει μια συμφωνία με "tax sparing" (Hines, 1988).

Οι χώρες προέλευσης των εταιρειών δύνανται να συνάψουν μια σύμβαση διπλής φορολόγησης, με στόχο την ενίσχυση των αναπτυσσόμενων χωρών για βιομηχανική, εμπορική και τεχνολογική ανάπτυξη. Ο βασικός σκοπός της εν λόγω πρακτικής είναι να επιτρέψει στις χώρες υποδοχής των ξένων κεφαλαίων να λειτουργήσουν ανεξάρτητα, χωρίς περιορισμούς στα κίνητρα που θα παράσχουν, διαμορφώνοντας έτσι ένα δικό τους φορολογικό πλαίσιο. Οι περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, παρέχουν την πρακτική του "tax sparing" στις διαπραγματεύσεις που κάνουν με τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Όμως, σε πολλές περιπτώσεις η συγκεκριμένη πρακτική έχει αρνητικά αποτελέσματα, καθώς η εκμετάλλευσής της από τις ενδιαφερόμενες εταιρείες οδηγεί, διεθνώς, στο φαινόμενο <u>της διπλής μη φορολόγησης</u> (international double non-taxation). Οι πολυεθνικές εταιρείες ερευνούν όλες τις παραμέτρους ώστε να αποφύγουν τη διπλή φορολόγηση, γεγονός που αντιλαμβάνονται οι φορολογικές αρχές με σχετική καθυστέρηση. Συγκεκριμένα, πολλές ξένες εταιρείες ενθαρρύνονται ώστε τα κέρδη τους να μην παραμένουν στην χώρα υποδοχής, αλλά να μεταφέρονται στη χώρα προέλευσης και με τον τρόπο αυτό να μην προωθείται η οικονομική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών.

[55] Tax sparing είναι μια πρακτική προσαρμογής της φορολόγησης του εισοδήματος των εταιρειών από ξένες επενδύσεις, στη χώρα προέλευσής τους, κατά την οποία επιτρέπεται να απολαμβάνουν όλα τα πλεονεκτήματα των φορολογικών μειώσεων της χώρας υποδοχής. Έχει σχεδιαστεί για την προώθηση της αποτελεσματικότητας των τοπικών φορολογικών κινήτρων για τις ξένες επενδύσεις. Οι περισσότερες υψηλού εισοδήματος κεφαλαιακές εξαγωγικές χώρες χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη πρακτική για τις ΑΞΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες (UNCTAD, 2000).

Επιπλέον, οι πολυεθνικές εταιρείες μπορούν μέσω τεχνικών μεταφοράς τιμολόγησης (transfer – pricing), να παρουσιάζουν τεχνητά αυξημένα κέρδη στις χώρες υποδοχής και να μειώνουν τα κέρδη τους στη χώρα προέλευσης, με αποτέλεσμα τη φοροδιαφυγή, πρακτική που είναι πολύ δύσκολο να ελεγχθεί και να παρεμποδιστεί.

Επίσης, με την τεχνική της συμφωνίας αγοράς (treaty shopping), οι επενδυτές μπορούν να αποφύγουν τη φορολόγηση μιας χώρας, στην οποία επιθυμούν να επενδύσουν, περνώντας τα κεφάλαιά τους μέσω μιας άλλης χώρας με χαμηλή φορολόγηση και ειδικές παροχές, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει φορολογική σύμβαση με τη χώρα προορισμού των κεφαλαίων(πλαίσιο 2). Τέτοια περίπτωση αποτελεί π.χ. η Ινδία, η οποία έχει συνάψει φορολογική σύμβαση με το Μαυρίκιο, καθώς η πρώτη έχει υψηλή φορολόγηση για τα κεφαλαιακά κέρδη (μεγαλύτερο από 30%).

Πλαίσιο 2. Παράδειγμα με χρήση "tax sparing"

Η πολυεθνική εταιρεία που εδρεύει στη χώρα (Χ) δανείζει τις δύο θυγατρικές της με 1.000€ (750€ την (1) κα 250€ τη (2)) με επιτόκιο 10%, που έχουν εγκατασταθεί στην χώρα (Υ), με την οποία υπάρχει συνθήκη tax sparing. Η θυγατρική (2) επενδύει σε μετοχές (όλα τα χρήματα που δανείστηκε από τη μητρική) στη θυγατρική (1). Η θυγατρική (1) δανείζει όλο το κεφάλαιο (750€+250€) σε επιχείρηση που εδρεύει σε αναπτυσσόμενη χώρα (Ζ) με επιτόκιο 10%. Η θυγατρική (1) έχει εισόδημα από τόκους 100€ και δαπάνες από τόκους 75€, το οποίο δίνει κέρδος 25€. Εάν ο φορολογικός συντελεστής της χώρας (Υ) είναι 40%, τότε ο φόρος που πρέπει να πληρώσει η θυγατρική (1) είναι 10€ (40%*25). Εάν ο παρακρατημένος φόρος, που αντιστοιχεί στον τόκο 100€ (1000*10%), είναι 10% και εξαλείφεται λόγω της συνθήκης tax sparing, η θυγατρική κερδίζει το ποσό των 10€ ως πίστωση της συνθήκης. Έτσι, συνολικά η θυγατρική (1) δεν πληρώνει φόρους. Η θυγατρική (2) έχει δαπάνες από τόκους 25€, που μπορεί να τα πάρει πίσω σε βάρος φόρου για άλλο εισόδημα.

Εκτός από τις περιπτώσεις, όπου χώρες μεμονωμένα συνάπτουν φορολογικές συμφωνίες με επενδυτές, υπάρχει περίπτωση για την προσέλκυση των ΑΞΕ να συναφθεί φορολογική συμφωνία με μια υπερ-εθνική ένωση χωρών, όπως η Ε.Ε.

Υπάρχουν δύο κατηγορίες φορολογικών συμφωνιών που απαιτούν διαφορετική αντιμετώπιση. Η πρώτη (ι) υλοποιείται μεταξύ χωρών μιας συγκεκριμένης περιοχής ή μιας υπερ-εθνικής οικονομικής ένωσης με χώρες που βρίσκονται εκτός από αυτήν, όπως π.χ. της Ε.Ε. με χώρες εκτός αυτής και η δεύτερη (ιι) μεταξύ χωρών της ίδιας περιοχής, όπως οι σχέσεις συνεργασίας που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των Βαλτικών χωρών (Εσθονία, Λιθουανία και Λετονία).

ι) Στην πρώτη περίπτωση η φορολογική συμφωνία μεταξύ των δύο μελών θα καθορίσει το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθούν οι συμβαλλόμενες χώρες, ώστε να δημιουργηθεί το φορολογικό σύστημα που θα αναφέρεται τόσο στη χώρα προέλευσης, όσο και στη χώρα προορισμό των ΑΞΕ. Στόχος θα είναι ο περιορισμός

του φαινομένου της φοροδιαφυγής και η καλύτερη πρόσβαση στην πληροφορία, τόσο από την πλευρά των εταιρειών, όσο και από την πλευρά των φορολογικών αρχών.

ιι) Στη δεύτερη περίπτωση, η φορολογική συμφωνία γίνεται με σκοπό τη διευκόλυνση της ροής κεφαλαίων και εμπορίου στα χωρικά πλαίσια μιας μεγα-περιφέρειας, όπως οι χώρες της Αδριατικής[56] και οι Χώρες της Βαλτικής. Επιπλέον, μπορεί να συνεισφέρει ώστε να μειωθεί η φοροδιαφυγή στην περιφέρεια μέσω των διαφανών σχέσεων μεταξύ των χωρών, καθώς και του καθορισμού συγκεκριμένου πλαισίου συνεργασίας.

Έπειτα από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι οι φορολογικές συμφωνίες συνάπτονται είτε μεταξύ μιας χώρας και μιας εταιρείας, είτε μιας υπερ-εθνικής ένωσης χωρών με κάποιον επενδυτή. Για να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση των εταιρειών είναι αναγκαίος ο έλεγχος των φορολογικών συμφωνιών τόσο στην χώρα υποδοχής των ΑΞΕ, όσο και στη χώρα προέλευσης των εταιρειών. Οι βασικότεροι τρόποι είναι : α) οι συμφωνίες διπλής φορολόγησης και β) το "tax sparing." Παρόλα αυτά, οι εταιρείες με μεθόδους όπως οι τεχνικές μεταφοράς τιμολόγησης, καταφέρνουν να μη φορολογούνται ούτε στη χώρα υποδοχής ούτε στη χώρα προέλευσης.

2.5. Φορολογικοί «παράδεισοι»

Με τον όρο φορολογικός «παράδεισος» χαρακτηρίζονται γενικά οι χώρες – κράτη, τα οποία διαθέτουν ειδική φορολογική πολιτική με χαμηλή ή και καθόλου φορολογία για όσους ξένους επενδυτές επιθυμούν να μεταφέρουν εκεί τα κεφάλαια ή τα περιουσιακά τους στοιχεία. Έτσι, οι επενδυτές καταβάλουν πολύ μειωμένη ή και καθόλου φορολογία έναντι της προβλεπόμενης εκείνης στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους. Προκειμένου να προσελκύουν ξένους επενδυτές, οι χώρες αυτές παρέχουν αυστηρή εμπιστευτικότητα και ασφάλεια σε οποιαδήποτε πληροφορία

[56] Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, η Πρωτοβουλία Αδριατικής Ιονίου (ΠΑΙ) παρουσιάστηκε από την Ιταλία κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Tampere, επί Φιλανδικής προεδρίας, τον Οκτώβριο 1999 και υποστηρίχθηκε από την ΕΕ και την Ελλάδα. Ο σκοπός και τομείς συνεργασίας καθορίστηκαν στην Ανκόνα το 2000 με τη συμμετοχή των παράκτιων χωρών Αδριατικής και Ιονίου. Η Διακήρυξη της Ανκόνα προσδιορίζεται από δύο πυλώνες: (1) την ασφάλεια και τις δράσεις κατά του εγκλήματος στην περιοχή και (2) τη σταδιακή αλλά συστηματικά προγραμματισμένη ανάπτυξη της περιοχής. Στην ΠΑΙ συμμετέχουν οι χώρες της Αδριατικής-Ιονίου, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία, Μαυροβούνιο, Σερβία και Σλοβενία που υπέγραψαν τη Διακήρυξη της Ανκόνα για την «Ανάπτυξη και Ασφάλεια στην Αδριατική και το Ιόνιο» (Μάρτιος 2000).

σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες των επενδυτών που δραστηριοποιούνται στο έδαφός τους[57].

Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής βρίσκεται σε υψηλή θέση στην πολιτική ατζέντα των ευρωπαίων ηγετών, όπως διατυπώνεται παρακάτω, γι' αυτό άλλωστε και μαίνεται η μάχη για τον περιορισμό των φορολογικών παραδείσων[58] διεθνώς. Όπως έχει αναφερθεί από τον Υπουργό Οικονομικών της Σουηδίας Anders Borg «τα φορολογικά παράσιτα πρέπει σίγουρα να καταπολεμηθούν»[59]. Τα κύρια χαρακτηριστικά τους είναι : α) η παροχή χαμηλών ή ακόμη και μηδενικών φόρων στους μη διαμένοντες, β) η παροχή μεγάλων επιπέδων εμπιστευτικότητας για την απόκρυψη των κερδών των επιχειρήσεων και των τραπεζικών λογαριασμών, γ) η ύπαρξη πολύ χαλαρών και μη νόμιμων συνεργασιών με αναπτυσσόμενες χώρες κυρίως της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ανατολικής Ασίας. Επιπλέον, σύμφωνα με πρόσφατη δήλωση του Γάλλου Προέδρου Φρανσουά Ολάντ, πρέπει να εξαλειφθούν οι φορολογικοί παράδεισοι από την Ευρώπη και τον κόσμο, δεσμεύοντας τις τράπεζες να δημοσιοποιούν με πλήρη διαφάνεια κάθε στοιχείο που αφορά τις θυγατρικές τους (Νέα, 2013), θέτει σε μια να βάση το επίμαχο αυτό ζήτημα.

Ειδικότερα, η παροχή μυστικότητας εμποδίζει την όποια πληροφόρηση : α) στις δραστηριότητες των εταιρειών, β) στο μέγεθος των συναλλαγών που πραγματοποιείται, γ) στον αριθμό των ανθρώπων που εργάζονται στις χώρες αυτές, δ) στο ύψος των κερδών των εταιρειών, και ε) στο ύψος του φόρου που καταβάλλεται επί των κερδών[60]. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή και πολυεθνικές εταιρείες να καταφεύγουν σ' αυτά τα κράτη και να δημιουργούν εταιρείες, τις λεγόμενες "Off-Shore" εκ του αγγλικού όρου Off-shore companies[61].

---

[57] http://www.taxhavens.biz/tax_free_havens/

[58] Το ύψος των φορολογικών συντελεστών και της φορολογικής επιβάρυνσης αποτελεί σημαντικό στοιχείο κόστους παραγωγής και διαθέσιμου εισοδήματος και γι' αυτό επηρεάζει αποφασιστικά τις επιχειρηματικές αποφάσεις. Γνωρίζοντας τα πλεονεκτήματα των χαμηλών φορολογικών συντελεστών και των υψηλών εκπτώσεων από τη φορολογία, πολλές χώρες έχουν προβεί σε τέτοιους είδους φορολογικές ρυθμίσεις με σκοπό να προσελκύσουν επιχειρηματικές και γενικότερα επενδυτικές δραστηριότητες. Ένα χτυπητό παράδειγμα είναι η προτίμηση σημαίας ορισμένων χωρών, στον τομέα της ναυτιλίας. Οι χώρες με χαμηλή φορολογική επιβάρυνση στην επιχειρηματική δραστηριότητα, θεωρούνται "φορολογικοί παράδεισοι" γιατί έτσι επιτρέπουν τη γρήγορη αύξηση των καθαρών κερδών και του καθαρού εισοδήματος. Αγαπητός, 2002, σελ. 357.

[59] Counter Balance (2009).

[60] Counter Balance (2009).

[61] Ο όρος off-shore σημαίνει υπεράκτιες ή υπερπόντιες (μακράν των ακτών), επειδή όμως δημιουργήθηκε στην Αγγλία που είναι μια μεγάλη νήσος ο όρος αυτός κατ' επέκταση σημαίνει "εκτός επικράτειας", και με αυτή την έννοια κατέληξε διεθνής όρος επιχειρηματικότητας εξωτερικού, και ειδικότερα γι' αυτή που δημιουργείται σε "φορολογικό παράδεισο", σύμφωνα με την Wikipedia.

Οι φορολογικοί παράδεισοι πλέον διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία, παρόλο που μόλις το 3% του παγκόσμιου ΑΕΠ δημιουργείται σ' αυτούς[62]. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF) το 2004, αντιπροσώπευαν το 50% των παγκοσμίων οικονομικών ροών κεφαλαίου και συμπεριελάμβαναν το 1/3 του παγκόσμιου επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Κατά τη UNCTAD (2000), υπολογίζεται ότι περισσότερο από το 1/3 των ΑΞΕ έχουν ως προορισμό τους φορολογικούς παραδείσους, τάση η οποία καταγράφεται από τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Έτσι, ένας μεγάλος αριθμός φορολογικών παραδείσων[63] υπάρχει διεθνώς και στους οποίους επικρατεί η απόλυτη αδιαφάνεια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και στη ροή των ξένων κεφαλαίων. Οι κυβερνήσεις, κυρίως των ευρωπαϊκών χωρών, έχουν συνειδητοποιήσει την πρακτική των πολυεθνικών εταιρειών να χρησιμοποιούν τους συγκεκριμένους τόπους με σκοπό την απόκρυψη στοιχείων του ισολογισμού τους. Μέσω αυτών, οι εταιρείες αποφεύγουν αφενός, τους ελέγχους και αφετέρου, την πληρωμή των φόρων. Πολιτικοί ηγέτες όπως, ο Barrack Obama, η Angela Merkel, ο Gordon Brown έχουν καταδικάσει τη λειτουργία των φορολογικών παραδείσων, ενώ σύμφωνα με το Γάλλο πρώην Πρωθυπουργό Francois Fillon "πρέπει να εξαφανιστούν οι μαύρες τρύπες του οικονομικού συστήματος". Παράλληλα, σε έρευνα που υλοποιήθηκε από το Δίκτυο Φορολογικής Δικαιοσύνης (Tax Justice Network)[64] σε 97 από τις μεγαλύτερες εταιρείες στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία και τη Γαλλία, το 99% από αυτές λειτουργούν σε φορολογικούς

Η "εξωχώρια" ή "υπεράκτια" offshore εταιρεία αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Η offshore εταιρεία ιδρύεται εκτός συνόρων, επιλέγεται ως έδρα της μια χώρα με ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς, αλλά δραστηριοποιείται και χρηματοδοτείται από πηγές εκτός της χώρας ιδρύσεώς της (δηλαδή σε άλλη χώρα είναι η καταστατική έδρα της offshore εταιρείας και σε άλλη η πραγματική). Το ελληνικό δίκαιο, για τους σκοπούς του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), ορίζει ως offshore εταιρεία «την εταιρεία που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης»..http://offshore-services.gr/

[62] Counter Balance (2009).

[63] Σύμφωνα με το Δίκτυο Φορολογικής Δικαιοσύνης υπάρχουν περίπου 50 έως 72 μυστικές οικονομικές επικράτειες στον κόσμο και περισσότερες από 100 χώρες που διαπραγματεύονται συναλλαγές μαζί τους. 49 φορολογικές συμφωνίες πραγματοποιήθηκαν μεταξύ χωρών του ΟΑΣΑ και αυτών, αλλά μόνον οι 18 μπήκαν σε λειτουργία.

[64] Το **Δίκτυο Φορολογικής Δικαιοσύνης (TJN)** είναι ένας συνασπισμός ερευνητών και ακτιβιστών με μια κοινή ανησυχία για τις επιβλαβείς επιπτώσεις της φοροαποφυγής, του φορολογικού ανταγωνισμού και των φορολογικών παραδείσων, οι οποίες στρεβλώνουν τις αγορές από τη λανθασμένη κατεύθυνση των επενδύσεων. Η χρήση της "δικαιοσύνης" στο όνομα απεικονίζει την πεποίθηση ότι οι φόροι μπορεί να είναι ένα εργαλείο για την κοινωνική δικαιοσύνη. Το Δίκτυο Φορολογικής Δικαιοσύνης, ιδρύθηκε από αρκετές δεκάδες άτομα, κυρίως από την Ευρώπη, οι οποίοι συναντήθηκαν στο Πόρτο Αλέγκρε, συνάντηση του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ, τον Ιανουάριο του 2003. Έχει την έδρα της στο Λονδίνο.

παραδείσους. Για την Ελλάδα, σύμφωνα με το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών[65], οι πιο δημοφιλείς φορολογικοί «παράδεισοι» διατυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 2.4. Φορολογικοί «Παράδεισοι» (*)

Α/Α	ΧΩΡΑ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ
1	Νησί του Μαν	Δεν επιβάλλεται εταιρικός φόρος, φόρος από κεφαλαιοποίηση, φόρος κληρονομιάς ή φόρος πλούτου, περιουσίας. Ο φόρος προσωπικού εισοδήματος είναι 18%, μέχρι το ανώτερο φορολογητέο εισόδημα ύψους $100.000. Το τραπεζικό εισόδημα φορολογείται με 10%.
2	Αμερικάνικες Παρθένες νήσοι	Προσφέρεται 90% απαλλαγή σε εισοδήματα από τις ΗΠΑ και 100% απαλλαγή σε όλους τους άλλους φόρους και τελωνειακούς δασμούς σε συγκεκριμένους φορολογούμενους.
3	Ανδόρα	Δεν επιβάλλεται φόρος εισοδήματος.
4	Βερμούδες	Δεν επιβάλλεται φόρος σε ξένο εισόδημα ή κέρδη και επιτρέπεται σε ξένες εταιρείες να έχουν status «απαλλαγής». Δεν επιτρέπεται η κατοχή ακίνητης περιουσίας, η πραγματοποίηση συναλλαγών, η εμπλοκή σε τομείς όπως τραπεζικός, ασφαλιστικός και χρηματιστηριακός. Δεν προσφέρονται οφέλη για ιδιώτες, τουναντίον οι ξένοι φορολογούνται υψηλά με minimum φόρο $15.000 το χρόνο!
5	Βοσνία - Ερζεγοβίνη	Republika Srpska τμήμα της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης επιβάλλει μόνο 10% φόρο κέρδους.
6	Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι	Το 2000 έρευνα της KPMG έδειξε ότι οι νήσοι ήταν η έδρα του 41% των παγκόσμιων off shore εταιρειών. Θεωρείται ο μεγαλύτερος φορολογικός παράδεισος στον κόσμο σε αριθμό εταιρειών.
7	Βουλγαρία	Εταιρικοί φόροι 10% από 1η Ιανουαρίου 2007, φόροι μερισμάτων 7%.
8	Ελβετία	Φορολογικός παράδεισος για ξένους που γίνονται κάτοικοι με διαπραγμάτευση του ποσού εισοδήματός τους, που θα τεθεί υπό φορολόγηση ανάλογα με το καντόνι στο οποίο θα μείνουν. Το Vaud είναι το πιο δημοφιλές καντόνι γι αυτόν το διακανονισμό. Στο καντόνι Zug που είναι δημοφιλές στις εταιρείες, έχουν την έδρα τους 6.000 εταιρείες holding.
9	Ινδία	Με τις ευλογίες της κυβέρνησης χρησιμοποιούνται παραθυράκια στις διμερείς συμφωνίες με το Μαυρίκιο στην προσπάθεια για την προσέλκυση ξένων επενδυτών.
10	Ιρλανδία	Ο εταιρικός φόρος είναι 10% ή 12%. Το εισόδημα που εμβάζεται στην Ιρλανδία από Ιρλανδούς που δε διαμένουν εκεί ή στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να απαλλαχθεί από φόρο.
11	Κύπρος	Είναι τελευταία πολύ δημοφιλής και περιμένει περισσότερη ανάπτυξη στο μέλλον. Off shore προορισμός εντός Ε.Ε.
12	Λουξεμβούργο	Τραπεζικά μερίδια και τόκοι, μερίσματα και κέρδη από κεφαλαιοποίηση που ανήκουν σε αλλοδαπούς δε φορολογούνται. Αυτό το καθεστώς προκάλεσε τεράστια ανάπτυξη στον οικονομικό τομέα που έφτασε το 28% του ΑΕΠ. Στο μικρό Δουκάτο υπάρχουν επίσημα δηλωμένες 12.000 εταιρείες μετοχών (holding) μαζί με 1.300 εταιρείες επενδύσεως διαθέσιμων από όλον τον κόσμο. Το Λουξεμβούργο αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο προορισμό στον κόσμο της βιομηχανίας διαχείρισης ομολόγων και έχει το μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης παγκοσμίως, με καθαρά κέρδη που φτάνουν τα $1,7 τρισ.
13	Μάλτα	Μέτοχοι ορισμένων εταιρειών πληρώνουν φόρους κάτω από 5%.
14	Άγιος Μαυρίκιος	Εικονικές εταιρείες-βιτρίνα ξένων επενδυτών εδρεύουν για αποφυγή φόρου. Ο Μαυρίκιος προσφέρει ένα φορολογικό καθεστώς μηδενικής φορολόγησης στους ξένους επενδυτές και παρέχει αδιαφάνεια στις δοσοληψίες. Αποτελεί το μεγαλύτερο επενδυτή στην Ινδία, αντιπροσωπεύοντας το 43% των ροών κεφαλαίου που εισρέουν στη χώρα. "Ο Μαυρίκιος προσφέρει μια τοποθεσία στους ξένους επενδυτές με πολύ μικρά εισοδήματα για την κυβέρνηση και πολύ μειωμένους φόρους, που προστατεύονται από φορολογικές συνθήκες. Αποτελεί ένα κακό παράδειγμα, καθώς δίνεται η ευκαιρία σε επενδυτές να εγκαταστήσουν τις επιχειρήσεις τους σε ένα καθεστώς μηδενικής φορολόγησης. Στην πραγματικότητα η χώρα υποδοχής ληστεύεται από φόρους των κεφαλαιακών εισοδημάτων μέσω της συγκεκριμένης δομής, ενώ το φορολογικό αποτέλεσμα για τους επενδυτές είναι εξαιρετικό", όπως δήλωσε η Νορβηγική κυβέρνηση με αναφορά της το 2009. Ο Μαυρίκιος

[65] http://www.eea-info.gr/?t=8&aID=90000400&isID=501

		μέχρι πρόσφατα βρισκόταν στη μαύρη λίστα του ΟΟΣΑ και πλέον ανήκει στην άσπρη λίστα, χωρίς κυρώσεις
15	Μεγάλη Βρετανία	Φορολογικός παράδεισος για ξένους ακόμη και αν διαμένουν στην Αγγλία, διότι διαχωρίζεται νομικά ο όρος κατοικία από τη διαμονή. Δεν πληρώνουν φόρο σε ξένο εισόδημα ακόμη και αν αυτό εμβάζεται στην Αγγλία.
16	Μονακό	Δεν επιβάλλεται φόρος εισοδήματος.
17	Μπαχάμες	Δεν επιβάλλεται φόρος προσωπικού εισοδήματος, κεφαλαίου ή κληρονομιάς.
18	Νέα Ζηλανδία	Δε φορολογείται το ξένο εισόδημα από νεοζηλανδέζικα trusts που ιδρύθηκαν από ξένους και των οποίων οι δικαιούχοι είναι επίσης ξένοι. Επιπλέον δε φορολογείται το ξένο εισόδημα σε νέους κατοίκους για τέσσερα χρόνια.
19	Νήσοι Τσάνελ	Δεν αποδίδονται φόροι ξένου εισοδήματος προσωπικού ή εταιρικού. Οι αλλοδαποί δε φορολογούνται για εγχώριο εισόδημα. Η τοπική φορολογία είναι φιξ στο 20% και 0% στο Σαρκ.
20	Π.Γ.Δ.Μ.	Εταιρικοί φόροι 10% από το 2008 (τώρα 12%), φόρος εισοδήματος 10% από το 2008 (τώρα 12%), φόρος επανεπένδυσης κερδών 0%.
21	Ρωσία	11% φόρος εισοδήματος.
22	Ουρουγουάη	Δεν επιβάλλεται φόρος εισοδήματος.
23	Χονγκ Κονγκ	Με πολύ χαμηλά επιτόκια φορολόγησης.

(*) Επεξεργασία, Α. Μπεχλιούλης

Σύμφωνα με την Counter Balance (2009), περίπου 42 χώρες βρίσκονται στη γκρίζα λίστα του ΟΟΣΑ. Μια σύντομη έρευνα στις λίστες του οργανισμού φανερώνει την ασαφή και αναποτελεσματική κατηγοριοποίηση των «φορολογικών παραδείσων», καθώς οι περισσότερες δικαιοδοσίες δεν έχουν τηρήσει τις υποσχέσεις τους, έως σήμερα[66].

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ανάπτυξης και Χρηματοδότησης (EDFI[67]) έχουν δημιουργήσει ευρωπαϊκές κοινοπραξίες στην Αφρική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό, με σκοπό την υλοποίηση νέων επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μέλους του EDFI είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο χρησιμοποιεί «φορολογικούς παραδείσους» για την υλοποίηση των επενδυτικών του στρατηγικών. Σύμφωνα με την ετήσια αναφορά του, το 2007, επισημάνθηκε ότι αποστολή της παροχής κεφαλαίων σε φορείς του ιδιωτικού τομέα για την υλοποίηση επενδύσεων είναι: η ανάπτυξη των φτωχών περιοχών. Ανακοινώθηκε ότι τουλάχιστον το 70% των επενδύσεων υλοποιήθηκε σε φτωχές χώρες διεθνώς, ενώ το 50% πήγε αποκλειστικά στις χώρες της Νότια της

[66] Andorra, Anguilla, Antigua and Barbuda, Aruba, Bahamas, Bahrain, Belize, British Virgin Islands, Cayman Islands, Cook Islands, Gibraltar, Grenada, Liberia, Liechtenstein, Marshall Islands, Monaco, Montserrat, Nauru, Neth. Antilles, Niue, Panama, St Kitts and Nevis, St Lucia, St Vincent and the Grenadines, Samoa, San Marino, Turks and Caicos Islands, Vanuatu. **Counter Balance, 2009.**

[67] Το EDFI είναι ο σύνδεσμος των 15 διμερών θεσμών που λειτουργούν για την ανάπτυξη και τη μεταρρύθμιση των οικονομιών, με εντολή των κυβερνήσεων για : α) την ενίσχυση της ανάπτυξης στις βιώσιμες επιχειρήσεις, β) την παροχή βοήθειας για τη μείωση της φτώχειας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, γ) τη συνεισφορά στην επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων Χιλιετίας, προωθώντας οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά βιώσιμη ανάπτυξη μέσω χρηματοδότησης και επένδυσης σε κερδοφόρες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Ο σύνδεσμος αγωνίζεται για την ενδυνάμωση της ροής πληροφορίας και της συνεργασίας μεταξύ των μελών και άλλων διμερών, πολυμερών και περιφερειακών οργανισμών αναπτυξιακής χρηματοδότησης. http://www.edfi.be/

Σαχάρας (Sub-Saharan Africa) και στη Νότια Ασία. Βέβαια, με μια πιο προσεχτική παρατήρηση γίνεται αντιληπτό ότι οι θυγατρικές εταιρείες εγκαταστάθηκαν σε φορολογικούς παραδείσους στο Μαυρίκιο, στα νησιά Μπαρμπάντος και στη Μαλαισία.

Σύμφωνα με έρευνα της Counter Balance (2009), η ενίσχυση των παράνομων πρακτικών, καθώς και η συνέχιση των παράνομων δοσοληψιών από οργανισμούς της Ε.Ε. σε αναπτυσσόμενες χώρες, επιβεβαιώνονται με στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω. Ο πίνακας 2.5 που ακολουθεί, περιέχει τα δάνεια από την ΕΙΒ προς τράπεζες ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν εμπλακεί σε σκάνδαλα που συνδέονται με παράνομες φορολογικές πρακτικές. Σύμφωνα με υπολογισμούς, το 12% των κεφαλαίων της ΕΙΒ που κατανεμήθηκε σε 5 τράπεζες τριών χωρών (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ολλανδία) είναι συνδεδεμένο με παράνομες πρακτικές.

Πίνακας 2.5: Δάνεια ΕΙΒ σε Ευρωπαϊκές Τράπεζες με Παράνομες Φορολογικές Πρακτικές

Χώρα	Δικαιούχος	Αριθμός Δανείων (2005-09)	Ποσό σε €	Συνολικά δάνεια σε € από Ε.Ι.Β. στη χώρα
Ηνωμένο Βασίλειο	Barclays Bank	9	1,5 δις	18,8 δις
Ηνωμένο Βασίλειο	Royal Bank of Scotland	4	813 εκατ.	
Γαλλία	BNP Paribas	8	1,6 δις	21,6 δις
Γαλλία	Societe Generale	10	1,55 δις	
Ολλανδία	ING	1	200 εκατ.	3,9 δις
ΣΥΝΟΛΟ	**5**	**32**	**5,66 δις**	**44,3 δις**

Πηγή: ΕΙΒ, 2009

2.6. Αναλυτικό Πλαίσιο

Ιστορικά, όπως ήδη έχουμε αναλύσει όλο και περισσότερες χώρες δίνουν σκληρή μάχη για την προσέλκυση ΑΞΕ, όπως και για την προτροπή εγχώριων επενδυτών, με προσανατολισμό εκτός των συνόρων (export oriented activities), να τους πείσουν ώστε να επενδύσουν στο εσωτερικό της χώρας. Η ερμηνεία των αιτιακών σχέσεων για την προσέλκυση των ΑΞΕ, όπως είδαμε αναλυτικότερα στην ενότητα 1.3, είναι μια συνεχής αναζήτηση για την γενίκευση των παραγόντων που τις επηρεάζουν. Ωστόσο, πρακτικά, οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν ένα μείγμα εργαλείων προς την κατεύθυνση αυτή τα οποία «*σηματοδοτούνται*» ως κίνητρα προς τους επενδυτές, οπως ήδη έχουμε αναλύσει στην ενότητα 1.4. Δηλαδή, τα κίνητρα αυτά, ποσοτικά, αφορούν τα δυνητικά ωφέλη που μπορεί να προκύψουν για τους επενδυτές αν αυτά εφαρμοστούν αποτελεσματικά. Για τις χώρες υποδοχής όμως το κρίσιμο ερώτημα

που απασχολεί πολλές κυβερνήσεις είναι τα ωφέλη αυτά, τι κόστος συνεπάγονται για τη χώρα. Η επιλογή μεταξύ της δαπάνης ενός δολαρίου άμεσα για την παραγωγή δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών και της δαπάνης ενός δολαρίου για την παροχή κινήτρων είναι κρίσιμο μέτρο του κόστους ευκαιρίας των εν λόγω κινήτρων (James, 2009). Όταν το επίπεδο των δημοσίων αγαθών είναι πολύ χαμηλό, το οριακό όφελος από ένα επιπρόσθετο ποσό για δημόσια αγαθά είναι μεγαλύτερο από το οριακό κόστος, πράγμα που καθιστά περισσότερο αναγκαία την επένδυση σε δημόσια αγαθά. Από την άλλη, η παροχή κινήτρων θα μπορούσε να προσελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις, οι οποίες αναμένεται ότι θα συμβάλλουν στην αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, η σύγκριση του εν λόγω κόστους ευκαιρίας είναι ένα μέτρο απόφασης για την προσέλκυση ΑΞΕ.

Ειδικότερα, σε σχέση με τις επιχειρήσεις, η απόφαση των ΠΕ να επενδύσουν σε μια συγκεκριμένη χώρα περιλαμβάνει: α) το σχεδιασμό λίστας πιθανών χωρών προς επένδυση, και β) τη σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών χωρών, και, εφόσον δεν υπάρχουν πολλές διαφορές στους μη φορολογικούς παράγοντες (υποδομές, κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο, μακρο-οικονομική σταθερότητα, εκπαίδευση εργατικού δυναμικού), η φορολογία λαμβάνεται υπόψη για την τελική επιλογή υλοποίησης της ΑΞΕ (Toft, 1996). Άλλωστε, σύμφωνα με τους Bergstrom & Sodersten (1981), οι φόροι επηρεάζουν το κόστος κεφαλαίου (πλαίσιο 3).

Πλαίσιο 3. Φόροι – Κόστος κεφαλαίου – Ύψος επενδύσεων

Σύμφωνα με τη Νέο-κλασσική ανάλυση, οι Bergstrom & Sodersten (1981), θεωρούν ότι η φορολογία επηρεάζει το κόστος κεφαλαίου, το οποίο αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το ύψος των επενδύσεων. Σε μια υποθετική οικονομία στην οποία τα κέρδη φορολογούνται με ένα συντελεστή t, μια επιχείρηση η οποία μεγιστοποιεί τα κέρδη της, θα επενδύσει μέχρι ότου επιτευχθεί η εξίσωση :

$$\mathbf{P = pmg = r / (1-t) + d} \qquad \mathbf{(2.1)}$$

όπου
P : η τιμή πώλησης των αγαθών ή υπηρεσιών
pmg : η οριακή παραγωγικότητα κεφαλαίου
r : το πραγματικό επιτόκιο
d : οι οικονομικές αποσβέσεις
t : ο φορολογικός συντελεστής εταιρικού εισοδήματος

Στη σχέση (2.1) το κόστος κεφαλαίου εκφράζεται από τον όρο (r/(1-t)+d), που σημαίνει ότι όσο μικρότερο είναι τόσο περισσότερες επενδύσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν. Εστιάζοντας στην εξίσωση (2.1), ως πιο αποτελεσματικά φορολογικά κίνητρα (φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων, φορολογικές ελαφρύνσεις, φορολογική περίοδος χάριτος, επιταχυνόμενες αποσβέσεις) θεωρούνται εκείνα τα οποία μειώνουν το κόστος κεφαλαίου (κόστος επένδυσης).

Σύμφωνα με την Καλύβα (δεν αναφέρεται έτος): «η οικονομική βιβλιογραφία, σχετικά με το φορολογικό ανταγωνισμό ξεκινάει από τη δεκαετία του ‘50, κατά την

οποία παρατηρείται μια προσπάθεια κατανόησης και ερμηνείας των επιπτώσεων του φορολογικού ανταγωνισμού στην προσέλκυση κεφαλαίων και τις συνεπειές τους στο ρυθμό αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Εισάγεται για πρώτη φορά η «Υπόθεση Tiebout», σύμφωνα με την οποία, ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των κυβερνήσεων για τη θεσμοθέτηση του κατάλληλου συντελεστή φορολογίας για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, δεν διαφέρει σε τίποτα από το κλασικό μοντέλο ανταγωνισμού των επιχειρήσεων, για την προσέλκυση μεγαλύτερου τμήματος της αγοράς και την προώθηση των προϊόντων τους. Στη συνέχεια, αρκετοί ερευνητές (Oates, 1972; Fischel & White, 1975), αν και βασίζονται στην προαναφερόμενη υπόθεση, με τη χρήση Κεϋνσιανών μοντέλων, καταλήγουν και εντοπίζουν αρνητικές επιπτώσεις του φορολογικού ανταγωνισμού, λόγω της δημιουργίας «εξωτερικών διαπεριφερειακών ανισοτήτων και στρεβλώσεων». Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται, κυρίως, σε κράτη ομοσπονδιακού χαρακτήρα, όπου υπάρχει δυνατότητα επιβολής ειδικών φορολογιών, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, αρνητικό τελικό αποτέλεσμα εντοπίζεται και στο επίπεδο των εσόδων, αλλά και στο ύψος των παρεχόμενων υπηρεσιών από την κεντρική κυβέρνηση. Ωστόσο, οι αρνητικές επιπτώσεις του φορολογικού ανταγωνισμού περιορίζονται με την εφαρμογή στον τομέα της έμμεσης και άμεσης φορολογίας των αρχών της θεωρίας για τη «βέλτιστη φορολόγηση» (optimal tax theory) (Kay, 1990; Mackenzie, 1991). Η βασική αρχή της ανωτέρω θεώρησης είναι ότι το «βέλτιστο φορολογικό σύστημα» είναι εκείνο στο οποίο καμία φορολογική πολιτική δεν μπορεί να επιτύχει αύξηση της κοινωνικής ευημερίας, χωρίς τη μείωση των συνολικών φορολογικών εσόδων».

Οι Hassett & Hubbard (2001), χρησιμοποιούν ένα δυναμικό νέο-κλασικό επενδυτικό μοντέλο για να εξηγήσουν τα αποτελέσματα της φορολογίας στις επενδύσεις των επιχειρήσεων, τόσο σε μακροπρόθεσμο όσο και σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Εστιάζουν, σε επενδυτικές αποφάσεις αμερικάνικων τοπικών επιχειρήσεων, στις οποίες οι φόροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, καθώς και σε αμερικάνικες πολυεθνικές επιχειρήσεις, στις οποίες το φορολογικό καθεστώς τόσο της χώρας προέλευσης όσο και της χώρας υποδοχής αποτελούν σημαντικό παράγοντα επιλογής του τόπου επένδυσης. Ειδικότερα :

- Η φορολογική πολιτική επηρεάζει τις επενδύσεις, καθώς μια αύξηση κατά 1% στο κόστος χρήσεως κεφαλαίου (user cost of capital[68]) οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων κατά 0,5% – 1% (σύμφωνα με μικρο-οικονομικά στοιχεία από τις επιχειρήσεις, καθώς σε μακρο-οικονομικό επίπεδο δεν αποδεικνύεται κάτι παρόμοιο).
- Οι φόροι αυξάνουν το κόστος χρήσεως κεφαλαίου, συνεπώς οποιαδήποτε μείωση στο κόστος οδηγεί στην ενθάρρυνση της επένδυσης. Όμως είναι πιθανό στοχευμένα κίνητρα να μην οδηγήσουν σε μείωση του κόστους κεφαλαίου.
- Ορισμένα κίνητρα δεν επιδρούν σε ορισμένες εταιρείες το ίδιο θετικά, καθώς αντιμετωπίζουν οικονομικά εμπόδια και δεν μπορούν να αποκτήσουν τα πλεονεκτήματα των φορολογικών κινήτρων.
- Τα προσωρινά φορολογικά κίνητρα μπορεί να έχουν μεγαλύτερες, μικρής διάρκειας, επιπτώσεις από ότι τα μόνιμα.
- Ο χαμηλός πληθωρισμός αποτελεί σημαντική ενίσχυση για ένα καλό επενδυτικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με την UNCTAD (2000), τις δύο τελευταίες δεκαετίες υπάρχει μια αυξανόμενη τάση των αναπτυσσόμενων και υπανάπτυκτων χωρών για προσφορά πλήρους ή μερικής έκπτωσης φόρων σε συγκεκριμένες δραστηριότητες και τύπους επενδύσεων. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν στοιχεία μελέτης για 45 χώρες διεθνώς (UNCTAD, 2000) οι οποίες σε ποσοστό 85% περίπου, προσέφεραν φορολογικά κίνητρα. Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή, παρατηρείται αυξανόμενη τάση προς τις επιταχυνόμενες κεφαλαιουχικές επιχορηγήσεις (accelerated capital allowances[69]), κυρίως, σε εταιρείες που εξειδικεύονται στην αυτοκινητοβιομηχανία (machinery), στις κατασκευές κτιρίων και στο R&D. Αυτός ο τύπος κινήτρων τείνει να επιφέρει λιγότερο κόστος στις χώρες από ότι μια φορολογική περίοδος χάριτος (tax holidays[70]). Επίσης, διαπιστώνεται ότι για λόγους που συνδέονται με την εισαγωγή

---

[68] Αποτελεί βασικό στοιχείο προσδιορισμού των επενδύσεων. Είναι μια συνάρτηση (κατά τον Jorgenson) του επιτοκίου, του φόρου επί των κερδών, του οφέλους από τα επενδυτικά κίνητρα, των επιβαρύνσεων εξαιτίας των κρατικών παρεμβάσεων και των αποσβέσεων. Όσο μικρότερο είναι το κόστος χρήσεως κεφαλαίου τόσο πιο επωφελής είναι μια επενδυτική δραστηριότητα Αγαπητός (2002, σελ. 198).

[69] Οι επιταχυνόμενες κεφαλαιουχικές επιχορηγήσεις υπολογίζονται επί των αποσβέσεων που προκύπτουν από την αγορά παγίων στοιχείων και οι οποίες καθυστερούν την πληρωμή και είσπραξη του φόρου. http://www.wikinvest.com/wiki/Accelerated_capital_allowances

[70] Η Φορολογική Περίοδος Χάριτος είναι μεταξύ των πιο διαδεδομένων φορολογικών κινήτρων, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Παρέχει πλεονεκτήματα για την έναρξη των εργασιών μιας επιχείρησης και γενικότερα ενισχύει τις βραχυπρόθεσμες επενδύσεις. Τείνει να επιβραβεύει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και όχι την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων. Γενικότερα, μπορεί να οδηγήσει στη διάλυση της φορολογικής βάσης, καθώς αποκαλύπτει στους φορολογούμενους πώς να

συναλλάγματος, στο 90% περίπου των χωρών του δείγματος, παρατηρείται η τάση για την ανάπτυξη κινήτρων με σκοπό την ενθάρρυνση επενδυτών για εξαγωγές,. Ειδικότερα, σε σχέση με τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, κυρίως, του τομέα της αυτοκίνησης, ο Oman (2000) διαπιστώνει ότι βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση ώστε να διαπραγματεύονται ειδικούς φορολογικούς όρους (tax regimes) με τις κυβερνήσεις των χωρών υποδοχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι, την περίοδο 1985-1994, οι ΑΞΕ πενταπλασιάστηκαν στους φορολογικούς παραδείσους (tax heavens) της Καραϊβικής και του Νότιου Ειρηνικού. Αλλά και τα φορολογικά κίνητρα που έδωσε η κυβέρνηση της Ιρλανδίας, αναγνωρίστηκαν ως «κλειδί» για την προσέλκυση ξένων επενδυτών, τις δεκαετίες του ’80 και του ‘90. Σύμφωνα με το Morisset (2003), οι φορολογικοί συντελεστές και τα φορολογικά κίνητρα επηρεάζουν την απόφαση μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών να επενδύσουν σε περιοχές όπως η Ε.Ε., η Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου της Βόρειας Αμερικής (North American Free Trade Area) και η Συνεργασία των Νοτιο-Ανατολικών Ασιατικών Εθνών (Association of Southeast Asian Nations). Τέλος, η πολύ μικρή πρόοδος που έχει σημειωθεί στις αναπτυσσόμενες χώρες τα τελευταία χρόνια, έχει οδηγήσει στην όλο και μεγαλύτερη εξάρτησή τους από το ξένο κεφάλαιο, σύμφωνα με μελέτη της Counter Balance (2009).

Η ανάλυση των φορολογικών κινήτρων για την προσέλκυση των ΑΞΕ, εκτός από τις επιχειρήσεις, απαιτείται να συμπεριλάβει αντίστοιχα και την ανάλυση των εν λόγω κινήτρων για τις χώρες υποδοχής. Για την επιτυχή και αποδοτική χρήση των φορολογικών κινήτρων από τη χώρα υποδοχής, κρίνεται απαραίτητη, εκτός από το σχεδιασμό και την οργάνωση, η αξιολόγηση της υλοποίησής τους. Σύμφωνα με τους Tokman et al (2006), κατά τη διαδικασία χορήγησης των φορολογικών κινήτρων, οι αξιολογητές πρέπει να εστιάζουν τόσο στην αποτελεσματικότητα, όσο και στην απόδοση των φορολογικών κινήτρων[71]. Το άμεσο όφελος για τη χώρα από τη χορήγηση κινήτρων για προσέλκυση ΑΞΕ είναι η αύξηση των επενδύσεων, μέσω της μείωσης του κόστους κεφαλαίου. Περαιτέρω οφέλη, όπως νέες θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη, μπορούν, επίσης, να αποκτηθούν από τη χώρα υποδοχής.

φοροδιαφεύγουν. Για τους λόγους αυτούς οι ειδικοί είναι πολύ επικριτικοί για τη χρήση του εν λόγω κινήτρου. Κατά τη UNCTAD (1995) 67 χώρες προσέφεραν το κίνητρο αυτό (Morisset, 2003).

[71] Η αποδοτικότητα σχετίζεται με τα οφέλη τα σχετικά με τη χορήγηση των κινήτρων, ενώ η απόδοση συγκρίνει το όφελος με το κόστος των κινήτρων (Roca, 2010). Η αξιολόγηση βασίζεται στο όφελος και στο κόστος από τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων, καθώς και στη χρήση δεικτών αποδοτικότητας και απόδοσης.

Βασικό θέμα για την αξιολόγηση των φορολογικών κινήτρων, σχετικά με τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή τους, αποτελεί το ερώτημα αν η νέα επένδυση θα είχε υλοποιηθεί ή όχι στην περίπτωση που απουσίαζαν τα υπό αξιολόγηση φορολογικά κίνητρα ή εναλλακτικά στην περίπτωση διαφορετικών πακέτων φορολογικών κινήτρων. Σύμφωνα με το Roca (2010), μια προσέγγιση του θέματος θα μπορούσε να υλοποιηθεί μέσω της ανάλυσης κοινωνικού κόστους-οφέλους των κινήτρων.

Επιπλέον, σε αρκετές περιπτώσεις επενδύσεων, όπως R&D και εταιρειών εντάσεως εργασίας, τα αποτελέσματα δεν είναι πάντοτε εύκολα μετρήσιμα, καθώς επηρεάζουν έμμεσα τομείς, όπως η ανεργία και η ανάπτυξη. Σύμφωνα με τους Bolnick (2004), και Medalla (2006), δεν πρέπει να υποεκτιμούνται τα έμμεσα οφέλη στη χώρα, όπως η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η παρουσία νέων εταιρειών στην εγχώρια αγορά. Τέλος, σύμφωνα με το Roca (2010), ως μέθοδος προσδιορισμού και αξιολόγησης των θετικών επιδράσεων της παροχής κινήτρων σε αυτή την κατηγορία επενδύσεων, αποτελούν τα δυναμικά στοχαστικά υποδείγματα γενικής ισορροπίας (DSGE models), τα οποία όμως είναι περίπλοκα στον προσδιορισμό του αποτελέσματος σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ωστόσο, η αξιολόγηση συνδέεται με μεγέθη που μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην πρόοδο και την ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας, αρκεί, στη συνέχεια, να χρησιμοποιηθεί προς στη σωστή κατεύθυνση.

Για την αποτελεσματική χορήγηση φορολογικών κινήτρων από τις χώρες υποδοχής των ΑΞΕ, είναι αναγκαία η αξιολόγηση του κόστους χορήγησής τους. Βασικά στοιχεία αξιολόγησης αποτελούν: α) η απώλεια των φορολογικών εσόδων, β) η δημιουργία κενών φοροδιαφυγής, γ) η δημιουργία στρεβλώσεων στην κατανομή των πόρων.

Η εκτίμηση των απωλειών των φορολογικών εσόδων από τη χορήγηση των φορολογικών κινήτρων στους υποψήφιους ξένους επενδυτές είναι πολύ σημαντική για τη χώρα υποδοχής των ΑΞΕ. Ο άμεσος αντίκτυπος μπορεί να υπολογιστεί ως η διαφορά μεταξύ των φόρων που θα κατέβαλαν οι εταιρείες στο κράτος, αν δεν υπήρχαν τα φορολογικά κίνητρα, με τους φόρους που τελικά κατατίθενται, υπό την προϋπόθεση ότι οι επενδύσεις θα υλοποιούνταν χωρίς την χορήγηση των εν λόγω κινήτρων. Βέβαια, αναπάντητο ερώτημα παραμένει στις περιπτώσεις αυτές, η χωρίς την παρουσία των κινήτρων υλοποίηση των επενδύσεων. Σύμφωνα με τους Bolnick & Medalla (2006), η παρουσία των φορολογικών κινήτρων πρέπει να αξιολογείται

προσεχτικά, όπως είδαμε και προηγούμενα, καθώς μπορεί να αποτελέσει την αρχή για ένταση της φοροδιαφυγή και διαφθορά στις φορολογικές αρχές. Η εμπειρία φανερώνει (Roca, 2010) ότι η ύπαρξη φορολογικών κινήτρων δημιουργεί πολλές ευκαιρίες, τις οποίες εκμεταλλεύονται οι εταιρείες για μείωση του φορολογικού βάρους. Για το λόγο αυτό, οι υπεύθυνοι αξιολόγησης των φορολογικών κινήτρων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη π.χ. τις περιπτώσεις χορήγησης φορολογικών περιόδων χάριτος, κατά τις οποίες πολλές εταιρείες σταματούν τη λειτουργία τους προσωρινά, προκειμένου να δημιουργήσουν μια νέα εταιρεία, η οποία δύναται να κερδίζει φορολογικές μειώσεις από το κίνητρο. Επίσης, οι περιπτώσεις χορήγησης κινήτρου με σκοπό τη μείωση του κόστους επένδυσης (φορολογική ελάφρυνση, επιταχυνόμενη απόσβεση), ευνοούν εταιρείες εντάσεως κεφαλαίου, οι οποίες δεν λειτουργούν προς όφελος μιας χώρας με υψηλό δείκτη ανεργίας. Παράδειγμα καλής διαχείρισης αποτελούν οι χώρες της Λατινικής Αμερικής, οι οποίες επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην καλύτερη συλλογή των φόρων, επανασχεδιάζοντας το φορολογικό σύστημα και δημιουργώντας νέους φόρους. Έτσι, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης αξιολόγησης, τόσο της φύσης της επένδυσης όσο και της παροχής συγκεκριμένων, κατά περίπτωση, φορολογικών κινήτρων -δημοσιονομικά ή μη- (James, 2009), για την προώθηση κοινωνικών οικονομικών στόχων της χώρας υποδοχής.

Τα φορολογικά και τα μη φορολογικά κίνητρα έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως, για την μελέτη της συμπεριφοράς των επενδύσεων. Τα δημοσιονομικά κίνητρα έχουν συνδεθεί με υψηλότερες επενδύσεις, κυρίως, σε χώρες όπως η Ιρλανδία και η Σιγκαπούρη, ενώ άλλες χώρες αποτυγχάνουν να προσελκύσουν τις αναμενόμενες επενδύσεις.

Η πολιτική των κινήτρων ποικίλει τόσο ως προς το κόστος που συνεπάγεται σε σχέση με τα αναμενόμενα φορολογικά έσοδα, όσο και ως προς τα αναμενόμενα οφέλη. Δηλαδή, η πολιτική απόφαση της επιλογής των κινήτρων προϋποθέτει την εκτίμηση τόσο του «επιθυμητού κόστους», όσο και του αναμενόμενου οφέλους. Η προτεινόμενη μεθοδολογία είναι ένα χρήσιμο εργαλείο κατάλληλο για τη λήψη αποφάσεων, σε σχέση με την εφαρμοζόμενη πολιτική κινήτρων. Οι κρίσιμοι παράγοντες του υποδείγματος σύμφωνα με τον James (2009) είναι:

- Υψηλότερες αποδόσεις- έσοδα από την αύξηση των επενδύσεων
- Κοινωνικά οφέλη π.χ. αύξηση των θέσεων εργασίας

- Απώλεια φορολογικών εσόδων από τις επενδύσεις που θα είχαν πραγματοποιηθεί και χωρίς τα κίνητρα
- Έμμεσα κόστη των κινήτρων (στρέβλωση των αγορών, διοικητικά κόστη, διαρροή εσόδων)

Γενικά, τα φορολογικά κίνητρα που χρησιμοποιούνται ως επενδυτικά κίνητρα είναι επιτυχημένα όταν η απώλεια εσόδων και έμμεσων δαπανών υπερκαλύπτεται από την αύξηση των εσόδων και τα κοινωνικά οφέλη των πρόσθετων επενδύσεων. Αυτό συμβαίνει γιατί, η μείωση των φόρων σ' έναν συγκεκριμένο κλάδο (κλάδο απόφασης) μπορεί να οδηγήσει από τη μια, σε αύξηση των επενδύσεων και συνεπώς στην αύξηση των εσόδων και τη δημιουργία κοινωνικού οφέλους και από την άλλη, σε μείωση των κρατικών εσόδων από τη φορολογία και άρα, έμμεσα, σε αύξηση του κόστους για την οικονομία συνολικά.

Ειδικότερα, προκειμένου να εξεταστεί η απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν, μετά από την επιβολή κάποιου κινήτρου σε συγκεκριμένο κλάδο, έχουμε:

$$\mathbf{U= R(T) + S(K) – C(T- \hat{T}, I)} \qquad \mathbf{(2.2)}$$

Όπου:

R(T): τα έσοδα της κυβέρνησης που προκύπτουν από ένα φόρο επί του κεφαλαίου

S(K(T)): το κοινωνικό όφελος που προκύπτει από τις επενδύσεις στον κλάδο που αφορούν τα κίνητρα

C(T- $\hat{T}$, I) : το έμμεσο κόστος των κινήτρων

Η σχέση (2.2) γενικά, παριστά την ευημερία μιας χώρας λόγω μεταβολών του φορολογικού συντελεστή.

Αναλυτικότερα, σε σχέση με το περιεχόμενο των παραγόντων της (2.2) έχουμε:

α) Τα έσοδα [R(T)] ορίζονται ως R(T) = T x K. Στην περίπτωση που για τον κλάδο (i) έχουμε χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή ($\hat{T}$) τότε το κεφάλαιο K αναλύεται σε:

$$\mathbf{K_i = K_{1i} + K_{2i} (T, \hat{T}) + K_{3i} (T)} \qquad \mathbf{(2.3)}$$

όπου:

K_{1i} είναι το κεφάλαιο που θα είχε επενδυθεί στο συγκεκριμένο κλάδο άσχετα με το κίνητρο,

K_{2i} (T, $\hat{T}$) είναι το επενδυμένο κεφάλαιο του κλάδου που αναφέρεται στο φορολογικό κίνητρο, και

K_{3i} (T) είναι το κεφάλαιο των επενδύσεων στους μη ευνοημένους κλάδους .

β) Το κοινωνικό όφελος [S_i(K(T))] που προκύπτει από την επένδυση στον κλάδο που ευνοείται φορολογικά και αποτελεί μια αύξουσα συνάρτηση του επενδυμένου κεφαλαίου K(T), η οποία με τη σειρά της είναι συνάρτηση του φορολογικού συντελεστή. Ωστόσο, το κοινωνικό όφελος μπορεί να οριστεί ως το όφελος που συνεχίζεται και μετά το πέρας της επένδυσης όπως π.χ. επενδύσεις με χαρακτήρα δημόσιου αγαθού (υποδομές).

γ)Το έμμεσο κόστος των κινήτρων [C_i (T- $\hat{T}$, I)] τέλος, ορίζεται ως το επιπλέον κόστος στην οικονομία (συμπεριλαμβανομένων των στρεβλώσεων και των διοικητικών δαπανών) που προκύπτει από ένα όφελος στον κλάδο (i) λόγω της διαφοροποίησης της φορολογίας του. Το κόστος αυτό εξαρτάται από το βαθμό της διαφοροποίησης της φορολογίας στον (i), σε σχέση με τους άλλους κλάδους. Επίσης, ένα σημαντικός παράγοντας για το κόστος αυτό είναι το επενδυτικό κλίμα (I) και η λειτουργία των θεσμών όπως π.χ. η αυξημένη φοροδιαφυγή (James, 2007), ή οι στρεβλώσεις στην οικονομία (Hassett and Hubbart, 2002). Για παράδειγμα, αν μια χώρα διαθέτει αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα η διαρροή φόρων λόγω κακής χρήσης των κινήτρων είναι περιορισμένη και κατά συνέπεια έχουμε μικρότερο κόστος φοροδιαφυγής.

Από την προηγούμενη ανάλυση προκειμένου να εκτιμήσουμε τους παράγοντες της (2.2) εργαζόμαστε ως εξής:

Το R(T) αναφέρεται στα δημόσια έσοδα από τους φόρους επί του κεφαλαίου και δίνεται από τη σχέση R (T) = T × K. Στην περίπτωση όμως ευνοημένου από τη φορολογία κλάδου με συντελεστή $\hat{T}$ η κεφαλαιακή βάση θα μπορούσε να διαχωριστεί σε $K_1 + K_2$ (T,$\hat{T}$) + K_3 (T) όπου το K_1, K_2, K_3 όπως ήδη έχουν οριστεί και προηγούμενα. Εξ ορισμού προκύπτει ότι, K_2(T,T) = 0, δηλαδή όταν δεν υπάρχει προτίμηση ως προς τη φορολογία (απουσία κινήτρου) αυτό το μέρος του κεφαλαίου είναι μηδέν. Άρα, R1 (T) = T x ($K_1 + K_2$ (T,$\hat{T}$) + K_3 (T)).

Όσον αφορά το C(T- $\hat{T}$, I), αυτό μπορεί να είναι κάθε ειδική παροχή σε ένα συγκεκριμένο τομέα η οποία όμως επιφέρει πρόσθετο κόστος για την οικονομία (συμπεριλαμβανομένων των στρεβλώσεων και των διοικητικών δαπανών) και

αυξάνεται όσο αυξάνεται η φορολογική διαφορά μεταξύ των ευνοημένων και μη ευνοημένων φορολογικά τομέων της οικονομίας. Ο James (2007) περιγράφει π.χ. με ποιο τρόπο πολλές ΠΕ χρησιμοποιούν τη διαφορετική φορολόγηση σε κλάδους φορολογικά ευνοημένους για να γλιτώσουν φόρους. Όπως είναι φυσικό η παραπάνω πρακτική δημιουργεί ένα επιπλέον έμμεσο κόστος από την στρεβλή χρήση του φορολογικού κινήτρου. Βέβαια, όταν δεν παρέχονται κίνητρα, όπως και στην περίπτωση K_2, το έμμεσο κόστος από τη διαχείριση των κινήτρων είναι C (0, I) = 0. Συνεπώς, όταν παρέχονται κίνητρα η εξίσωση (2.2) μπορεί να γραφτεί ως:

$$\mathbf{U = T \times (K_1 + K_2 (T, \hat{T}) + K_3 (T)) + S(K(T)) - C(T - \hat{T}, I) \qquad (2.4)}$$

Ενώ, όταν δεν υφίστανται κίνητρα και υποθέτοντας ότι : $U = T \times (K_1 + K_3(T)) + S(K(T))$, τότε έχουμε:

$$\mathbf{U = T \times (K_1 + K_2 (T,T) + K_3 (T)) + S(K(T)) - C(0, I) \qquad (2.5)}$$

Εντούτοις, υπάρχουν διαφορετικά σενάρια που μπορούν να αναπτυχθούν στη όποια περίπτωση, όπως π.χ. η κυβέρνηση να μειώσει το φορολογικό συντελεστή στον φορολογικά ευνοημένο κλάδο από T σε $\hat{T}$ = T- ΔT. Στην περίπτωση αυτή προκειμένου να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητα της (2.2), χωρίς να μεταβάλει το συντελεστή του μη ευνοημένου κλάδου, η (2.4) γράφεται:

$$\mathbf{U+\Delta U=(T-\Delta T)x(K_1)+(T-\Delta T)x(K_2+\Delta K_2)+TxK(T)+S(K(T-\Delta T))-C(\Delta T,I) \quad (2.6)}$$

Με δεδομένο ότι το $\Delta K_2 = \Delta T x (dK/d\hat{T})$ συμβολίζει την θετική μεταβολή του επενδυμένου κεφαλαίου στον φορολογικά ευνοημένο κλάδο, εξαιτίας του κινήτρου, και αφού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το $(dK/d\hat{T})$ αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι επιπτώσεις στην χρησιμότητα της κυβέρνησης από την οποία μεταβολή του ΔT να δίνεται αφαιρώντας την (2.5) από την (2.6)[72].

---

[72] Αφαιρούμε τις σχέσεις (2.6) – (2.5) και προκύπτει :

$U + \Delta U - U = [(T - \Delta T) \times (K_1) + (T - \Delta T) \times (K_2(T,T) + \Delta K_2) + T \times K_3(T) + S(K(T-\Delta T)) - C(\Delta T,I)] - [T \times (K_1 + K_2(T,T) + K_3(T)) + S(K(T)) - C(0,I)] = \cancel{T \times K_1} - \Delta T \times K_1 + \cancel{T \times K_2(T,T)} - \cancel{\Delta T \times K_2(T,T)} + T \times \Delta K_2 - \Delta T \times \Delta K_2 + \cancel{T \times K_3(T)} + S(K(T-\Delta T)) - C(\Delta T,I) - \cancel{T \times K_1} - \cancel{T \times K_2(T,T)} - \cancel{T \times K_3(T)} - S(K(T)) + C(0,I) =$ (ισχύει, $K_2(T,T)=0$)

$= - \Delta T \times K_1 + T \times \Delta K_2 - \Delta T \times \Delta K_2 + S(K(T-\Delta T)) - C(\Delta T,I) - S(K(T)) + C(0,I) =$ (αφού $\Delta K_2 = \Delta T \times \frac{\partial K}{\partial \check{T}}$)

$= - \Delta T \times K_1 + (T - \Delta T) \times \Delta T \times \frac{\partial K}{\partial \check{T}} + [S(K(T-\Delta T)) - S(K(T))] - [C(\Delta T,I) - C(0,I)] = (*)$

$= \mathbf{- \Delta T \times K_1 + \check{T} \times \Delta T \times \frac{\partial K}{\partial \check{T}} + S'(K) \times \Delta T \times \frac{\partial K}{\partial \check{T}} - \Delta T \times C_1}$

(*) Από τον (A΄ & B΄) ορισμό της παραγώγου :

α. $S(K(T-\Delta T)) - S(K(T)) = \frac{S(K(T-\Delta T)) - S(K(T))}{K(\check{T}) - K(T)} \times \frac{K(\check{T}) - K(T)}{\check{T} - T} \times (\check{T} - T) =$

$= S'(K) \times (-\frac{\partial K}{\partial \check{T}}) \times (-\Delta T) =$

$\Delta U = - \Delta T \times K_1 + \check{T} \times \Delta T \times (dK/d\hat{T}) + S'(K) \times \Delta T \times (dK/d\hat{T}) - \Delta T \times C_1$.

Όπου C1 είναι η μερική παράγωγο της συνάρτησης κόστους σε σχέση με το ΔΤ. Ως εκ τούτου, αν μειωθεί κατά μία μονάδα ο φόρος στον ευνοημένο κλάδο θα αυξηθεί η χρησιμότητα υπό την προϋπόθεση ότι:

$$\mathbf{T \times (dK/d\hat{T}) + S'(K) \times (dK/d\hat{T}) > K_1 + C_1} \qquad \mathbf{(2.7)}$$

Η (2.7) αποτελεί το κλασικό πρόβλημα κάθε κυβέρνησης το οποίο θα αναλύσουμε στη συνέχεια.

Είναι τα αποτέλεσμα της καμπύλης Laffer (Laffer curve effect) η οποία λειτουργεί με την παραδοχή ότι, η μείωση των φόρων ενθαρρύνει τις επενδύσεις και αυξάνονται τα έσοδα, και ότι αυτό εξαρτάται από το μέγεθος του ($dK/d\hat{T}$). Σε περίπτωση που το κεφάλαιο δεν μεταβάλλεται «αισθητά» όταν μειωθούν οι φόροι τότε, δεν οδηγούμαστε σε επιπλέον έσοδα. Στην ακραία περίπτωση που ($dK/d\hat{T}$) = 0 τότε κάθε μείωση στη φορολογία οδηγεί σε μείωση των εσόδων της κυβέρνησης.

Το $S'(K) \times (dK/d\hat{T})$ αποτελεί το επιπλέον κοινωνικό όφελος που προέρχεται από την επιπλέον επένδυση κεφαλαίου, λόγω μείωσης του φορολογικού συντελεστή. Το κοινωνικό όφελος είναι ανάλογο του πρόσθετου επενδυτικού κεφαλαίου εξαιτίας της μείωσης της φορολογίας.

Το K_1 συμβολίζει την απώλεια των εσόδων που προκύπτει από τη μείωση των φόρων στον ευνοημένο κλάδο από επενδύσεις που θα πραγματοποιούνταν σ'αυτόν ανεξάρτητα από το ύψος του φορολογικού συντελεστή. Αν $K_1 = 0$ αυτό σημαίνει ότι η επένδυση θα έρθει μόνο λόγω της παροχής φορολογικών κινήτρων. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει απώλεια εσόδων από το κίνητρο.

Το C_1 αποτελεί τη συνάρτηση που δηλώνει το έμμεσο κόστος των κινήτρων. Συνολικά, η προηγούμενη ανάλυση οδηγεί στην κατάσταση που κάθε κυβέρνηση απαιτείται να συνεκτιμήσει σε σχέση με τους παράγοντες που συνδέονται με τα φορολογικά κίνητρα. Μια απόφαση π.χ. για την μείωση του φορολογικού συντελεστή σε ένα κλάδο οδηγεί αφενός, σε μια αύξηση των εσόδων εξαιτίας της αύξησης των επενδύσεων και συνεπώς του κοινωνικού οφέλους και αφετέρου, στην απώλεια εσόδων από τις επενδύσεις που θα είχαν πραγματοποιηθεί ούτως ή άλλως,

---

$= S'(K) \times \Delta T \times \frac{\partial K}{\partial \check{T}}$

β. $C(\Delta T,I) - C(0,I) = \frac{C(\Delta T,I) - C(0,I)}{\Delta T - 0} \times \Delta T = \Delta T \times C_1$, (C_1 : αποτελεί την πρώτη παράγωγο της συνάρτησης κόστους)

και το έμμεσο κόστος των κινήτρων. Δηλαδή, οι πολιτικές των ΑΞΕ μέσω του φορολογικού συντελεστή και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων από την εφαρμογή τους περιέχεται στον πίνακα 2.6.

Πίνακας 2.6: Μεταβλητές Απόφασης ΑΞΕ και Αναμενόμενα Αποτελέσματα

Μεταβλητή	Επεξήγηση	Επιπτώσεις πολιτικής
Μικρό (dK/d$\hat{T}$)	Οι επενδύσεις δεν ανταποκρίνονται στα κίνητρα	Περιορισμένο οικονομικό όφελος από τα κίνητρα
Μεγάλο S'	Οι επενδύσεις παρέχουν υψηλό κοινωνικό όφελος	Τα κίνητρα σε αυτό τον κλάδο είναι θετικά για την οικονομία
Μεγάλο K_1	Πολλές επενδύσεις θα γινόντουσαν άσχετα με το κίνητρο	Μείωση εσόδων για την κυβέρνηση
Μεγάλο C_1	Τα κίνητρα έχουν υψηλά έμμεσα κόστη	Μείωση των οικονομικών οφελών από τα κίνητρα λόγω διοικητικών εξόδων και εξόδων λόγω διαρροής εσόδων από φοροδιαφυγή.

Πηγή: James, (2009)

Από τον πίνακα 2.5 προκύπτει ότι οι τιμές των παραγόντων που συνδέονται με την πολιτική των φορολογικών κινήτρων είναι καθοριστικής σημασίας συνιστώσα για την αποτελεσματικότητα ή μη των εν λόγω πολιτικών. Είναι φανερό ότι η μείωση των φόρων στον ευνοημένο κλάδο μειώνει τα έσοδα και δημιουργεί έμμεσα κόστη στην οικονομία, ενώ, παράλληλα, αυξάνει τις επενδύσεις και τα έσοδα συμβάλλοντας στη αύξηση του κοινωνικού οφέλους.

Ως αποτέλεσμα, η πολιτική κινήτρων θεωρείται επιτυχημένη εάν η αύξηση των επενδύσεων και του κοινωνικού οφέλους που παρέχεται από την επιπλέον επένδυση είναι μεγαλύτερη από την μείωση των εσόδων και το πρόσθετο – έμμεσο κόστος.

Εάν το (dK/d$\hat{T}$) είναι πολύ μικρό τότε η (2.7) δεν ικανοποιείται. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε μείωση στη φορολογία, στον ευνοημένο κλάδο, αποτελεί καθαρή ζημία για την ευημερία της οικονομίας.

Όταν (dK/d$\hat{T}$) >0 εξετάζουμε την (2.7) για να δούμε την επίπτωση της πολιτικής. Υπάρχει πιθανότητα το (dK/d$\hat{T}$) να είναι πολύ μικρό και το C(I) πολύ μεγάλο, τότε το κίνητρο αποτελεί καθαρή ζημία για την ευημερία της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η επιτυχία κάθε φορολογικής πολιτικής κινήτρων εξαρτάται από τη σχέση των

επενδύσεων με τους φορολογικούς συντελεστές, από τις κοινωνικές παροχές που κάθε πρόσθετη επένδυση δημιουργεί, και το έμμεσο κόστος της πολιτικής κινήτρων.

Τέλος, προκύπτει ότι η πολιτική των κινήτρων είναι επιτυχημένη εάν ικανοποιούνται οι τρεις παράγοντες:

- Η επένδυση εξαρτάται από τους φορολογικούς συντελεστές, με τους χαμηλότερους φόρους να οδηγούν σε σημαντική πρόσθετη επένδυση
- Η επένδυση οδηγεί σε πρόσθετα κοινωνικά οφέλη
- Η πολιτική κινήτρων ενέχει χαμηλά έμμεσα κόστη.

Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει ότι ο κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχία των κινήτρων είναι η μεταβλητή ($dK/d\hat{T}$) που συνδέει την επένδυση με το φορολογικό συντελεστή. Τόσο η επένδυση όσο και η ελαστικότητα της ως προς τους φορολογικούς συντελεστές εξαρτάται από το επενδυτικό κλίμα. Αυτό σημαίνει ότι με τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος, το κεφάλαιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί πιο αποτελεσματικά. Στην περίπτωση αυτή η μεταβλητή ($dK/d\hat{T}$) μπορεί να εκφραστεί ως ($dK/d\hat{T}$) = - F(I), όπου F(0)= 0, F(I)≥0 και F' (I)> 0 τέτοιο ώστε καθώς ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται η επένδυση αυξάνεται, αλλά αυτή η αύξηση εξαρτάται από το επενδυτικό κλίμα. Όταν το επενδυτικό κλίμα δεν είναι ευνοϊκό (I=0), καμία αλλαγή στη φορολογία δεν επηρεάζει το επίπεδο της επένδυσης.

Παράλληλα με τη χρήση του υποδείγματος για τον προσδιορισμό του οφέλους μιας χώρας από τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και δείκτες αποδοτικότητας και απόδοσης, όπως ακολούθως. Με σκοπό την καλύτερη προσέγγιση του θέματος της αξιολόγησης των φορολογικών κινήτρων, έχουν προταθεί δείκτες αποδοτικότητας και απόδοσης. Συγκεκριμένα: α) ο δείκτης αποδοτικότητας, ο οποίος ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του αποτελεσματικού φορολογικού συντελεστή πριν και μετά τη χορήγηση του κινήτρου και β) ο δείκτης απόδοσης, ο οποίος συγκρίνει δύο φορολογικά κίνητρα.

α) Σύμφωνα με το Bolnick (2004), ο δείκτης ορίζεται ως :

$$ICE = \frac{\frac{METR_A - METR_B}{METR_A}}{\frac{VPR_A - VPR_B}{VPR_A}} \quad \textbf{(2.8)}$$

όπου

METR : Οριακός Αποτελεσματικός Φορολογικός Συντελεστής

VPR : Παρούσα Αξία της Μεταβολής των Εσόδων

A & B : Μετά και Πριν τη χορήγηση των φορολογικών κινήτρων

Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από τη μονάδα, το αποτέλεσμα του κινήτρου είναι μεγαλύτερο από την επίπτωση στα φορολογικά έσοδα, οπότε και το φορολογικό κίνητρο είναι αποδοτικό. Σύμφωνα με το Bolnick (2004), το πιο αποδοτικό κίνητρο είναι οι φορολογικές ελαφρύνσεις, στις οποίες ο δείκτης ICE κυμαίνεται μεταξύ 1,43 και 1,81. Από την άλλη, τη χειρότερη αποδοτικότητα εμφανίζει η φορολογική περίοδος χάριτος, με τιμές του δείκτη ICE μεταξύ 0,95 και 1,05.

Βέβαια, το βασικό πρόβλημα του δείκτη είναι ότι δεν μας εξηγεί τίποτα για την τελική επίπτωση του κινήτρου στην επένδυση, που είναι ο λόγος για τον οποίο χορηγείται. Επιπλέον, δεν μπορεί να εξηγήσει ακραίες περιπτώσεις, όπως η εκμετάλλευση φυσικών πόρων. Τέλος, ο δείκτης δεν μπορεί να μετρήσει άμεσα τη μεταβολή στην βασική μεταβλητή που είναι η επένδυση, παρά μόνον τη μεταβολή του εργαλείου, που είναι ο αποτελεσματικός φορολογικός συντελεστής.

β) Σύμφωνα με τον Artana (2007), ο δείκτης ορίζεται ως :

$$G = \frac{CF_{con} - CF_{sin}}{CF_{con}} \qquad \textbf{(2.9)}$$

όπου,

G : η «γενναιοδωρία» (generosity) του κινήτρου

CF_{con} :η ρευστότητα μιας επενδυτικής εταιρείας, με τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων

CF_{sin} :η ρευστότητα μιας επενδυτικής εταιρείας, χωρίς τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων. Ο αριθμητής αποτελεί την παρούσα αξία των εισοδημάτων που κερδήθηκαν από τη χορήγηση των κινήτρων.

Όπως και ο προηγούμενος δείκτης, δεν εξηγεί τίποτα για την τελική επίπτωση του κινήτρου στην επένδυση. Επιπλέον, δεν μπορεί να λάβει υπόψη τα έμμεσα οφέλη από τη χορήγηση των φορολογικών κινήτρων.

Καταλήγοντας, για την αποτελεσματική εφαρμογή των φορολογικών κινήτρων, τόσο από τις επιχειρήσεις που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν ΑΞΕ, όσο και από τις χώρες υποδοχής, απαιτείται η αξιολόγηση κόστους-οφέλους των φορολογικών κινήτρων είτε με χρήση υποδειγμάτων είτε με χρήση δεικτών, προκειμένου να αποφευχθούν από την πλευρά μιας χώρας αναποτελεσματικές επιλογές, ενώ απο την πλευρά των επιχειρήσεων η εκμεταλευσή τους να είναι η πλέον αποδοτική. Είναι γεγονός ότι αναπτύσονται παράλληλα πολλά επίπεδα και είδη ανταγωνισμών, κυρίως μεταξύ των χωρών για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Ωστόσο, όπως υποστηρίζει και ο James, οι

ΑΞΕ εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό από το επενδυτικό κλίμα και λιγότερο από τα φορολογικά κίνητρα.

Στο πλαίσιο αυτό ένας ικανός αριθμός ερευνών έχει πραγματοποιηθεί προκειμένου να αξιολογηθούν οι αποδόσεις των φορολογικών κινήτρων. Οι έρευνες αυτές περιέχονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 2.7: Συμπεράσματα για τη Χρήση Φορολογικών Κινήτρων (*)

Α/Α	Έρευνα	Θέμα Έρευνας	Συμπεράσματα
1	Oates (1972) Fischel & White (1975)	"Fiscal Decentralization and Economic development" "Property Taxation and the Tiebout Model: Evidence for the Benefit View from Zoning and Voting"	Αρνητικές επιπτώσεις του φορολογικού ανταγωνισμού, λόγω της δημιουργίας «εξωτερικών διαπεριφερειακών ανισοτήτων και στρεβλώσεων», κυρίως σε Κράτη ομοσπονδιακού χαρακτήρα, με αρνητικό τελικό αποτέλεσμα και στο επίπεδο των εσόδων, αλλά και στο ύψος των παρεχόμενων υπηρεσιών από την
2	Hassett & Hubbard (2001)	"Tax Policy and Business Investment"	Τα κίνητρα δεν επιδρούν το ίδιο αποτελεσματικά σε όλες τις περιπτώσεις εταιρειών.
			Τα προσωρινά φορολογικά κίνητρα μπορεί να έχουν μεγαλύτερες, μικρής διάρκειας, επιπτώσεις από ότι τα μόνιμα.
			Ο χαμηλός πληθωρισμός αποτελεί σημαντική ενίσχυση για ένα καλό επενδυτικό περιβάλλον.
3	Oman (2000)	"Policy Competition for Foreign Direct Investment: A Study of Competition among Governments to Attract FDI"	Οι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες διαπραγματεύονται ειδικούς όρους στα φορολογικά καθεστώτα (tax regimes),
4	James (2009) Mintz (2007)	"Incentives and investments: Evidence and Policy implications" "Tax Competitiveness Report: A Call for Comprehensive Tax Reform"	Ευαισθησία των ΑΞΕ έναντι των μεταβολών φορολογίας (αρνητική σχέση)
5	Grubert & Mutti (2000) Wells (1986)	"Do taxes influence where US corporations invest?" "Investment Incentives: An Unnecessary Debate."	Οι επιχειρήσεις με ορίζοντα εξωτερικού είναι πιο ευαίσθητες στις μεταβολές της φορολογίας.

6	Holland & Vann (1998)	"Income Tax Incentives for Investment"	Αποτελεσματικότερη η παροχή μη οικονομικών κινήτρων, όπως η δημιουργία Επιστημονικών Πάρκων.
7	James (2007)	"The Effect of Tax Rates on Declared Income: An Analysis of Indian Taxpayer Response to Changes in Income Tax Rates"	Η μείωση των φορολογικών κινήτρων και η αύξηση των συντελεστών φορολόγησης, δεν επηρέασαν το επίπεδο των επενδύσεων.
8	Bird (2008)	"Tax Challenges Facing Developing Countries."	Η υπερβολική χρήση φορολογικών κινήτρων φέρει αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα (φοροδιαφυγή, αδυναμία διαχείρισης φορολογικών εσόδων, φυγή επενδυτών)
9	Rao & Sharp (2002) Rajan (2006)	"Productivity issues in Canada" "Finance and Development"	Η γραφειοκρατία και οι καθυστερήσεις από την πλευρά των ελεγκτικών μηχανισμών των χωρών υποδοχής των επενδύσεων, αποτελούν αντικίνητρο για τους ξένους επενδυτές.
10	Choi & Kwack (1990)	"Tax Policy and Resource Allocation in Korea"	Η αποτελεσματική διακυβέρνηση οδηγεί σε πιο αποτελεσματικά πακέτα φορολογικών κινήτρων για τις ξένες επενδύσεις.
11	Silvani & Bear (1997) Wallschutzky (1989)	"Designing a Tax Administration Reform Strategy: Experiences and Guidelines" "Australian Income Tax Law"	Όσο πιο απλό το φορολογικό σύστημα, τόσο πιο εύκολα ελέγξιμο γίνεται για τις φορολογικές αρχές.

(*) Επεξεργασία: Α. Μπεχλιούλης

Συμπερασματικά, οι εν λόγω έρευνες επισημαίνουν τις αρνητικές επιπτώσεις στο φορολογικό ανταγωνισμό, την ανόμοια επίδραση στις εταιρείες ανάλογα με τη διάρκεια - τον προσανατολισμό - το μέγεθος της εταιρείας, τις αιτίες που μειώνουν την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους (γραφειοκρατία-περιπλόκότητα φορολογικού συστήματος) και τέλος παράγοντες που επιδρούν θετικά στη χρήση τους (αποτελεσματική διακυβέρνηση-απλό φορολογικό καθεστώς).

3. Οι ΑΞΕ στην Ελληνική Οικονομία (2000-2011)

3.1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα (2000-2011)

Απο την περίοδο μετα το δευτερο παγκόσμιο πόλεμο (Ν.Γ 2687/53), η Ελλάδα έκανε πολύ μεγάλη προσπάθεια για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η εν λόγω περίοδος ήταν μια περίοδος που, για λόγους ιστορικούς, η παρατηρούμενη

κινητικότητα των κεφαλαίων στην ευρώπη, αλλά και διεθνώς ήταν πολύ έντονη. Σύμφωνα με τους Παλάσκα κ.α [73] «η ανάλυση της εξέλιξης των ΑΞΕ διεθνώς, καταγράφει δυο τάσεις: πρώτον, εμφανίζεται μια εντυπωσιακή αύξηση μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του '90. Τα αποθέματα εισροών ΑΞΕ κατά την περίοδο 1980-2002 κατέγραψαν άνοδο ίση με 918% και δεύτερον, παρατηρείται έντονη γεωγραφική αναδιάρθρωση καθώς αυξάνουν δυσανάλογα οι εισροές των ΑΞΕ εντός του ΟΟΣΑ. Αυτές οι τάσεις διαμορφώθηκαν από την ραγδαία άνοδο των διασυνοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων κυρίως μεταξύ των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας και της ΕΕ. Επιβοηθητικό ρόλο έπαιξε και η ανάπτυξη προγραμμάτων περιφερειακής ολοκλήρωσης στην ΕΕ (απελευθέρωση επιμέρους αγορών, ιδιωτικοποιήσεις, ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς). Τα αποθέματα εισροών ΑΞΕ της ΕΕ αυξήθηκαν την περίοδο 1980-2002 κατά 1107%. Την ίδια περίοδο, η Ελλάδα είχε μικρό βαθμό εμπλοκής σε αυτή τη διεθνή κινητικότητα, όπως επιβεβαιώνεται και από την άνοδο των αποθεμάτων εισροών ΑΞΕ ίση με 166% μόνο. Αυτή η υστέρηση μπορεί να αποδοθεί σ' ένα βαθμό στην αποχή της Ελλάδας από την έκρηξη εξαγορών και συγχωνεύσεων που έλαβε χώρα διεθνώς τη δεκαετία του '90 διότι τα κατά καιρούς εγχώρια προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων δεν ενθάρρυναν την προσέλκυση στρατηγικών επενδυτών. Αντίθετα, προτιμούνταν η πώληση μεριδίων των υπό ιδιωτικοποίηση εταιρειών σε ξένους θεσμικούς επενδυτές».

Ωστόσο, παρά την υστέρηση που εμφάνιζε συγκριτικά η χώρα, παρατηρείται, συνολικά, ένας πλήθος θεσμικών παρεμβάσεων και η παραχώρηση κάθε είδους κινήτρων για την προσέλκυση του ξένου κεφάλαιου, με διάφορες μορφές. Παραταύτα, τα αποτελέσματα όλων αυτών των παρεμβάσεων δεν ήταν τα αναμενόμενα.

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες όμως το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον έχει αλλάξει, αφού νέοι παίκτες (π.χ χώρες των κορυφαίων αναδυόμενων αγορών - BRIKS) συμμετέχουν δυναμικά στο διεθνή καταμερισμό έργων. Έτσι, η προσέλκυση των ΑΞΕ έχει απασχολήσει, και θα συνεχίσει να απασχολεί όλες τις αναπτυγμένες και υπό ανάπτυξη οικονομίες υπό διαφορετικούς όμως όρους και προυποθέσεις ανταγωνισμού προσέλκυσης μεταξύ των χωρών[74]. Η Ελλάδα, παρά τις οποιες προσπάθειες, από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, για προσέλκυση ΑΞΕ βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Ωστόσο, ανά τακτά χρονικά

[73] Παλάσκας κ.α, (2004).
[74] European Competitiveness Report, (2012)

διαστήματα, θεσμοθετούνται αναπτυξιακοί νόμοι προκειμένου να παράγουν κίνητρα ΑΞΕ επενδύσεων με, κύριο, στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση. Στη συνέχεια αναλύονται οι εν λόγω νόμοι για την περίοδο 1998-2013, καθώς και οι ροές των ΑΞΕ στην χώρα, για την αντίστοιχη περίοδο. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση προέρχονται απο την ΤτΕ και το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

3.1.1. Οι Αναπτυξιακοί Νόμοι (1998 -2013)

Με δεδομένο οτι η παγκόσμια οικονομία τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, ιστορικά, διανύει μια νέα φάση, όλες οι χώρες προσπαθούν να συμμετέχουν ενεργά σ΄αυτή τη δυναμική, στο μέτρο, βέβαια, που οι παράγοντες του ευρύτερου οικονομικού και νομικού τους περιβάλλον το επιτρέπουν. Στο πλαίσιο αυτό, ψηφίζονται οι αναπτυξιακοί νόμοι[75]: Ν. 2601/ 1998, Ν. 3299/2004, και Ν. 3908/2011. Οι κεντρικοί στόχοι των νόμων αυτών είναι: η ενδυνάμωση της ισόρροπης ανάπτυξης, η αύξηση της απασχόλησης, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Ωστόσο, ο Ν. 3908/2011 εμφανίζει μια σχετική διαφοροποίηση, αφού στους στόχους της εφαρμογής συμπεριλαμβάνεται η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση προϋποθέσεων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή.

Ειδικότερα, σε σχέση με τα είδη των παρεχόμενων ενισχύσεων που αφορούν στα φορολογικά κίνητρα και υπάγονται στις διατάξεις των εν λόγω νόμων ισχύει ότι :

i) Ν. 2601/ 1998 και Ν.3299/2004

Οι νόμοι: Ν. 2601/ 1998 και Ν.3299/2004 ορίζουν ως φορολογική απαλλαγή ύψους μέχρι ενός ποσοστού ή του συνόλου της αξίας της ενισχυόμενης δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας της χρηματοδοτικής μίσθωσης[76] καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση. Η ενίσχυση αυτή συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος μη διανεμόμενων κερδών από το σύνολο των δραστηριοτήτων της

[75] Μετά από ερώτημα στην εταιρεία "Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε." (Invest in Greece), επίσημο εθνικό φορέα για την προώθηση, προσέλκυση και υποστήριξη των άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα, ο Αναπτυξιακός Νόμος προβλέπει ενισχύσεις για επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να εγκαταστήσουν κυρίως παραγωγικές δραστηριότητες στην Ελλάδα και απευθύνεται τόσο σε ξένες επιχειρήσεις όσο και σε ελληνικές, ανεξάρτητα από τη μετοχική τους σύνθεση.

[76] Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

επιχείρησης της πρώτης δεκαετίας από την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, με το σχηματισμό ισόποσου αφορολόγητου αποθεματικού.

ii)Ν. 3908/2011.

Στον Ν.3908/2011 αναφέρεται ότι η φορολογική απαλλαγή συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση και συνιστά ισόποσο αφορολόγητο αποθεματικό.

Παρατηρούμε ότι η Ελλάδα, διαχρονικά, παρέχει φορολογικά κίνητρα που συνδέονται τόσο με τα κέρδη των ΑΞΕ όσο και με τα κεφάλαια που επενδύονται.

3.1.2. Περιοχές Εφαρμογής των Ενισχύσεων- Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια

Όπως όμως έχουμε αναφέρει και προηγουμένως, ένας από τους στόχους των εν λόγω νομοθετικών παρεμβάσεων είναι και η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της σύγκλισης των περιφερειών. Έτσι, προκειμένου να εξειδικευτούν οι στόχοι της περιφερειακής ανάπτυξης, η Επικράτεια χωρίζεται σε περιφέρειες και νομούς αντίστοιχα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Ν. 3908/2011 η χώρα χωρίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα 3.1:

Πίνακας 3.1: Περιφέρειες που εμπίπτουν στον Ν. 3908/2011

Α :	**Νομός Αττικής**, και **Νομός Βοιωτίας**
Β :	Περιλαμβάνει: · Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (**Λάρισας, Μαγνησίας**), · Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (**Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης**), · τον **Νομό Κοζάνης**, · Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (**Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας**), · Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (**Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας**) · **Το σύνολο της Περιφέρειας Κρήτης** (Νομοί Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων)
Γ:	Περιλαμβάνει: · Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (**Λακωνίας, Μεσσηνίας**) · Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (**Τρικάλων, Καρδίτσας**) · Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (**Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας**), · **Το σύνολο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης** (Νομοί Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου), · **Το σύνολο της Περιφέρειας Ηπείρου** (Νομοί Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), · **Το σύνολο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου** (Νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου), · **Το σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος** (Νομοί Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας) · **Το σύνολο της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου** (Νομοί Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), · **Το σύνολο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων** (Νομοί Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου) · τον **Νομό Ευρυτανίας**, · Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (**Φλώρινας**, **Καστοριάς**, **Γρεβενών**)

Πηγή: NOISIS DEVELOPMENT CONSULTANTS

Δηλαδή στην περίπτωση του Ν. 3908/2011 η χώρα χωρίζεται σε τρεις (Α,Β, και Γ) περιφέρειες στόχους, οπου η κάθε μιά περιλαμβάνει και τους αντίστοιχους νομούς. Αντίθετα, τόσο ο Ν. 2601/ 1998 όσο ο Ν. 3299/2004 κατανέμουν την Επικράτεια σε τέσσερεις (4) περιοχές στόχους (πίνακας 3.2). Διαφέρουν, όμως, από τον Ν. 3908/2011, αφού στην περίπτωση αυτή η εσωτερική δομή των περιφερειών δεν ακολουθεί τη διαίρεση κατά νομό, αλλά κατά γεωγραφικές ενότητες με ιδιαίτερα οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά η κάθε μιά (π.χ Β.Ε.ΠΕ, η Ζώνη της Λαυρεωτικής του Νομού Αττικής). Δηλαδή, παρατηρούμε οτι, την εξεταζόμενη περίοδο, η χωρική και γεωγραφική διάσταση των αναπτυξιακών στόχων διαφοροποιείται και ταυτίζεται, σε σημαντικό βαθμόα, με την δοιηκιτική οργάνωση της χώρας (πίνακες 3.1 και 3.2).

Πίνακας 3.2: Περιοχές που εμπίπτουν στον Ν. 2601/1998 και στον Ν.3299/2004

Α	Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης, πλην των τμημάτων τους που εντάσσονται στις λοιπές περιοχές.
Β	Περιλαμβάνει τις Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.ΠΕ)., την Επαρχία Λαγκαδά και το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού του Νομού Θεσσαλονίκης και την επαρχία Τροιζηνίας του Νομού Αττικής.
Γ	Περιλαμβάνει τη Ζώνη της Λαυρεωτικής του Νομού Αττικής, όπως αυτή καθορίστηκε με την 37349/5.11.1991 (ΦΕΚ Β'950) κοινή απόφαση των

	Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών καθώς και τις περιφέρειες, τους νομούς ή τα τμήματα νομών της Επικράτειας που δεν εντάσσονται στις περιοχές 3', Β' και Α'.
Δ	Περιλαμβάνει τους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, τις Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.ΠΕ) όπως καθορίζονται στο άρθρο 1 του Ν.2545/1997 (ΦΕΚ 254/Α/1997), της διοικητικής Περιφέρειας Ηπείρου, τα νησιά της Ελληνικής Επικράτειας με πληθυσμό μέχρι 3.100 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 1991, τα νησιά της 3ιοικητικής Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, τη νήσο Θάσο, το Νομό Δωδεκανήσου, πλην της περιοχής που καθορίζεται από την υπουργική απόφαση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου της πόλης της Ρόδου, και την παραμεθόρια ζώνη του ηπειρωτικού τμήματος της Επικράτειας σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, στην οποία εντάσσονται και οι δήμοι ή οι κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη αυτή

Επεξεργασία: Μαρία Κολοκυθα

Στη συνέχεια, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στα φορολογικά κίνητρα των εν λόγω επενδυτικών νόμων:

i) Ν. 2601/1998

Αναφέρεται ότι για τις επενδύσεις ή/και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού των νέων[77] φορέων, παρέχονται όλα τα είδη ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένης και της φορολογικής απαλλαγής.

Συγκεκριμένα, για τους νέους φορείς ισχύει η επιδότηση των τόκων των μεσο-μακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων και φορολογική απαλλαγή επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών και της αξίας του καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η χρήση με χρηματοδοτική μίσθωση, από την έναρξη ισχύος του παρόντος, σύμφωνα με τον Πίνακα 3.3:

Πίνακας 3.3: Περιοχές που εμπίπτουν στον Ν. 2601/1998 και στον Ν.3299/2004

Περιοχή	Ποσοστό επιδότησης των τόκων των επενδυτικών	Ποσοστό φορολογικής απαλλαγής (αφορολόγητο αποθεματικό) επί της αξίας

[77] Νέοι: Σύμφωνα με τον Ν. 2601/1998, άρθρο 2, είναι νεοϊδρυόμενες εταιρικές ή ατομικές επιχειρήσεις, καθώς και εκείνες που υποβάλλουν αίτηση για εφαρμογή των ενισχύσεων του παρόντος πριν παρέλθει πενταετία από τη σύστασή τους ή την έναρξη επιτηδεύματος προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις. Εταιρείες που προήλθαν από μετατροπή άλλης εταιρείας ή ατομικής επιχείρησης ή από συγχώνευση εταιρειών ή και ατομικών επιχειρήσεων ή εκείνες που απορρόφησαν άλλη εταιρεία ή ατομική επιχείρηση ή κλάδο άλλης, καθώς και εκείνες που απορροφήθηκαν από άλλη εταιρεία, δεν νοούνται ως νέοι φορείς, εφόσον μία από τις πιο πάνω εταιρείες ή ατομικές επιχειρήσεις πριν από τη μετατροπή, τη συγχώνευση ή την απορρόφηση αποτελεί παλαιό φορέα.

	δανείων της ενισχυόμενης επένδυσης	της ενισχυόμενης επένδυσης ή και επί του συνολικού μισθώματος της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού
Δ	40%	100%
Γ	30%	70%
Β	15%	40%

Πηγή: Ν. 2601/1998

Παρατηρούμε ότι ανάλογα με την περιοχή, το ποσοστό φορολογικής απαλλαγής αλλάζει ενώ για την περιοχή Α' δεν παρέχεται στους νέους φορείς επιδότηση τόκων και φορολογική απαλλαγή.

Πίνακας 3.4: Περιοχές που εμπίπτουν στον Ν. 2601/1998 και στον Ν.3299/2004

Περιοχή	Ποσοστό επιδότησης των τόκων των επενδυτικών δανείων της ενισχυόμενης επένδυσης	Ποσοστό φορολογικής απαλλαγής (αφορολόγητο αποθεματικό) επί της αξίας της ενισχυόμενης επένδυσης ή και επί του συνολικού μισθώματος της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού
Δ	40%	100%
Γ	30%	70%
Β	15%	40%

Πηγή: Ν. 2601/1998

Στους παλαιούς[78] φορείς παρέχονται οι ενισχύσεις της επιδότησης των τόκων των μεσο-μακροπρόθεσμων, τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας επενδυτικών δανείων, και φορολογική απαλλαγή επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών που πραγματοποιούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος ή και επί του συνολικού μισθώματος της χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, του οποίου η χρήση αποκτάται από την έναρξη ισχύος του παρόντος, σύμφωνα με τον Πίνακα 3.4:

Για την περιοχή Α ισχύει το ίδιο και για τους παλαιούς φορείς.

Ειδικότερα, στην περίπτωση ίδρυσης ξενοδοχειακών μονάδων παρέχονται σε όλες τις περιοχές, πλην της περιοχής Α', τα ακόλουθα ποσοστά ενισχύσεων και φορολογικών απαλλαγών (πίνακας 3.5):

Πίνακας 3.5: Φορολογική απαλλαγή ξενοδοχειακών μονάδων

Περιοχή	Ποσοστό φορολογικής απαλλαγής (αφορολόγητο αποθεματικό)	Ποσοστά επιδότησης τόκων
Δ	60%	25%
Γ	40%	15%

[78] Παλαιοί: είναι εκείνοι που υποβάλλουν αίτηση για εφαρμογή των ενισχύσεων του παρόντος, μετά την πάροδο πενταετίας από τη σύστασή τους ή την έναρξη επιτηδεύματος προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις

Β		

Πηγή: Ν. 2601/1998

Για συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, λιμένες σκαφών αναψυχής (μαρίνες), κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα τουρισμού υγείας και κέντρα προπονητικού-αθλητικού τουρισμού, παρέχεται σε όλες τις περιοχές, περιλαμβανομένης και της Α', φορολογική απαλλαγή με ποσοστό 70% και επιδότηση τόκων στο 35%. Ειδικά, προκειμένου για αυτοτελή συνεδριακά κέντρα τα οποία δημιουργούνται εκτός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, καθώς και για γήπεδα γκολφ, παρέχεται, σε όλες τις περιοχές περιλαμβανομένης και της Α', φορολογική απαλλαγή με ποσοστό 100% και επιδότηση τόκων στο 40%.

Επιπλέον, στο τομέα της παραγωγής, για παράδειγμα, η ίδρυση, επέκταση και ο εκσυγχρονισμό εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής, μεταλλευτικής, γεωργικής ή κτηνοτροφικής και ιχθυοκαλλιεργητικής έρευνας, εφόσον οι επενδύσεις πραγματοποιούνται από τις αντίστοιχες παραγωγικές επιχειρήσεις, προσφέρεται ποσοστό φορολογικής απαλλαγής ύψους 100%, 100%, 70%, 60% στις περιοχές Δ, Γ, Β και Α, αντίστοιχα.

Τέλος, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, για την εφαρμογή της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής σε επενδύσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, το αφορολόγητο αποθεματικό της απαλλαγής υπολογίζεται με βάση τα καθαρά κέρδη, που εμφανίζονται στον ισολογισμό και τα οποία προέρχονται από το σύνολο των δραστηριοτήτων του φορέα.

Παρατηρούμε ότι, γίνεται προσπάθεια, ο εν λόγω νόμος, να συμεπεριλάβει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων παρέχοντας, σε μερικές περιπτώσεις, σημαντικά φορολογικά κίνητρα, τα οποία κυμαίνονται από 15%-60%, για την περίπτωση των ξενοδοχείων και 100% για τις γενικές ρυθμίσεις.

ii) Ν. 3299/2004

Ο επικείμενος νόμος, κανοτομεί σε σχέση με τον προηγούμενο, αφού συστηματοποιεί και κατανέμει σε πέντε κατηγορίες τα επενδυτικά σχέδια, προκειμένου να ορίσει τις παρεχόμενες ενισχύσεις. Έτσι, ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών απαλλαγών αφορούν:

1. Επενδυτικά σχέδια στον πρωτογενή τομέα
2. Επενδυτικά σχέδια στον δευτερογενή τομέα
3. Επενδυτικά σχέδια στον τομέα του τουρισμού

4. Επενδυτικά σχέδια στον τριτογενή τομέα
5. Επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων που ασκούν τις δραστηριότητες της 1ης και 3ης κατηγορίας.

Οι φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονται για τα εν λόγω επενδυτικά σχέδια παρέχονται στον Πίνακα 3.6:

Πίνακας 3.6: Ποσοστά φορολογικής απαλλαγής

Κατηγορία επένδυσης	Περιοχή Α	Περιοχή Β	Περιοχή Γ	Περιοχή Δ
1	0	50%	100%	100%
2	0	50%	100%	100%
3	100%	100%	100%	100%
4	100%	100%	100%	100%
5	100%	100%	100%	100%

Πηγή: Ν. 3299/2004

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις και τους όρους ενίσχυσης μέσω των φορολογικών απαλλαγών, συμπεριλαμνάνονται επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού βιοτεχνικών μονάδων, τα οποία πραγματοποιούνται από πολύ μικρές επιχειρήσεις και υπερβαίνουν το ελάχιστο ύψος των 30.000 ευρώ.

Επιπλέον, στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής, ή της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, απαιτείται, τουλάχιστον, το 25% του κόστους να καλύπτεται από ίδια κεφάλαια ή δάνειο, υπό την προϋπόθεση ότι το τμήμα αυτό δεν συνοδεύεται από κρατική ενίσχυση.

Το αφορολόγητο αποθεματικό της απαλλαγής υπολογίζεται με βάση τα καθαρά κέρδη, που εμφανίζονται στον ισολογισμό και τα οποία προέρχονται από το σύνολο των δραστηριοτήτων του φορέα. Προκειμένου για επενδύσεις, που η υλοποίηση τους διαρκεί πέραν της μίας (1) διαχειριστικής περιόδου, παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητου αποθεματικού από τα κέρδη της κάθε διαχειριστικής περιόδου, για τις δαπάνες των επενδύσεων που γίνονται μέσα σε αυτή και υπό την προϋπόθεση ότι η επένδυση ολοκληρώνεται εντός πενταετίας από τον χρόνο έναρξής της.

iii) Ν.3908/2011

Ο νόμος αυτός εξακολουθεί να κατηγοροποιεί τα επενδυτικά σχέδια, αλλά διαφοροποιείται από τους προηγούμενους, αφού υιοθετεί μια διαφορετική προσέγγιση ανάλυσης των σχεδίων. Είναι σημαντικό ότι εισάγει τον παράγοντα της τεχνολογικής ανάπτυξης ως μια ξεχωριστή κατηγορία, καθώς επίσης και την

κατηγορία της περιφερειακής συνοχής με τη σύγχρονη οικονομική της σημασία. Επίσης, μια άλλη καινοτομία που εισάγει αυτός ο νόμος είναι ότι οι επιχειρήσεις αναλύονται σε κατηγορίες με βάση το μέγεθος τους. Σύμφωνα με το εν λόγω νόμο τα επενδυτικά σχέδια διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- Σχέδια γενικής επιχειρηματικότητας
- Σχέδια τεχνολογικής ανάπτυξης
- Σχέδια περιφερειακής συνοχής

Ο Πίνακας 3.7 δείχνει τα ποσοστά ενισχύσεων (π.χ ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής) ανά νομό και μέγεθος επιχείρησης

Πίνακας 3.7: Ποσοστά ενισχύσεων

Περιφέρειες	Νομοί	ΑΕΠ 2007 (Μέσος Όρος Χώρας = 100)	Ζώνες	Όρια Εγκεκριμένου Ποσοστά ενισχύσεων	Ποσοστά ενίσχυσης		
					Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις
Νότιο Αιγαίο	Κυκλάδων	114,66	Γ	15%	15%	25%	35%
	Δωδεκανήσου	102,69	Γ	15%	15%	25%	35%
Στερεά Ελλάδα	Φθιώτιδος	84,05	Β	15%	15%	25%	35%
	Φωκίδος	75,54	Β	20%	20%	30%	40%
	Ευβοίας	81,79	Β	15%	15%	25%	35%
	Βοιωτίας	148,17	Α	15%	15%	20%	25%
	Ευρυτανίας	53,45	Γ	20%	20%	30%	40%
Κεντρική Μακεδονία	Θεσσαλονίκης	85,56	Β	30%	30%	35%	40%
	Χαλκιδικής	78,66	Β	30%	30%	35%	40%
	Κιλκίς	79,31	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πέλλας	64,66	Γ	30%	30%	40%	50%
	Η μαθίας	71,55	Γ	30%	30%	40%	50%
	Πιερίας	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Σερρών	56,47	Γ	30%	30%	40%	50%
Δυτική Μακεδονία	Γρεβενών	64,44	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κοζάνης	92,78	Β	30%	30%	35%	40%
	Φλώρινας	73,60	Γ	30%	30%	40%	50%
	Καστοριάς	68,00	Γ	30%	30%	40%	50%
Αττική	Αττικής	134,48	Α	20%	15%	20%	25%
Θεσσαλία	Λάρισας	76,51	Β	30%	30%	35%	40%
	Μαγνησίας	87,72	Β	30%	30%	35%	40%
	Καρδίτσας	54,42	Γ	30%	30%	40%	50%
	Τρικάλων	61,75	Γ	30%	30%	40%	50%
Ιόνια	Κέρκυρας	74,78	Γ	30%	30%	40%	50%
	Λευκάδας	74,68	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κεφαλληνίας	91,16	Γ	30%	30%	40%	50%
	Ζακύνθου	101,62	Γ	30%	30%	40%	50%
Κρήτη	Ηρακλείου	92,67	Β	30%	30%	35%	40%
	Χανίων	91,70	Β	30%	30%	35%	40%
	Λασιθίου	94,61	Β	30%	30%	35%	40%
	Ρεθύμνης	82,22	Β	30%	30%	35%	40%
Πελοπόννησος	Λακωνίας	65,63	Γ	30%	30%	40%	50%
	Μεσσηνίας	67,67	Γ	30%	30%	40%	50%
	Κορινθίας	106,36	Β	30%	30%	35%	40%
	Αρκαδίας	98,06	Β	30%	30%	35%	40%
	Αργολίδας	78,99	Β	30%	30%	35%	40%

Β. Αιγαίο	Λέσβου	71,88	Γ	30%	30%	40%	50%
	Χίου	85,45	Γ	30%	30%	40%	50%
	Σάμου	72,95	Γ	30%	30%	40%	50%
Ανατολική							
Μακεδονία - Θράκη	Καβάλας	76,19	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ξάνθης	64,98	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ροδόπης	57,54	Γ	40%	40%	45%	50%
	Δράμας	63,15	Γ	40%	40%	45%	50%
	Έβρου	69,18	Γ	40%	40%	45%	50%
Ήπειρος	Ιωαννίνων	78,66	Γ	40%	40%	45%	50%
	Άρτας	61,64	Γ	40%	40%	45%	50%
	Πρέβεζας	71,23	Γ	40%	40%	45%	50%
	Θεσπρωτίας	75,22	Γ	40%	40%	45%	50%
Δυτική Ελλάδα	Αχαΐας	77,48	Γ	40%	40%	45%	50%
	Αιτ/νίας	60,24	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ηλείας	52,26	Γ	40%	40%	45%	50%

Πηγή: 3908/2011

Στην κατηγορία γενικής επιχειρηματικότητας περιέχεται η ενίσχυση της φορολογικής απαλλαγής κατά το ποσοστό του Πίνακα 3.7. Αντίθετα, στην κατηγορία της τεχνολογικής ανάπτυξης παρέχεται η ενίσχυση της επιχορήγησης ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 90% των ορίων του εν λόγω Πίνακα. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής. Για παράδειγμα, στις Κυκλάδες, για τη γενική επιχειρηματικότητα μιας μεγάλης επιχείρησης, το ποσοστό για τη φορολογική απαλλαγή μπορεί να φτάσει το 15%, αντίθετα, στην ίδια περιοχή μια νέα επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει την ενίσχυση της χρηματοδοτικής μίσθωσης μέχρι το 90% του 15%. Τέλος, για τα σχέδια περιφερειακής συνοχής, παρέχεται επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 70% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% του Πίνακα. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

Όσον αφορά την ίδια συμμετοχή του επενδυτή, στις επενδύσεις που εντάσσονται στο καθεστώς της φορολογικής απαλλαγής ο δικαιούχος πρέπει να συνεισφέρει τουλάχιστον το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του επενδυτικού κόστους, είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, υπό την προϋπόθεση ότι το τμήμα αυτό δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση.

Το ποσό της ενίσχυσης της φορολογικής απαλλαγής διαμορφώνεται κατ' έτος υπό συγκεκριμένους περιορισμούς[79] και εμφανίζεται ως αφορολόγητο αποθεματικό, σε

[79] Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα έναρξης της ωφέλειας του κινήτρου από τη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Κατά τη διαχειριστική αυτή περίοδο, η μέγιστη φορολογική απαλλαγή μπορεί να ανέρχεται μέχρι το ένα τρίτο (1/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής. Κατά την

ειδικό λογαριασμό στα βιβλία της επιχείρησης. Υπολογίζεται ως φόρος εισοδήματος επί των καθαρών κερδών που δηλώνονται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, ο οποίος δεν καταβάλλεται λόγω της παρεχόμενης φορολογικής απαλλαγής[80]. Τέλος, όταν ο εξοπλισμός αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση, η φορολογική απαλλαγή που δικαιούται η επιχείρηση στην εκάστοτε διαχειριστική περίοδο υπολογίζεται επί του τμήματος της αξίας κτήσης του εξοπλισμού, το οποίο εμπεριέχεται στα μισθώματα που καταβλήθηκαν μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής αυτής περιόδου.

Οι τρεις νόμοι που περιγράφτηκαν, ως προς τα φορολογικά κίνητρα, είναι οι επενδυτικοί νόμοι της τελευταίας δεκαετίας και με αυτούς η κυβέρνηση προσπάθησε να προσελκύσει ΑΞΕ. Και οι τρεις ισχύοντες νόμοι δείχνουν την συνεχή προσπάθεια των κυβερνήσεων για προσέλκυση ΑΞΕ με τη χρήση φορολογικών κινήτρων. Παρατηρούμε ομως, ότι τα κίνητρα αυτά διαχρονικά από τη μιά, διευρύνονται ποσοτικά και από την άλλη, γίνεται προσπάθεια να εκσυχρονιστούν ως προς το περιεχόμενο της στόχευσης. Την περίοδο που διανύουμε έχει τεθεί προς ψήφιση ο νέος επενδυτικός νόμος, βασικά σημεία του οποίου περιγράφονται παρακάτω, και αποτελεί τροποποίηση του Ν.3908/2011.

3.1.3. Νομοσχέδιο «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις» - Ν. 4146/2013

Σκοπός του προτεινόμενου σχεδίου νόμου είναι η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά στις στρατηγικές και ιδιωτικές επενδύσεις στην Ελλάδα προκειμένου να διαμορφωθεί ***«φιλικό»*** επιχειρηματικό περιβάλλον. Παράλληλα, ο νόμος αυτός επιδιώκει «***την απλούστευση και επιτάχυνση***» των σχετικών διαδικασιών.

Οι βασικές αρχές του νομοσχεδίου είναι:

- Επιτάχυνση και απλοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης.
- Ενίσχυση διαφάνειας και ελέγχου για τις ιδιωτικές επενδύσεις.

αμέσως επόμενη διαχειριστική περίοδο η μέγιστη φορολογική απαλλαγή, συνυπολογιζομένης και της ενίσχυσης της πρώτης διαχειριστικής περιόδου, μπορεί να ανέρχεται μέχρι τα δύο τρίτα (2/3) ποσό της εγκεκριμένης ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής καλύπτεται από τις νέες επιχειρήσεις εντός δέκα (10) διαχειριστικών περιόδων και από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις εντός οκτώ (8) διαχειριστικών περιόδων, μετά τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας δημοσιεύτηκε η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης.

[80] Σε περίπτωση που η επιχείρηση, που κάνει χρήση του δικαιώματος φορολογικής απαλλαγής, δεν τηρεί τους όρους υπαγωγής τότε στην επιχείρηση επιβάλλεται η κύρωση της ολικής ή μερικής απώλειας του φορολογικού οφέλους.

- Άρση εμποδίων και αντικινήτρων για τους στρατηγικούς επενδυτές.
- Ανάπτυξη και ανάπλαση εκτάσεων και ακινήτων.
- Βελτίωση ρευστότητας και ευελιξίας χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, μπορεί να προβλέπονται ως κίνητρα ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις, όπως το σταθερό φορολογικό καθεστώς για συγκεκριμένο διάστημα, ο προορισμός του φορολογητέου εισοδήματος με ειδικό τρόπο, η διενέργεια αφορολόγητων αποθεματικών, η διαδικασία και ο χρόνος επιστροφής πιστωτικού υπολοίπου φόρου προστιθέμενης αξίας, καθώς και η μείωση ή η απαλλαγή από τέλη, ειδικούς φόρους και δικαιώματα ή αμοιβές τρίτων.

Επιπλέον, ο νέος νόμος τροποποιεί τις διατάξεις του Ν. 3908/2011 ως προς την περίοδο της αξιοποίησης του φορολογικού κινήτρου[81], υπό περιορισμούς, οι οποίοι ομως είναι πιο «φιλικοί» προς την επειχείρηση, σε σχέση με τον προηγούμενο νόμο. Ωστόσο, σε σχέση με τα Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια, ύψους άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ, παρέχεται φορολογική απαλλαγή μόνο για το ποσό της επένδυσης που υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ. Δηλαδή, και σ΄αυτή την περίπτωση παρατηρούμε οτι οι μεγέλες επενδύσεις, οπως και οι μεγάλες επιχειρήσεις αντιμετωπίζονται λιγότερα ευνοϊκά.

Από την προηγούμενη ανάλυση του θεσμικού πλαίσιου προκύπτει ότι ο Νέος Επενδυτικός Νόμος προσπαθεί να διορθώσει τις αδυναμίες των παλαιότερων καθώς και να βελτιώσει και επιταχύνει τη διαδικασία χρηματοδότησης των επιχειρήσεων.

3.1.4. Το επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα και οι ΑΞΕ

Για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων που επιθυμούν να βελτιώσουν το οικονομικό κλίμα στη χώρα τους αλλά και τις προϋποθέσεις για επένδυση το σημείο εκκίνησης θα πρέπει να είναι η σύγκριση του επενδυτικού περιβάλλοντος με άλλες οικονομίες. Για το λόγο αυτό, η Παγκόσμια Τράπεζα κάθε χρόνο συντάσσει ετήσιες αναφορές για κάθε χώρα ξεχωριστά. Οι οικονομίες κατατάσσονται σε κλίμακα από το 1 έως το 185

[81] Η επιχείρηση έχει το δικαίωμα έναρξης της χρήσηςτου κινήτρου από τη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Κατά τη διαχειριστική αυτή περίοδο, η μέγιστη φορολογική απαλλαγή μπορεί να ανέρχεται μέχρι το ένα τρίτο (1/3) του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής. Κατά την αμέσως επόμενη διαχειριστική περίοδο η μέγιστη φορολογική απαλλαγή, συνυπολογιζομένης και της ενίσχυσης της πρώτης διαχειριστικής περιόδου, μπορεί να ανέρχεται μέχρι και το σύνολο του εγκεκριμένου ποσού ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής. Το υπόλοιπο ποσό της εγκεκριμένης ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής καλύπτεται από τις νέες επιχειρήσεις εντός δώδεκα (12) διαχειριστικών περιόδων και από τις υφιστάμενες επιχειρήσεις εντός δέκα (10) διαχειριστικών περιόδων, μετά τη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας δημοσιεύτηκε η απόφαση ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης.

σύμφωνα με την ευκολία της ίδρυσης επιχείρησης. Η κλίμακα αυτή υπολογίζεται με δείκτες όπως:

- Εκκίνηση επιχείρησης.
- Κατασκευαστικές άδειες.
- Δυνατότητα παροχής ρεύματος.
- Πιστωτικός κίνδυνος.
- Προστασία επενδυτών.
- Δυνατότητα αποπληρωμής φόρων.
- Δυνατότητα επέκτασης εκτός συνόρων.
- Δήλωση περιουσιακών στοιχείων.
- Εφαρμογή των συμβάσεων και επίλυση αφερεγγυότητας.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα (2013) η ελληνική οικονομία κατέχει την 117η θέση στην παγκόσμια κατάταξη σχετικά με τη δυνατότητα προστασίας των επενδυτών (Διάγραμμα 3.1). Σημειώνεται ότι, στην κατηγορία αυτή, το υψηλότερο σκορ δείχνει το δείκτη προστασίας των επενδυτών. Η κατάταξη αποδεικνύει ότι οι νόμοι σε μια οικονομία προσφέρουν μεγαλύτερη προστασία σε έναν επενδυτή. Στην ίδια κατηγορία μέτρησης, η Γερμανία βρίσκεται στην 100η θέση, ενώ η Ιταλία στην 49η θέση.

Διάγραμμα 3.1: Πώς η Ελλάδα και οι υπόλοιπες οικονομίες κατατάσσονται σύμφωνα με το δείκτη προστασίας των επενδυτών

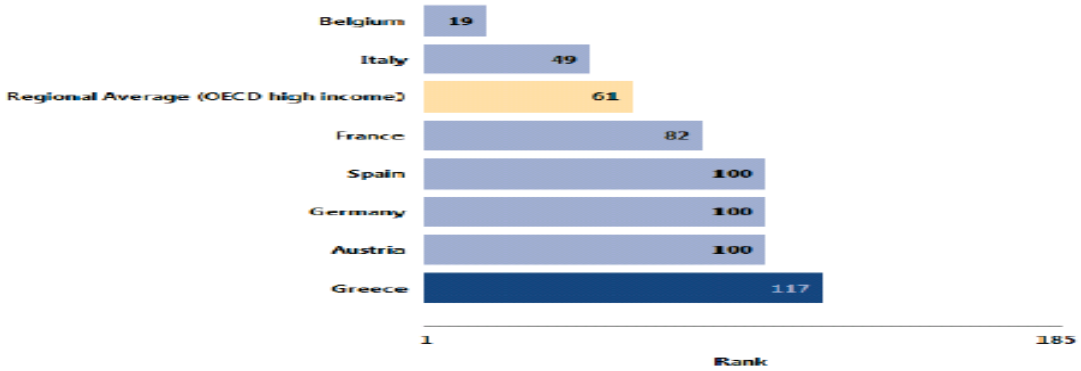

Πηγή: Doing Business 2013

Ο τομέας της φορολογίας είναι εξίσου σημαντικός. Οι δημόσιες παροχές και οι υπηρεσίες είναι καθοριστικής σημασίας για την λειτουργία της οικονομίας. Επιπλέον το επίπεδο των φορολογικών συντελεστών θα πρέπει να επιλέγεται προσεκτικά και να αποφεύγεται η περίπλοκη φορολόγηση. Στις οικονομίες όπου προκύπτει η φορολόγηση με μεγάλο κόστος και μεγάλο μερίδιο στην οικονομική δραστηριότητα, αυτές καταλήγουν να μην λαμβάνουν καθόλου φόρους από τις επιχειρήσεις.

Στην Ελλάδα κατά μέσο όρο οι επιχειρήσεις πληρώνουν 8 φορολογικές υποχρεώσεις τον χρόνο ξοδεύουν 202 ώρες τον χρόνο για την προετοιμασία και πληρωμή των φόρων και συνολικά πληρώνουν το 44,6% των κερδών τους (Διάγραμμα 3.2). Παγκοσμίως η Ελλάδα κατέχει την 56η θέση σε κλίμακα 185 οικονομιών στην ευκολία πληρωμής των φόρων. Στην 53η θέση βρίσκεται η Γαλλία ενώ η Ιταλία κατέχει την 131η θέση.

Διάγραμμα 3.2: Πώς η Ελλάδα και οι υπόλοιπες οικονομίες κατατάσσονται στην ευκολία καταβολής φόρων

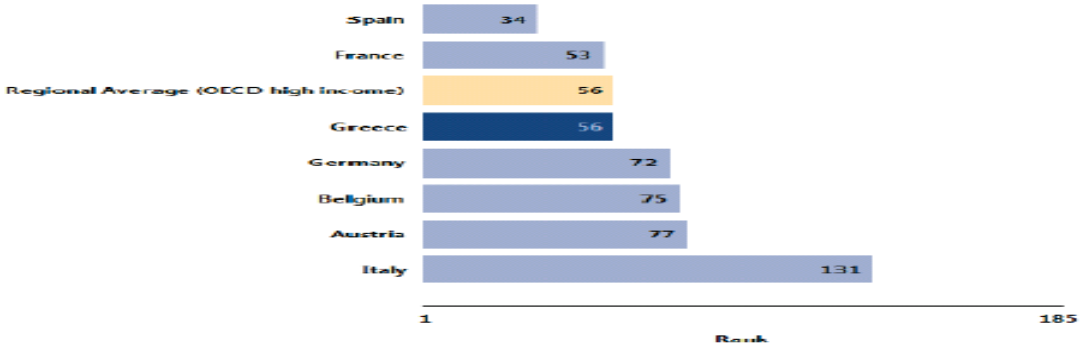

Πηγή: Doing Business 2013

Με το πέρασμα των ετών, τα στοιχεία μας δείχνουν ότι η διαδικασία αποπληρωμής των φόρων στην Ελλάδα έχει αλλάξει. Πιο συγκεκριμένα ακόμα, από το 2006 έως το 2013 έχουν μειωθεί οι ώρες καθώς και ο φορολογικός συντελεστής ως ποσοστό κέρδους.

Πίνακας 3.8: Αποπληρωμή φόρων

Indicator	DB2006	DB2007	DB2008	DB2009	DB2010	DB2011	DB2012	DB2013
Rank	..	..	..	..	..	..	69	56
Payments (number per year)	19	19	19	8	8	8	8	8
Time (hours per year)	264	264	264	224	224	224	224	202
Total tax rate (% profit)	54.6	50.1	49.6	47.3	47.3	47.2	46.4	44.6

Πηγή: Doing Business 2013

Συμπερασματικά, το επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα δεν είναι ευνοικό. Το σύστημα φορολόγησης αφενός δεν είναι φιλικό, αφετέρου είναι κοστοβόρο για τις επιχειρήσεις.

3.2. Οι Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011)

Ο πίνακας 2 (Παράρτημα) περιέχει τις εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα κατά τομέα-κλάδο[82] οικονομικής δραστηριότητας, την περίοδο 2000-2011(Τράπεζα της Ελλάδος-ΤτΕ). Τα στοιχεία αυτά είναι διαθέσιμα για την περίοδο 2000-2011, γιατί για τα έτη πριν το 2000 ο τρόπος υπολογισμού των ΑΞΕ ήταν διαφορετικός[83]. Συνεπώς, για λόγους συμβατότητας, η εξεταζόμενη περίοδος δεν μπορεί να επεκταθεί προς τα πίσω (ΤτΕ).

Διάγραμμα 3.3: Οι Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011)

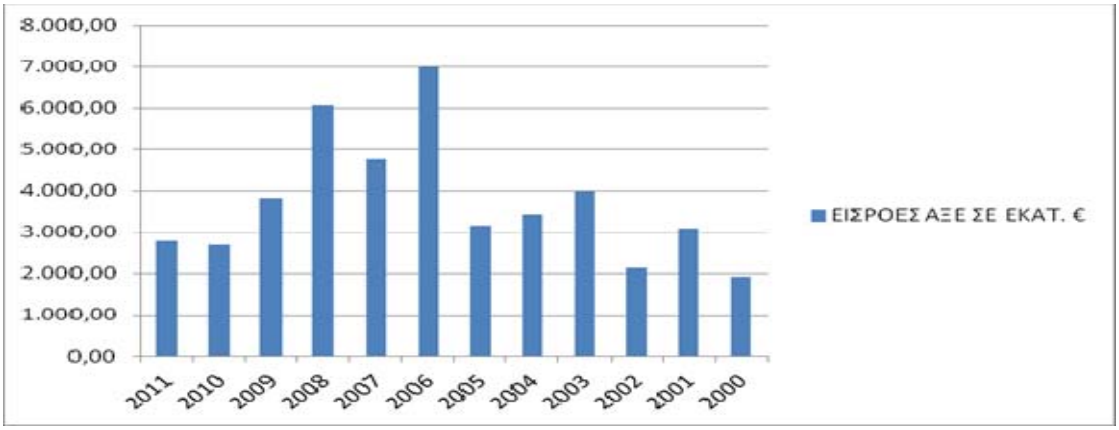

Πηγή: Πίνακας 2, Παράρτημα

Συγκεκριμένα, σε σχέση με τη συμπεριφορά των εισροών ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, την περίοδο 2000-2011, παρατηρούμε μια αυξηση στο Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής (ΜΕΡΜ[84]) της τάξης του 3,8% (Πίνακας 10, Παράρτημα). Ωστόσο, η διαμόρφωση των ΑΞΕ διαχρονικά εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις. Από τον πίνακα 2 του Παραρτήματος σε συνδυασμό με το Διάγραμμα 3.3 είναι σαφές ότι τα έτη που οι εισροές των ΑΞΕ εμφανίζουν τη μεγαλύτερη κινητικότητα είναι το 2006 και το 2008. Η χαμηλότερη παρατηρείται τα έτη 2000, 2002, 2010 και 2011, ενώ τα υπόλοιπα έτη της περιόδου, σε σχέση με τα προηγούμενα, κινούνται σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα.

Επίσης, για τη συμμετοχή των εισροών ΑΞΕ στο ΑΕΠ και τις Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου (ΑΕΠΚ) της χώρας, κατά την εξεταζόμενη περίοδο (Πίνακας 11, Παράρτημα και Διάγραμμα 3.4), παρατηρούμε μια αντίστοιχη εικόνα, αφού τα έτη 2006 και 2008 είναι αυτά που εμφανίζουν τους μεγαλύτερους δείκτες.

---

[82] Η κωδικοποίηση των τομέων/κλάδων των ΑΞΕ είναι σύμφωνα με τη Eurostat's classification in Balance of Payments Vademecum (December 2008).

[83] Εξαιτίας του περιορισμού που είχαμε για τα στοιχεία, ο αριθμός των παρατηρήσεων ήταν μικρός, με αποτέλεσμα την αδυναμία παλινδρόμησης των εισροών ΑΞΕ, με αρκετούς βαθμούς ελευθερίας.

[84] Για τον υπολογισμό του εφαρμόζεται η μέθοδος που ακολουθείται στην ετήσια έκδοση World Development Report της World Bank. Για να επιτραπεί ο έγκυρος υπολογισμός του πρέπει να υπάρχουν όλα τα στοιχεία σε μια περίοδο και δεν πρέπει να υπάρχουν αρνητικές τιμές.

Ωστόσο, για τα υπόλοιπα έτη της περιόδου παρατηρείται μια σχετική διαφοροποίηση του εν λόγω δείκτη σε σχέση με την εικόνα των εισροών. Για παράδειγμα ο λόγος ΑΞΕ/ΑΕΠ τα έτη 2010 και 2011 εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό, ενώ τα υπόλοιπα έτη κινούνται σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα.

Επιπλέον, για το λόγο ΑΞΕ/ΑΕΠΚ, όπως και για το σύνολο των ΑΞΕ, το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στα έτη 2000 και 2002, ενώ τα υπόλοιπα κινούνται σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα.

Διάγραμμα 3.4: Οι Εισροές ΑΞΕ προς το ΑΕΠ και τις ΑΕΠΚ

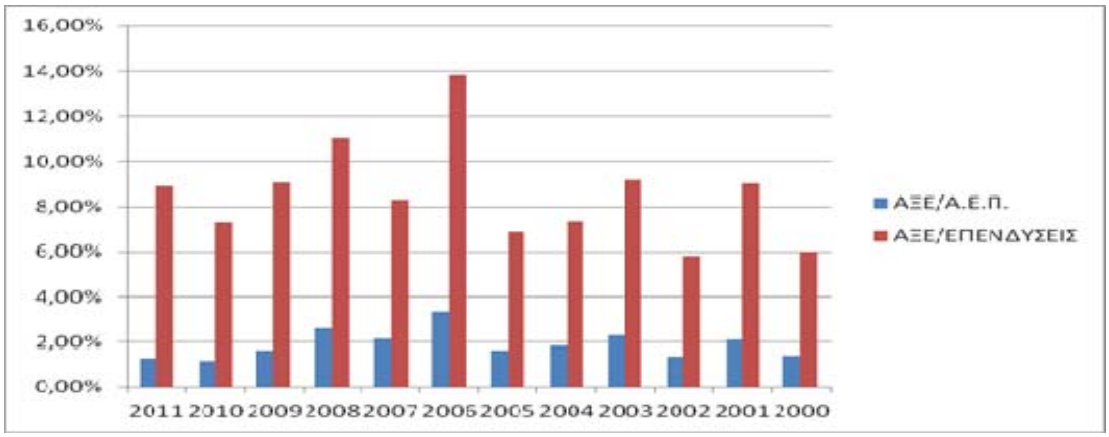

Πηγή: Πίνακας 11, Παράρτημα

Σε επίπεδο κλάδων (Πίνακας 2, Παράρτημα), οι τομείς και οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας εμφανίζουν διαφορετικούς συντελεστές βαρύτητας για τις εισροές ΑΞΕ, την εξεταζόμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το διάγραμμα 3.5, από τους 7 τομείς δραστηριότητας των ΑΞΕ μόνον οι τέσσερις: Υπηρεσίες, Μεταποίηση, Κατασκευές, Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού, αποτελούν περίπου το 94% του συνόλου των εισροών τους (πίνακα 4, Παράρτημα). Ο τομέας μη κατανεμημένες δραστηριότητες δεν έχει συμπεριληφθεί, καθώς δεν αποτελεί χωριστό τομέα, αλλά περιλαμβάνει τους υπόλοιπους τομείς της ελληνικής οικονομίας ως σύνολο. Στη συνέχεια, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στους τέσσερις (4) βασικούς τομείς που ήδη έχουμε αναφέρει (Υπηρεσίες, Μεταποίηση, Κατασκευές, Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού) .

Διάγραμμα 3.5: Κατανομή Τομέων προς Σύνολο Εισροών ΑΞΕ

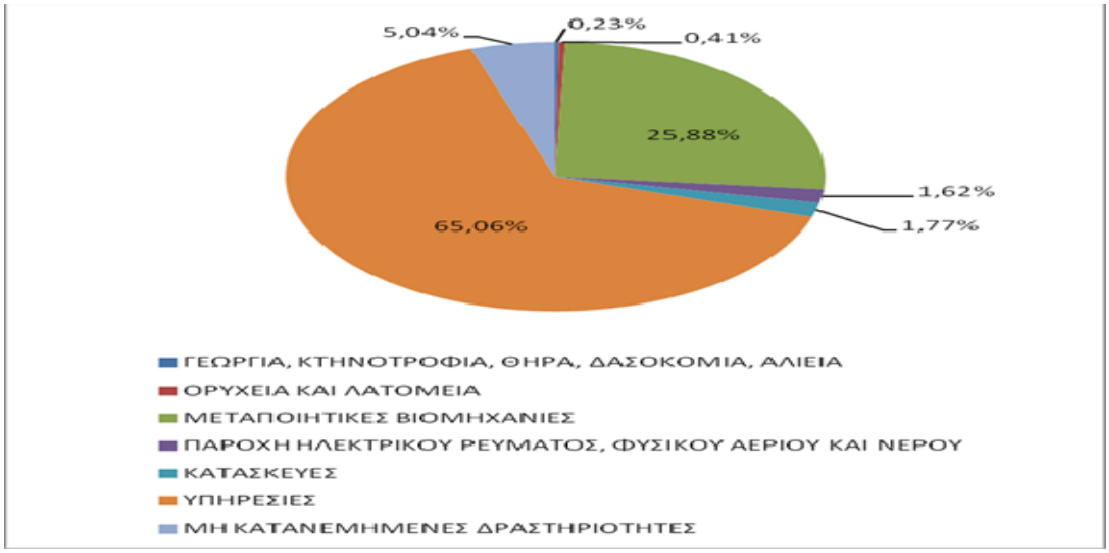

Πηγή: Πίνακας 2, Παράρτημα

Συγκεκριμένα, ο τομέας των Υπηρεσιών αντιπροσωπεύει περίπου το 65,1% των εισροών ΑΞΕ την εξεταζόμενη περίοδο. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται διεθνώς, αφού απο 40% που ήταν η συμμετοχή των υπηρεσιών στις ΑΞΕ, παγκοσμίως, το 1990, το 2007 ανέρχεται, περίπου, στο 67% (Delitheou, 2011). Αντίστοιχα, ο τομέας της Μεταποιητικής Βιομηχανίας αντιπροσωπεύει, περίπου, το 25,9%. Ουσιαστικά, παρατηρούμε ότι, δύο είναι οι κρίσιμοι τομείς που προσελκύουν τις ΑΞΕ: οι Υπηρεσίες και η Μεταποίηση. Από την άποψη αυτή είναι κρίσιμο να εντοπιστούν οι κλάδοι οι οποίοι είναι σημαντικοί για καθένα από τους εν λόγω τομείς. Από τους Πίνακες 6 & 8 του Παραρτήματος, προκύπτει ότι από τους έντεκα κλάδους του τομέα των Υπηρεσιών οι πέντε: Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες, Εμπόριο και επισκευές, Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων, Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ) αντιπροσωπεύουν περίπου το 91,85% του τομέα τη συγκεκριμένη περίοδο (Πίνακας 6, Παράρτημα). Συγχρόνως, παρατηρούμε ότι από τους δώδεκα κλάδους του τομέα της Μεταποίησης οι πέντε: Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων, Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ, Τρόφιμα, ποτά και προϊόντα καπνού, Παραγωγή βασικών μετάλλων και κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, Λοιπές βιομηχανίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 83,49% του τομέα (Πίνακας 8, Παράρτημα). Δηλαδή, οπως και στους τομείς έτσι και στους κλάδους παρατηρούμε μια συγκέντρωση των εισροών ΑΞΕ, διαχρονικά, σε συγκεκριμένους κλάδους με σημαντικότερους :α) τα ταχυδρομεία και τις τηλεπικοινωνίες, β) τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, γ) την παραγωγή χημικών ουσιών

και προϊόντων, δ) το εμπόριο και τις επισκευές, ε) τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, στ) την κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ, ζ) τον κλάδο των τροφίμων, ποτών και καπνού και η) τις λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές), οι οποίοι αποτελούν περίπου τα ¾ του συνόλου των εισροών ΑΞΕ για τη συγκεκριμένη περίοδο.

Παράλληλα, αναλύοντας το ΜΕΡΜ των εισροών ΑΞΕ των προηγούμενων κλάδων και των τομέων, παρατηρούμε ότι ο ΜΕΡΜ και των 4 βασικών τομέων είναι θετικός και κυμαίνεται από 1.6% για τη μεταποίηση, έως 70% για την ενέργεια (Πίνακας 10, Παράρτημα). Ειδικότερα, στους επιμέρους κλάδους των τομέων των Υπηρεσιών και της Μεταποίησης, παρατηρούνται τόσο αρνητικοί ΜΕΡΜ, με μικρότερο αυτόν του κλάδου Κατασκευής Ηλεκτρικών Μηχανών-Η/Υ(-33,63%), όσο και θετικοί ΜΕΡΜ με μεγαλύτερο αυτόν του κλάδου Ταχυδρομεία-Τηλεπικοινωνίες (65,0%). Τέλος, οπως ήδη έχουμε αναφέρει ο ΜΕΡΜ του συνόλου των εισροών ΑΞΕ προσεγγίζει το 3,8% και επηρεάζεται, κυρίως, απο τις αντίστοιχες τιμές των τομέων των Υπηρεσιών και της Μεταποίησης, οι οποίοι αποτελούν το 91% του συνόλου των εισροών ΑΞΕ (Πίνακας 4, Παράρτημα).

Απο την προηγούμενη ανάλυση, προκύπτει ότι οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα την περίοδο (2000-2011), είναι σχετικά σταθερές (2-4δις €), πλην των ετών που προηγήθηκαν της χρηματοπιστωτικής κρίσης 2006-2008, όπου κυμάνθηκαν από 4,5-7δις €, με αποτέλεσμα συνολικά να παρατηρείται μια σχετική αυξηση των ΑΞΕ (3,8%) την εξεταζόμενη περίοδο. Επιπλέον, στην Ελλάδα για την περίοδο (1976-2008) υπάρχει γραμμική σχέση εισροών ΑΞΕ και Α.Ε.Π., ενώ δεν υφίσταται μεταξύ εισροών ΑΞΕ και παραγωγικότητας (Delitheou, 2011). Τέλος, οι κρίσιμοι τομείς της ελληνικής οικονομίας για το συγκεκριμένο διάστημα είναι: οι Υπηρεσίες και η Μεταποίηση. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις καθαρές εισροές ΑΞΕ για το ίδιο διάστημα στην ελληνική οικονομία.

3.2.1 Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011)

Ο πίνακας 3 (Παράρτημα), περιέχει τις καθαρές εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα κατά τομέα-κλάδο[85] οικονομικής δραστηριότητας την περίοδο 2000-2011(ΤτΕ). Από τον προηγούμενο πίνακα σε συνδυασμό με το Διάγραμμα 3.6 είναι σαφές ότι συνολικά, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τα έτη που οι καθαρές εισροές ΑΞΕ εμφανίζουν τη

[85] Η κωδικοποίηση των τομέων/κλάδων των ΑΞΕ είναι σύμφωνα με τη Eurostat's classification in Balance of Payments Vademecum (December 2008).

μεγαλύτερη κινητικότητα είναι το 2006 και το 2008, όπως ήταν αντίστοιχα και στις συνολικές εισροές ΑΞΕ (Διάγραμμα 3.3). Αντίστοιχα, η χαμηλότερη κινητικότητα παρατηρείται τα έτη 2002, 2010, 2005 και 2011, ενώ τα υπόλοιπα κινούνται σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα.

Διάγραμμα 3.6: Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα (2000-2011)

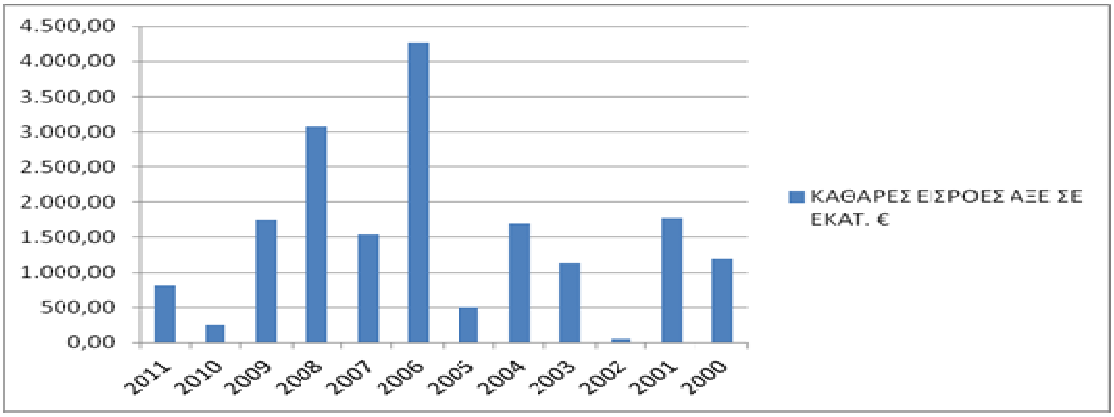

Πηγή : Πίνακας 3, Παράρτημα

Σε επίπεδο τομέων προκύπτει (πίνακας 3, Παράρτημα) ότι οι τέσσερις (4) βασικοί τομείς οικονομικής δραστηριότητας που διαμόρφωνουν, κυρίως, το μέγεθος των καθαρών ΑΞΕ δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με τις συνολικές, αφού και στις δύο περιπτώσεις η συμμετοχή τους κυμαίνεται γύρω στο 95%. Όμως, κατά τομέα, η συμβολή τους διαφοροποιείται ποσοτικά (διάγραμμα 3.7). Ειδικότερα, ο τομέας των υπηρεσιών απο 65% που ήταν για τις συνολικές ΑΞΕ αυξάνεται στο 80%, ενώ ο τομέας της μεταποίησης απο 26% μειώνεται στο 9%, αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι οι καθαρές εισροές ΑΞΕ στη χώρα κινήθηκαν σε τομείς σύγχρονης τεχνολογίας όπως, οι τηλεπικοινωνίες (εταιρείες κινητής τηλεφωνίας) και στη βελτίωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σε σχέση με τους κλάδους των υπηρεσιών και της μεταποίησης οι οποίοι είναι κρίσιμοι στο σχηματισμό των καθαρών ΑΞΕ παρατηρούμε ότι, από τους έντεκα κλάδους του τομέα των Υπηρεσιών οι πέντε: Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες, Εμπόριο και επισκευές, Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων, Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ) διαμορφώνουν το 92,15% των καθαρών ΑΞΕ του τομέα την ενλόγω περίοδο (Πίνακας 7, Παράρτημα). Συγχρόνως, παρατηρούμε ότι από τους δώδεκα κλάδους του τομέα της Μεταποίησης οι τέσσερις: Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων, Λοιπές βιομηχανίες, Παραγωγή οπτάνθρακα (κοκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων,

Κατασκευή οχημάτων, καλύπτουν το 97,54% του τομέα τη συγκεκριμένη περίοδο (Πίνακας 9, Παράρτημα).

Καταλήγοντας, από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει ότι αρχικά οι καθαρές ΑΞΕ της περιόδου αντιπροσωπευουν το 40,5 % των συνολικών. Αυτό σημαίνει οτι οι οι καθαρές ΑΞΕ στη χώρα δηλαδή, οι συνολικές εισροές ΑΞΕ μείον τις αντίστοιχες εκροές, αντιπροσωπευουν περίπου τα 2/5 των συνολικών. Το μέγεθος αυτό ήταν αναμενόμενο, αφού την εν λόγω περίοδο, οι ΑΞΕ των ελληνικών επιχειρήσεων στις εξαγωγές 4-πλασιάστηκαν, κυρίως στον τραπεζικό κλάδο, ο οποίος 6-πλασιάστηκε, αποτελώντας για τις εξαγωγές, ακόμη και το 72% (ΤτΕ). Επιπλέον, όπως και στις εισροές ΑΞΕ, έτσι και στις καθαρές εισροές ΑΞΕ, οι μεταβολές ανά έτος φαίνεται να μη διαφοροποιούνται. Επίσης και σ΄αυτή την περίπτωση κρίσιμοι τομείς για τη διαμόρφωση των καθαρών ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, είναι και πάλι οι Υπηρεσίες και η Μεταποίηση.

Διάγραμμα 3.7: Κατανομή Τομέων προς Σύνολο Καθαρών Εισροών ΑΞΕ

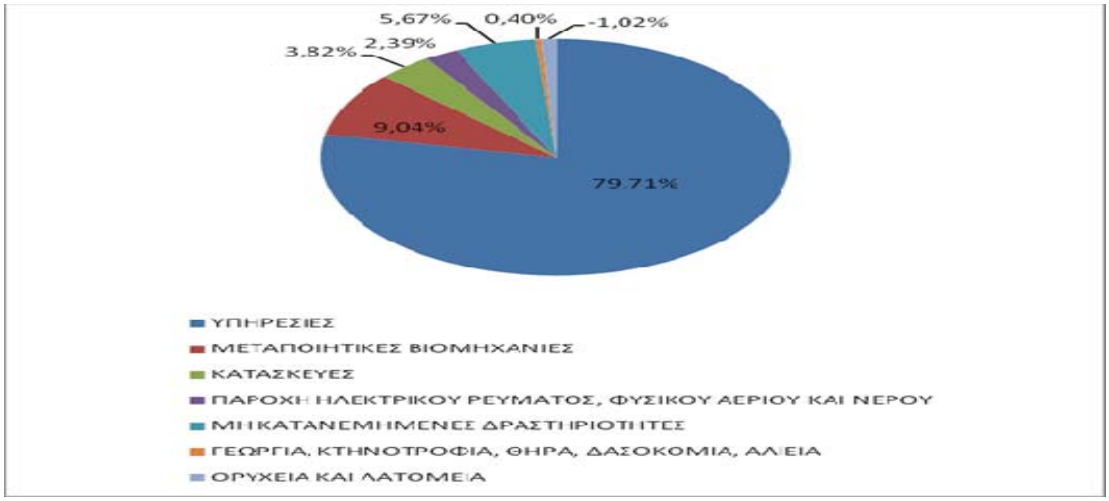

Πηγή: Πίνακας 3, Παράρτημα

3.2.2 Η Σύγκριση με την ΕΕ27 (2000-2011)

Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό, να γίνει σύγκριση των στοιχείων των εισροών ΑΞΕ στην Ελλάδα (ως μέλος της Ε.Ε.) με τα αντίστοιχα στοιχεία για την ΕΕ27. Συνολικά, η ΕΕ27 κατέχει ένα σημαντικό κομμάτι των εισροών και εκροών ΑΞΕ παγκοσμίως. Ωστόσο, η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 επέφερε μια ουσιαστική ανακατανομή των ΑΞΕ, με αποτέλεσμα από το 45% του μεριδίου στις εισροές ΑΞΕ που είχε το 2001, το 2010 να έχει μόλις το 23%. Δηλαδή, την τελευταία δεκαετία η συμμετοχή της ΕΕ27 στο σχηματισμό των ΑΞΕ παγκοσμίως μειώθηκε κατά 50%, περίπου (Ε.C., 2012). Αντίστοιχο φαινόμενο παρατηρείται στην Ελλάδα

την ίδια περίοδο, αφού ο λόγος των εισροών ΑΞΕ προς το Α.Ε.Π. μειώθηκε από 2,1% το 2001 σε 1,1% το 2010, δηλαδή μείωση 50%.

Συγκεκριμένα, απο το διάγραμμα 1.1 σε συνδυασμό με το διάγραμμα 3.3 προκύπτει ότι, οι εισροές ΑΞΕ στην ΕΕ27 και στην Ελλάδα διαχρονικά εμφανίζουν, περίπου, παραπλήσια μορφή ως προς τις μεταβολές τους. Ωστόσο, η μεταβολή των ΑΞΕ στην Ελλάδα εμφανίζει μια χρονική υστέρηση (≈1 χρόνο) σε σχέση με την αντίστοιχη μεταβολή στις ΕΕ27.

Αναλυτικότερα, η μεγαλύτερη κινητικότητα εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ27 εμφανίζεται την περίοδο 2005-2007 (λίγο πριν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση), ενώ τα υπόλοιπα έτη της περιόδου, η εν λόγω κινητικότητα, είναι πολύ πιο περιορισμένη. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα τα έτη με την υψηλότερη κινητικότητα ήταν το 2006 και 2008. Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι κατά μέσο όρο, οι υψηλές τιμές είναι διπλάσιες των χαμηλών τιμών, τόσο στην ΕΕ27 όσο και στην Ελλάδα. Επιπλέον, κατά τομέα, τόσο στην ΕΕ27 (2008=90%) όσο και στην Ελλάδα (2000-2011=91%) οι κρίσιμοι τομείς είναι η μεταποίηση και οι υπηρεσίες. Εντούτοις, μπορεί συνολικά οι τομείς να συμετέχουν κατά το ίδιο ποσοστό στο σχηματισμό των ΑΞΕ στην Ελλάδα και την ΕΕ27, η επιμέρους, όμως, συμετοχή τους είναι διαφορετική. Ειδικότερα, η συμετοχή του τομέα των υπηρεσιών στην Ελλάδα είναι περίπου 2,5 φορές μεγαλύτερη απο τον τομέα της μεταποίησης, ενώ στην ΕΕ27 η συμετοχή τους είναι περίπου ίδια.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι, η συμπεριφορά των εισροών ΑΞΕ στη Ελλάδα ακολουθεί, περίπου, την πορεία του αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε. των 27. Όμως, ο ΜΕΡΜ των εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ27 είναι περίπου 0,85% (2001-2010, Διαγραμμα 1.1), σε αντίθεση με της Ελλάδας που είναι, περίπου, 3,8% (2000-2011, Πίνακας 10, Παράρτημα). Έτσι, παρατηρείται ότι, τη 10-ετία του 2000, οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα μεταβάλονται, κατά μέσο όρο, με 4-πλάσιο ρυθμό, σε σχέση με την Ε.Ε. των 27. Επιπλέον, κατά τομέα, φαίνεται οτι στην Ελλάδα οι υπηρεσίες είναι ο κρίσιμος τομέας για τις ΑΞΕ, ενώ στην ΕΕ27 τόσο οι υπηρεσίες οσο και η μεταποιηση συμβάλουν κατά το ίδιο περίπου ποσοστό στη διαμορφωσή τους. Τέλος, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια μείωση (50%) των ΑΞΕ τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ΕΕ27.

3.3 Φορολογικοί Συντελεστές

Στην ενότητα 2.6, αναλύθηκε το πλαίσιο εφαρμογής των φόρολογικών κινήτρων, με σκοπό να προσδιοριστούν τα οφέλη ή τα κόστη για τη χώρα υποδοχής των ΑΞΕ. Αναλύθηκαν, τόσο δείκτες αποδοτικότητας (Bolnick, 2004), όσο και υπόδειγμα προσδιορισμού της χρησιμότητας που απολαμβάνει η χώρα υποδοχής από τη χρήση φορολογικών κινήτρων (James, 2009). Διαπιστώθηκε ότι τόσο με βάση την υπόθεση «Tiebout», όσο και οι έρευνες του Toft (1996) και των Bergstrom & Sodersten (1981), καθώς και «η θεωρία της βέλτιστης φορολόγησης» (Kay, 1990; Mackenzie, 1991), ενισχύουν την άποψη ότι η φορολογία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην κινητικότητα των ΑΞΕ διεθνώς. Δηλαδή, το ύψος των φορολογικών συντελεστών και η παρουσία κινήτρων, επηρεάζουν, σε μεγάλο βαθμό, την απόφαση των ξένων επενδυτών για επενδύσεις στην Ε.Ε. (Morisset, 2003), αλλά και παγκοσμίως (UNCTAD, 2000). Έτσι, με σκοπό την προσέλκυση των ΑΞΕ, «τα εμπειρικά δεδομένα καταγράφουν μείωση των Θεσμικών Φορολογικών Συντελεστών Εισοδημάτων Επιχειρήσεων (SCT[86]) στην Ε.Ε από το 1990 έως το 2005 [πίνακας 3.9]. Εντούτοις, παρατηρείται η διατήρηση της αυξημένης διαφοράς του μέσου όρου των εν λόγω συντελεστών στα παλαιά κράτη-μέλη με τα νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε», (Καλύβα, ...). Δηλαδή, αν και παρατηρείται μια σχετική μείωση των φορολογικών συντελεστών, διεθνώς, φαίνεται ότι τα νέα κράτη μέλη της Ε.Ε προσπαθούν να είναι πιο ανταγωνιστικά για την προσέλκυση ΑΞΕ, χρησιμοποιώντας το εν λόγω κριτήριο. Ωστόσο, «η διαφορά αυτή δεν αρκεί για να καταδείξει ότι η ένταση του φορολογικού ανταγωνισμού από τη διεύρυνση της Ε.Ε, οδηγεί σε διαδικασίες συνεχούς μείωσης των συντελεστών φορολογίας νομικών προσώπων (race to the bottom), καθώς διατηρούνται σχετικά υψηλοί συντελεστές σε πολλά κράτη-μέλη[87]. Τούτο έχει σαν συνέπεια να αποκτά ιδιαίτερη σημασία η πραγματική φορολογική επιβάρυνση στα κράτη-μέλη, η οποία εν μέρει καταγράφεται στους Μέσους Αποτελεσματικούς Φορολογικούς Συντελεστές (AETR[88]) και τους Οριακούς

[86] Ο Θεσμικός Φορολογικός Συντελεστής επιβάλλεται στα εταιρικά κέρδη σαν ένα σταθερό ποσοστό και απευθύνεται στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων (Vartia, 2008).

[87] Σημασία δεν έχει μόνο το ύψος των συντελεστών φορολογίας, αλλά η βάση επιβολής του φόρου και το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο της επιβαλλόμενης φορολογίας (απαλλαγές, εκπτώσεις, φορολογική μεταχείριση αποσβέσεων κλπ), το οποίο σε καμία περίπτωση δεν χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε, Καλύβα...

[88] AETR είναι ο λόγος του ποσού του καταβαλλόμενου φόρου προς τη συνολική αξία της φορολογικής βάσης. Αποτελεί ένα ευρύ μέτρο του επιχειρηματικού φορολογικού φόρτου και αθροίζει διαφορετικά στοιχεία της φορολόγησης των επιχειρήσεων (Vartia, 2008, Αγαπητός, 2002).

Αποτελεσματικούς Φορολογικούς Συντελεστές (METR[89]). Οι θεσμικοί φορολογικοί, συντελεστές μπορεί να διαφέρουν αισθητά από τους αποτελεσματικούς φορολογικούς συντελεστές, καθώς τα φορολογητέα κέρδη διαφέρουν από τα οικονομικά κέρδη», (Καλύβα, ...). Ειδικότερα, το 2008 ο μέσος όρος του συνολικού φόρου στην ΕΕ27 ήταν 39,3% του ΑΕΠ, μεγαλύτερος κατά το 1/3 από τους αντίστοιχους των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και της Ιαπωνίας, ενώ από τα μέλη του ΟΟΣΑ, μόνον η Νέα Ζηλανδία έχει συνολικό φόρο που φτάνει στο 34,5% του ΑΕΠ. Συνολικά απο την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει η διαχρονική προσπάθεια των κρατών μελών της ΕΕ, αλλά και του ΟΟΣΑ για την μείωση των φορολογικών συντελεστών.

Πίνακας 3.9: Συντελεστές Φορολογίας Εισοδήματος-Νομικών Προσώπων

Μέσος όρος	1990	1995	2000	2005
ΕΕ 15	40.4	38	35.3	30.4
Νέα Κ-Μ	-	30.6	24.8	18.2
ΟΟΣΑ	38	37.7	32	28.5
ΕΛΛΑΔΑ	-	26	26	32

Πηγή: Καλύβα Α., Ν.2238/94, Ν. 3296/04

Πίνακας 3.10: AETR στη Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Μέσος όρος	1995	2000	2005
ΕΕ 15	24.4	32.3	29.9
Νέα Κ-Μ	17	14.1	14

Πηγή: Καλύβα Α.

[88] METR είναι ο πρόσθετος καταβαλλόμενος φόρος για κάθε μια μονάδα αυξήσεως της φορολογικής βάσης. Στην περίπτωση των ΑΞΕ, θεωρεί το φορολογικό φορτίο στο όριο, δηλαδή στην τελευταία μονάδα επενδυμένου κεφαλαίου (Vartia, 2008, Αγαπητός, 2002).

Διάγραμμα 3.8: Προσαρμοσμένος Μέγιστος Φορολογικός Συντελεστής στο Εισόδημα των Επιχειρήσεων για το Έτος 2010 (ποσά%)

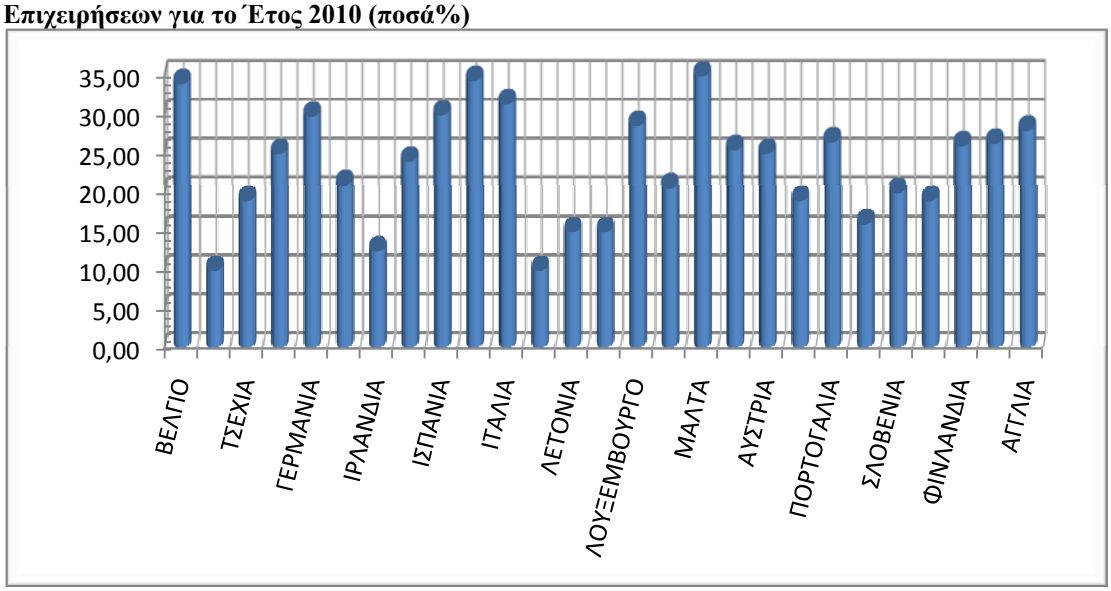

Πηγή : "Taxation trends in the European Union", European Commission 2010

Ο Πίνακας 1 (Παράρτημα) περιέχει τους σταθμισμένους φορολογικούς συντελεστές για τα εισοδήματα των επιχειρήσεων στα Κράτη-μέλη της Ε.Ε., την περίοδο (1995-2010), ενώ το διάγραμμα 3.8 περιέχει τους αντίστοιχους συντελεστές, για το έτος 2010. Αρχικά από το διάγραμμα 3.8 είναι σαφές οτι μεταξύ των χωρών της ΕΕ27 παρατηρείται μια «ποικιλία» τιμών σχετικά με τους εν λόγω συντελεστές. Για παράδειγμα, εχουμε την Κύπρο, τη Βουλγαρία και την Ιρλανδία οπου ο συντελεστής διαμορφώνεται στο 10% περίπου, ενώ στη Γαλλία, το Βέλγιο και τη Μάλτα η αντίστοιχη τιμή φθάνει στο 35%. Στην Ελλάδα, η τιμή αυτή διαμορφώνεται στο 25%, λίγο πάνω από το μέσο όρο των χωρών της ΕΕ27 (≈23%). Επιπλέον, συνολικά, η τάση μείωσης του φορολογικού συντελεστή είναι φανερή, αφού ο ΜΕΡΜ της περιόδου 1995-2010 για την ΕΕ27 κυμάνθηκε στο -3,3%. Αρνητικός ήταν επίσης ο ΜΕΡΜ για όλες τις χώρες, πλην της Μάλτας που ήταν μηδενικός (Πίνακας 1, Παράρτημα). Τους μικρότερους ΜΕΡΜ εμφανίζουν η Βουλγαρία (-10,66%), η Ιρλανδία (-8,79%) και η Κύπρος (-8,20%), ενώ στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στο -3,9% δηλαδή, λίγο μικρότερος από τόν μέσο όρο.

Ωστόσο, παρά την μείωση των φορολογικών συντελεστών, οι ξένοι επενδυτές στην επιλογή τους να επενδύσουν στην Ελλάδα, δεν φαίνεται να επηρεάζονται από τους νόμους περί κινήτρων (Delitheou, 2011). Εξαίρεση, αποτελούν οι περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, για τις οποίες φαίνεται ότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ κινήτρων και επενδύσεων (Sofoudis, 2008). Στην Ελλάδα, την περιόδο 2000-2011, ο ΜΕΡΜ των εισροών ΑΞΕ ήταν περίπου 3,8%, ενώ ο ΜΕΡΜ των

φορολογικών συντελεστών της περίοδου 1995-2010, ήταν -3,9%. Παρατηρείται δηλαδή ότι, οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα αυξάνονται με τον ίδιο περίπου ρυθμό που μειώνονται οι φορολογικοί συντελεστές[90]. Δεν ισχύει κάτι αντίστοιχο για την ΕΕ27, αφού οι εισροές ΑΞΕ αυξάνονται με ρυθμό πολύ μικρότερο (περίπου ¼) από τον ρυθμό μείωσης των φορολογικών συντελεστών.

Πλαίσιο 4. Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τις εισροές ΑΞΕ (2000-2010) και ανεξάρτητη μεταβλητή τους φορολογικούς συντελεστές (εξαγωγή αποτελεσματών SPSS).

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,528(a)	,279	,199	1410,01152

a Predictors: (Constant), TAX_RATE1
b Dependent Variable: FDI_FLOWS

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta	B	Std. Error
1	(Constant)	20515,873	8955,276		2,291	,048
	TAX_RATE1	-40568,043	21745,186	-,528	-1,866	,095

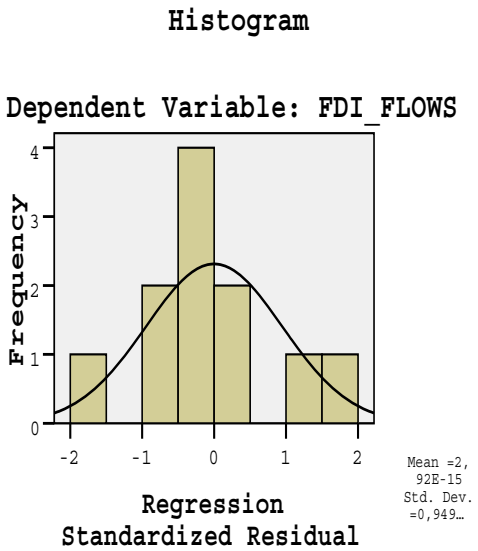

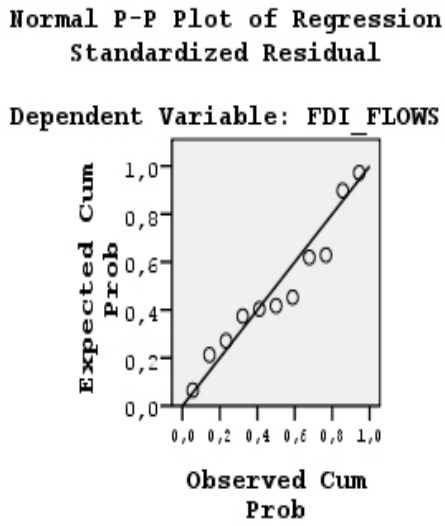

[90] Σε παλινδρόμηση που πραγματοποιήθηκε με ανεξάρτητη μεταβλητή τις εισροές ΑΞΕ και το απόθεμα των ΑΞΕ και εξαρτημένη τους φορολογικούς συντελεστές, δεν παρατηρήθηκε κάποια συσχέτιση (πλαίσιο 4-5).

Πλαίσιο 5. Παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή το απόθεμα ΑΞΕ (1981-2010) και ανεξλαρτητη μεταβλητή τους φορολογικούς συντελεστές (εξαγωγή αποτελεσματών SPSS).

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	,577(a)	,332	,309	10728,85284	,280

a Predictors: (Constant), TAX_RATE
b Dependent Variable: FDI_STOCK

ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1604425407,768	1	1604425407,768	13,938	,001(a)
	Residual	3223031931,051	28	115108283,252		
	Total	4827457338,819	29			

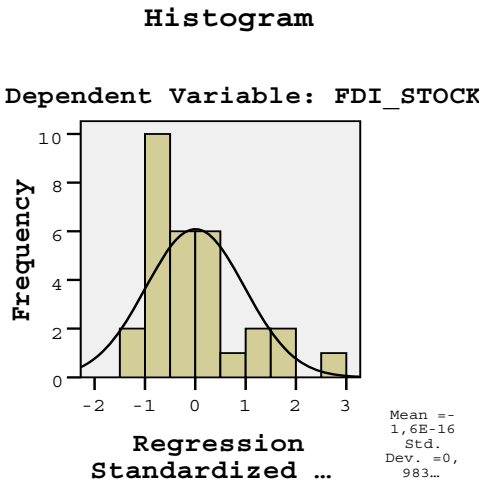

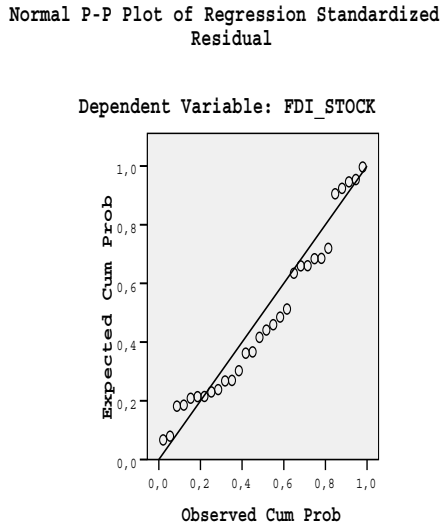

Πηγή : Πίνακας 12, Παράρτημα

Καταλήγοντας, την τελευταία 20-ετία, παρατηρείται μια τάση μείωσης των φορολογικών συντελεστών και μια τάση αύξησης των εισροών ΑΞΕ τόσο στην ΕΕ27 όσο και στην Ελλάδα, με τη διαφορά ότι στη χώρα μας, ενώ ο ρυθμός μείωσης των φορολογικών συντελεστών είναι περίπου ίδιος με τον αντίστοιχο της ΕΕ27, ο ρυθμός αύξησης των ΑΞΕ είναι περίπου 4-πλάσιος σε σχέση με τον αντίστοιχο της ΕΕ27.

Συμπεράσματα

Στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν να αναλύσουμε τις ΑΞΕ και ειδικότερα, τα φορολογικά κίνητρα ως κριτήρια προσέλκυσής των. Αρχικά, αναλύθηκε το

[91] Φορείς όπως, η "Invest in Greece Agency," η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, δεν διαθέτουν τα αντίστοιχα στοιχεία.

θεωρητικό πλάισιο των ΑΞΕ και στη συνέχεια, διερευνήθηκε τόσο το θεωρητικό όσο και το αναλυτικό πλαίσιο των φορολογικών κινήτρων. Τέλος, στο βαθμό που μας το επέτρεψαν τα στοιχεία, αναλύσαμε την περίπτωση της Ελλάδας.

Με δεδομένο οτι η διεθνής οικονομική δραστηριότητα διαχρονικά εμφανίζει τάση διεύρυνσης του οικονομικού χώρου και των αγορών, μια επιχείρηση π.χ, προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της χρησιμοποιεί εργαλεία και στρατηγικές που σχετίζονται αφενός με το στόχο της αφετέρου με τα κίνητρα που έχει για την πραγματοποίηση ΑΞΕ, αλλά και τον τρόπο που είναι οργανωμένες οι δραστηριότητές της. Αν για τις επιχειρήσεις η απόφαση για την υλοποίηση ΑΞΕ συνδέεται με τους εταιρικούς της στόχους για τις χώρες υποδοχής το πρόβλημα είναι ευρύτερο γιατί συνδέεται με τη διευρυνση των αναπτυξιακών των δυνατοτήτων. Έτσι, οι κυβερνήσεις, ανάλογα με το μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας και τις μορφές των ΑΞΕ που θέλουν να προσελκύσουν, παρεμβαίνουν θεσμικά παρέχοντας πλήθος κινήτρων και δημιουργώντας φορείς και οργανισμούς που έχουν ως αποκλειστική αρμοδιότητά τους την προσέλκυση ΑΞΕ.
Διαχρονικά, διεθνώς παρατηρείται αύξηση των Α.Ξ.Ε με διάφορες μορφές με δεσπόζουσα θέση την Π.Ε. Παράλληλα, ένα πλήθος παραγόντων και κινήτρων αναπτύχθηκαν και υιοθετήθηκαν για την προσέλκυση των Α.Ξ.Ε, ενώ σύγχρονα εργαλεία χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση τους.

Η συνεχής αύξηση των Α.Ξ.Ε οδήγησε στην ανάπτυξη διαφόρων θεωριών προκειμένου να ερμηνεύσουν αφενός, τους λόγους που οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικούς για την υλοποίηση τους, αφετέρου να αναλύσουν τις επιπτώσεις που οι Α.Ξ.Ε προκαλούν στις χώρες υποδοχής και προέλευσης. Συγκεκριμένα, όλες οι θεωρίες, που αναπτύχθηκαν, υιοθετούν μικροοικονομική προσέγγιση για την ανάλυση των Α.Ξ.Ε με αποτέλσμα να μην μπορούν να εξηγήσουν τις διεθνείς διαφορές στις ΑΞΕ μεταξύ επιχειρήσεων από χώρες με διαφορετικές κουλτούρες και μακροοικονομικές δομές. Ωστόσο, ένα σχετικά ευρύ πλέγμα παραγόντων (μακροοικονομοί, μικροοικονομικοί, χωρικοί, τεχνολογικοί, οργανωτικοί κλπ) οι οποίοι υπό προυποθέσεις, μπορούν να γενικευτούν και να θεωρηθούν κρίσιμοι συντελεστές απόφασης για την υλοποίηση ΑΞΕ. Στην Ελλάδα, θεωρητικά, φαίνεται να υπερισχύει η Θεωρία του Ειδικού Πλεονεκτήματος και της Θεωρίας του Ηγέτη και του Ακόλουθου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι τομείς των μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας και των χρηματοπιστωτικών

οργανισμών που αντιπροσωπεύουν το 92% περίπου των Α.Ξ.Ε στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2011.

Πρακτικά, όλες οι χώρες δημιουργούν θεσμούς και δομές για τη διαχείριση των Α.Ξ.Ε ενώ, παράλληλα εφαρμόζουν ένα πλήθος κινήτρων, μεταξύ αυτών και τα φορολογικά, για την προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων. Απαραίτητη προυπόθεση, όμως, αποτελεί η χώρα υποδοχής να καθορίσει το στόχο της (περιφερειακή ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας, έρευνα και ανάπτυξη) ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση των κινήτρων. Στην περίπτωση αυτή, σημαντικό ρόλο παίζουν το νομικό περιβάλλον εφαρμογής των κινήτρων (π.χ διαφάνεια) και οι οικονομικές επιπτώσεις (π.χ. απώλεια φορολογικών εσόδων).

Με δεδομένο ότι, την περίοδο μετά το 2001, το 95% των μέτρων για τις Α.Ξ.Ε αφορούσαν στα φορολογικά κίνητρα και μια αύξηση του φορολογικού συντελεστή κατά 1% μειώνει το επίπεδο των Α.Ξ.Ε κατά 3,3% (James, 2009) επικεντρωθήκαμε στην ανάλυση των φορολογικών κινήτρων. Συγκεκριμένα, η φορολογική περίοδος χάριτος, αποτελεί ένα εύκολο στη χρήση του κίνητρο, τόσο για τις επιχειρήσεις που απολαμβάνουν τα οφέλη του, όσο και για τις κυβερνήσεις των χωρών που το χρησιμοποιούν. Είναι όμως σημαντικό να χρησιμοποιείται σε ορθολογική βάση από τις κυβερνήσεις, με στόχο από τη μια την αύξηση των επενδύσεων στη χώρα και την ενίσχυση της ανάπτυξης και από την άλλη την ελαχιστοποίηση της «κακής χρήσης» από τις πολυεθνικές εταιρείες σε βάρος των φορολογικών εσόδων της χώρας.

Οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων ως κίνητρο ενισχύουν περισσότερο τις νέες επενδύσεις. Παρουσιάζουν αρκετές διαχειριστικές δυσκολίες, τις οποίες μπορούν να εκμεταλλευτούν οι εταιρείες προς όφελός τους και σε βάρος των φορολογικών εσόδων των χωρών. Παράλληλα, οι φορολογικές ελαφρύνσεις ως κίνητρο μπορούν να επιφέρουν απροσδόκητα κόστη στα φορολογητέα έσοδα των χωρών υποδοχής των ΑΞΕ και εκμετάλλευση από την πλευρά των επιχειρήσεων, καθώς είναι δύσκολο να ελεγχθούν, κυρίως στην περίπτωση της μελλοντικής χρήσης τους. Επίσης, το συγκεκριμένο κίνητρο μπορεί να αλληλεπιδρά με το σύστημα των αποσβέσεων, παρέχοντας ελαφρύνσεις στο κόστος των εταιρειών για την απόκτηση νέου κεφαλαίου. Τέλος, οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές ενισχύουν επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, χωρίς να εστιάζουν σε συγκεκριμένους τομείς επένδυσης. Απαιτούν οργάνωση και σχεδιασμό από τις φορολογικές αρχές, καλή πληροφόρηση και έλλειψη γραφειοκρατίας, ώστε να αποφευχθούν περιπτώσεις φοροδιαφυγής. Ωστόσο, ο βαθμός ωρίμανσης του οικονομικού και νομικού

περιβάλλοντος μιας χώρας είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για το σχεδιασμό και την οργάνωση των ΑΞΕ. Είναι όμως πολύ σημαντικό, στη συνέχεια, ένας σχεδιασμός πριν την θεσμοθέτηση και εφαρμογή των κινήτρων (ex-ante). Ο σχεδιασμός απαιτείται να περιέχει και τη λειτουργια της αντίστοιχης οργάνωσης, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος στόχων-κριτηρίων-αποτελεσμάτων. Είναι φανερό ότι στο πλαίσιο αυτό θα μπορεί να αναπτυχθεί παράλληλα και ο αντίστοιχος ex-post έλεγχος για την εφαρμογή και απόδοση αυτών των κινήτρων, ώστε να μπορεί να ποσοτικοποιηθεί και αξιολογηθεί η απόδοσή τους.

Η διερεύνηση ex-post, ex-ante διευκολύνουν τις φορολογικές συμφωνίες συνάπτονται είτε μεταξύ μιας χώρας και μιας εταιρείας, είτε μιας υπερ-εθνικής ένωσης χωρών με κάποιον επενδυτή προκειμένου να αποφευχθεί αφενός η διπλή φορολόγηση των εταιρειών και αφετέρου να μπορούν να ελεχθούν κατά πόσο τόσο οι συμφωνίες αλλά και τα κριτήρια υλοποιούνται κατά το βέλτιστο τρόπο. Για το σκοπό αυτό, έχει αναπτυχθεί σε αναλυτικό επίπεδο, ένα μείγμα εργαλείων τα οποία σηματοδοτούν τους τρόπους που μπορεί να αξιολογηθεί η υιοθέτηση των εν λόγω συμφωνιών ή κινήτρων. Στο πλαίσιο αυτό, ένας ικανός αριθμός ερευνών έχει υλοποιηθεί για την αποτελεσματική εφαρμογή των φορολογικών κινήτρων, τόσο από τις επιχειρήσεις που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν Α.Ξ.Ε, όσο και από τις χώρες υποδοχής. Τα αποτελέσματα των ερευνών επισημαίνουν τις αρνητικές επιπτώσεις στο φορολογικό ανταγωνισμό λόγω της δημιουργίας εξωτερικών διαπεριφερειακών ανισοτήτων και στρεβλώσεων, κυρίως σε κράτη ομοσπονδιακού χαρακτήρα. Επιπλέον, τα κίνητρα δεν επιδρούν το ίδιο αποτελεσματικά σε όλες τις περιπτώσεις εταιρειών ενώ τα προσωρινά φορολογικά κίνητρα μπορεί να έχουν μεγαλύτερες, μικρής διάρκειας, επιπτώσεις από ότι τα μόνιμα. Υπάρχουν περιπτώσεις μεγάλων εταιρειών που διαπραγματεύονται ειδικούς όρους στα φορολογικά καθεστώτα (tax regimes). Ωστόσο παρατηρείται αρνητική σχέση μεταξύ των ΑΞΕ και των μεταβολών της φορολογίας ενώ η μείωση των φορολογικών κινήτρων και η αύξηση των συντελεστών φορολόγησης, δεν επηρεάζουν το επίπεδο των επενδύσεων αφού η υπερβολική χρήση φορολογικών κινήτρων φέρει αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα (φοροδιαφυγή, αδυναμία διαχείρισης φορολογικών εσόδων, φυγή επενδυτών). Οι επιχειρήσεις με ορίζοντα εξωτερικού είναι πιο ευαίσθητες στις μεταβολές της φορολογίας. Τέλος, στοιχεία του οικονομικού και του νομικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων αναδεικνύονται ως σημαντικοί παράγοντες στην χρήση των φορολογικών κινήτρων.

Στην Ελλάδα, για την προσέλκυση ΑΞΕ μια σειρά κινήτρων έχει θεσμοθετηθεί και τα οποία περιέχονται στους αναπτυξιακούς νόμους που έχουν ψηφιστεί στη χώρα. Οι νόμοι που αφορούν στα φορολογικά κίνητρα, είναι οι νόμοι της τελευταίας δεκαετίας και με αυτούς η κυβέρνηση προσπάθησε να προσελκύσει ΑΞΕ. Και οι τρεις ισχύοντες νόμοι δείχνουν την συνεχή προσπάθεια των κυβερνήσεων για προσέλκυση ΑΞΕ με τη χρήση φορολογικών κινήτρων. Παρατηρούμε ομως, ότι τα κίνητρα αυτά διαχρονικά από τη μιά, διευρύνονται ποσοτικά και από την άλλη, γίνεται προσπάθεια να εκσυχρονιστούν ως προς το περιεχόμενο της στόχευσης. Επιπλέον, μετά από τη μελέτη των αναπτυξιακών νόμων και σε συνδυασμό με τις θεωρίες ΑΞΕ που αναπτύχθηκαν φαίνεται ότι στην περίπτωση της Ελλάδας εφαρμόζεται η Θεωρία Ηγέτη και Ακόλουθου του Knickerbocker με βασική υπόθεση την ύπαρξη ολιγοπωλίου σε συνδυασμό με την απόφαση των επιχειρήσεων για δραστηριοποίηση ανεξάρτητα από τις αποφάσεις των ανταγωνιστών. Παράδειγμα, για την περίπτωση της Ελλάδας, αποτελεί η Coca-Cola 3Ε Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε. και η LIDL- Hellas.
Τέλος, παρά τις νομοθετικές προσπάθειες, το επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα δεν είναι ευνοικό. Το σύστημα φορολόγησης αφενός δεν είναι φιλικό και αφετέρου είναι κοστοβόρο για τις επιχειρήσεις.

Ποσοτικά, οι εισροές ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, την περίοδο 2000-2011, αυξάνονται στο Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής (ΜΕΡΜ) στο 3,8%. Ωστόσο, η διαμόρφωση των ΑΞΕ διαχρονικά εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις με έτη αιχμής 2006 και το 2008. Επιπλέον, οι κρίσιμοι τομείς της ελληνικής οικονομίας για το συγκεκριμένο διάστημα είναι: οι Υπηρεσίες και η Μεταποίηση. Επίσης, οι καθαρές ΑΞΕ της περιόδου αντιπροσωπευουν το 40,5 % των συνολικών. Αυτό σημαίνει οτι οι οι καθαρές ΑΞΕ στην χώρα δηλαδή, οι συνολικές εισροές ΑΞΕ μείον τις αντίστοιχες εκροές, αντιπροσωπευουν περίπου τα 2/5 των συνολικών. Το μέγεθος αυτό ήταν αναμενόμενο, αφού την εν λόγω περίοδο, οι ΑΞΕ των ελληνικών επιχειρήσεων εμφανίζουν θεαματική αύξηση. Επιπλέον, όπως και στις εισροές ΑΞΕ, έτσι και στις καθαρές εισροές ΑΞΕ, οι μεταβολές ανά έτος φαίνεται να μη διαφοροποιούνται. Συνεπώς και σ΄αυτή την περίπτωση κρίσιμοι τομείς για τη διαμόρφωση των καθαρών ΑΞΕ στην ελληνική οικονομία, είναι και πάλι οι Υπηρεσίες και η Μεταποίηση.
Σε σχέση με την ΕΕ27 η συμπεριφορά των εισροών ΑΞΕ στη Ελλάδα ακολουθεί, περίπου, την πορεία του αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε. των 27. Όμως, ο ΜΕΡΜ των εισροών ΑΞΕ στην ΕΕ27 είναι περίπου 0,85% (2001-2010), σε αντίθεση με της

Ελλάδας που είναι, περίπου, 3,8% (2000-2011). Έτσι, παρατηρείται ότι, τη 10-ετία του 2000, οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα μεταβάλονται, κατά μέσο όρο, με 4-πλάσιο ρυθμό, σε σχέση με την Ε.Ε.27. Επιπλέον, κατά τομέα, φαίνεται οτι στην Ελλάδα οι υπηρεσίες είναι ο κρίσιμος τομέας για τις ΑΞΕ, ενώ στην ΕΕ27 τόσο οι υπηρεσίες οσο και η μεταποιηση συμβάλουν κατά το ίδιο περίπου ποσοστό στη διαμορφωσή τους. Τέλος, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια μείωση (50%) των ΑΞΕ τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ΕΕ27.

Σε σχέση με τους φορολογικούς συντελεστές, παρατηρούμε αισθητή διαφοροποίηση στην ΕΕ27 με τάση αύξησης των ΑΞΕ και παράλληλη τάση αύξησης των φορολογικών συντελεστών την εν λόγω περίοδο. Αντίθετα, στην Ελλάδα, την ίδια περίοδο παρατηρούμε τάση αύξησης των ΑΞΕ και παράλληλη τάση μείωσης των φορολογικών συντελεστών.

Τέλος, προκύπτει ότι υπάρχει έλειμμα συστηματικής παρακολούθησης τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των φορολογικών κινήτρων στη χώρα με αποτέλεσμα, η εφαρμογή μεθοδολογιών κατάλληλων για την αξιολόγησης τους να συναντά ανυπέρβλητες δυσκολίες. Δεν αρκεί μόνο, η προσέλκυση των επενδύσεων αλλά απαιτείται και η αξιολόγηση της συμβολής τους στην οικονομίας της χώρας σε σχέση με τα κίνητρα που έχουν θεσπιστεί. Η οργάνωση, ο σχεδιασμός αλλά και η παρακολούθηση με διαφάνεια από τις αρμόδιες αρχές, θα δώσει τη δυνατότητα τόσο στους ξένους επενδυτές όσο και στη χώρα να μπορεί εύκολα και άμεσα να γνωρίζει ανά περιφέρεια και κλάδο επένδυσης τις εκπτώσεις που θα έχει στο φόρο, αν επιλέξει ως τόπο επένδυσης την Ελλάδα.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Agarwal, J.P. (1980). "Determinants of FDI", *Weltwirtschaftilches Archive*, Vol 4, p 739-773

Aizenman, J., (1992), *"Exchange rate flexibility, volatility and domestic and FDI"*, No 39, p. 890-922

Babic Z. & Grcic B., (2003), " The determinants of FDI: Evaluation of transition countries attractiveness for foreign investors", *Fifth International Conference on "Enterprise in Transition"*

Bergstrom, V., Sodersten, J., (1981) *"Inflation, Taxation and Capital Cost." In "Business taxation, finance and firm behaviour",* G. Eliasson y J. Sodersten (eds.). The Industrial Institute for Economic and Social Research. Stockholm.

Bird, R., M., (2008), "Tax challenges facing developing countries," *International Studies Program*, Working paper 02-08.

Bolnick, B., (2004), "Effectiveness and Economic Impact of tax Incentives in the SADC Region." *Technical Report submitted to USAID/RCSA*. February.

Buettner T. & Ruf M. (2005), "Tax incentives and the location of FDI: Evidence from a panel of German multinationals", Deutsche Bundesbank, DP No 17

Choi, K. & T. Kwack, (1990), "Tax policy and resource allocation in Korea," Jene Kwon ed., *Korean Economic Development*. Greenwood Press, Connecticut: 247–262.

Christiansen, H. & Ogutsu, M., (2002), "FDI for development: Maximizing benefits, minimizing costs", *Global Forum on International Investment*, Shanghai, OECD

Counter Balance (2009), "Flying in the face of development; How European Investment Bank loans enable tax heavens".

Delitheou, V., (2011), "Foreign Direct Investment and its Role in the Development of Greece," *Economia, Seria Management*, (14) 1, 120-131.

De Mello, L. R. (1997), "Foreign Direct Investment in Developing countries and Growth: A Selectivity Survey", University of Kent, Working Papers Series, p. 1-46, UK

De Santis R. & Stahler F. (2008), "Foreign Direct Investment and environmental taxes", European Central Bank, WP No 921

Dicken, P., (2007), "Global Shift: Mapping the Changing Contours of the World Economy", *Sage Publication*, 5th edition, London

Dixit. A.K & Stiglitz, 1977, "Monopolistic Competition and Optimum Product Diversity", *American Economic Review*, Vol 67, p. 297-308

Dunning, J., H., (1977), "*Trade Location of Economic Activity and the MNEs"*, The International Allocation of Economic Activity, London

Dunning, J. H., (1979), *"Explaining Changing Pattern of International Investment in Defence of the Eclectic Theory"*, Oxford Bulletin of Economics and Statistics, vol 41, p. 269-296

Dunning, J.H (1981), *"Trade, location of economic activity and multinational enterprises"*, International Production and the Multinational Corporation, London

Dunning, J. H, (1993) *"Multinational Enterprises and the Global Economy"*, London, Addison Wesley

European Commission, (2012), *"The Annual European Competitiveness Report 2012,"* chapter 4, "FDI flows and EU industrial competitiveness".

Gomes, G.M., (1999), "A Short Note on State Level tax incentives in Brazil. A paper submitted at the *Expert Meeting on Tax Incentives*".

Grubert, H., Mutti, J., (2000), "Do taxes influence where US corporation invest?," *National tax journal*, 53, 825-839.

Hallward- Driemeier, M. (2003), "Do BTI attract FDI?" World Bank, Development research group, WP No 3121.

Hassett, K., Hubbard, R., G., (2001), "Tax policy and business investment," *Handbook of public economics*, 3, 1293-1343.

Hennart, J.F.(2009), "Theories of the multinational enterprises", *Oxford University Press*, p.127-145, Oxford

Hines, R. D., (1988), "Financial Accounting: In Communicating Reality, We Construct Reality", *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 13, No. 3, 1988.

Holland D. & Vann R.J. (1998), *"Income tax incentives for investment"*, volume 2, chapter 23, International Monetary Fund

James, Sebastian, (2007), *"The Effect of Tax Rates on Declared Income: An Analysis of Indian Taxpayer Response to Changes in Income Tax Rates,"* (Ph.D. diss.), Harvard University, Cambridge, Mass.

James, S., (2009), *"Incentives and Investments: Evidence and Policy Implications"*, Investment Climate Advisory Services of the World Bank Group

International Monetary Fund, (1993), *"Balance of Payments Manual 5th edition Washington, DC, International Monetary Fund"*

Knickerbocker, B, (1973), *"Oligopolistic reaction and Multinational enterprise",* Harvard University School of Business Administration, Boston

Krugman, P.R, (1991), "Geography and Trade", *MIT Press*, Cambridge

Krugman, P., Obstfeld, M., (1995), *«Διεθνής Οικονομική- Θεωρία και Πολιτική»*, μτφρ. Δουλφής Γ.- Πανταζίδης Στ., Τόμος Α, Αθήνα, Κριτική Α.Ε

Ludema, R., D., Wooton , I (2000), "Economic Geography and the fiscal effects of regional Integration", *Journal of International Economics*, Vol. 52, p. 331-357

Markusen, J.R. (1995), "The Boundaries of Multinational Enterprises and the Theory of International Trade", *Journal of Economic Perspectives*, Vol.9, No 2, p. 169-189.

Medalla, F., (2006), "On the Rationalization of Fiscal Incentives." *Submitted to ATENEOEPRA and the Department of Finance*, Philippines.

McCulloch, R. (1993), *"New perspectives of Foreign Direct Investment"*, In foot, K. Investment, University of Chicago Press, Chicago, p. 37-56

Mintz, J., M., (2007), "2007 Tax Competitiveness Report: A Call for Comprehensive Tax Reform," *Home institute Commentary*, No 254.

Moosa, I., (2002), *"Foreign Direct Investment: Theory, Evidence and Practise"*, Palgrave MacMillan, UK, p.18

Morisset J. (2003), "Tax incentives", *Private sector and infrastructure network*, note number 253, World Bank Group

Mucchielli, J.L., (2010), *"Economie Internationale",* Dalloz, 2e edit.

Mundell, R. A., (1997), "International Trade and Factor Mobility", *American Economic Review*, vol. 47, p. 321-335

Nayyar, D., (2006), *"Globalization, History and Development: A tale of two centuries"*, Cambridge Journal of economics, No 30, p. 137-159

Oates, W., (1999), "An essay on Fiscal Federalism", *Journal of Economic Literature*, Vol. 37, No 3, p.1120-1149

Oman C. (2000), *"Policy competition for Foreign Direct Investment: A study of competition among governments to attract FDI"*, Development Centre Studies, OECD, Paris

O.M.C. (2006), *"Evaluation and design of R&D tax incentives",* Crest Working Group report submitted to meeting, Crest

Organization for Economic Cooperation and Development, (1996), OECD *Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, Third Edition, Paris, OECD

Pain N.& Young G. 1996, *"Tax Competition and the Pattern of European Foreign Investment"*, Institute of fiscal Studies, November, London

Pass, C.L., Lowes, B. & Robinson A. (1995), *"Business and Macroeconomics"*, International Thompson Business Press

Petrochilos A. George, 1989, *"Foreign Direct Investment and the Development Process"*, ed. Avebury, England.

Psycharis Y., Kokkinou A. (2004), *"Foreign direct investment, regional incentives and regional attractiveness in Greece"*, 44th Congress of the European Regional Science Association, Porto, Portugal.

Rajan, Raghuram, (2006), Finance and Development.

Rao, S., Sharpe, A., (2002), *"Productivity issues in Canada"* University of Calgary Press.

Roca, J., (2010), *"Evaluation of the effectiveness and efficiency of tax benefits",* Inter-American Development Bank.

Silvani, C., Baer, K., (1997), "Designing a tax administration reform strategy: Experiences and Guidelines, Washington, DC, IMF.

Sofoudis, P., (2008), *"Foreign Direct Investment in Greece and alternative means of funding business plans within the European Union"*. Thesis, Department of Public Administration, MSc National & Community Management, Panteion University for Social and Political Sciences.

The Economist (2000), *"Globalization and tax",* 29 January, p.5

The World Bank, (2013), *"Doing Business 2013- Smarter Regulations for Small and Medium size Enterprises"*, 10th edition.

Toft, G., (1996), *"Doing Battle over the Incentives War."* In Federal Reserve Bank of Minneapolis, The Economic War among the States.

Tokman, M., Davis, L.M. and Lemon, K.N. (2007), "The WOW factor: creating value through win-back offers to reacquire lost customers", *Journal of Retailing*, 83, p. 47.

United Nations Centre on Transnational Corporations, (1991), *"World Investment Report- The triad in FDI",* UNCTAD, New York.

United Nations Conference on Trade and Development, (1995), "Incentives and Foreign Direct Investment; Background Report, New York and Geneva.

United Nations Conference on Trade and Development (2000), "Tax incentives and Foreign Direct Investment", ASIT advisory studies No 16, New York and Geneva

Vartia L. (2008), *"How do taxes affect investment and productivity?"*, OECD Economic Department, WP No 656.

Wallschutzsky, I., (1989), *"Achieving compliance in developing countries"* Bulletin for International Fiscal Documentation, 45.

Wells, I., T., (1986), *"Investment incentives: an unnecessary debate"* 22 CTC Reporter, 51.

Wells L., Allen N., Morisset J. & Pirnia N. (2001), *"Using tax incentives to compete for foreign investment"*, FIAS OP15, Washington, D.C.: World Banк

Wolff, G., (2006), *"Foreign direct investment in the enlarged EU: do taxes matter and to what extent?"*, Deutsche Bundesbank, Frankfurt

World Bank, (1989), The International Bank for Reconstruction and Development

World Bank, (2003), *"Tax incentives «using tax incentives to attract foreign direct investment»,* Note Number 253".

Ελληνική Βιβλιογραφία

Habash, N. (2007), *"Πολιτιστικά, πολιτικά και οικονομικά εμπόδια προσέλκυσης ΑΞΕ στις χώρες της Μέσης Ανατολής",* Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Πάτρας

Αγαπητός Γ. (2002), *Οικονομικό Λεξικό*

Βαλέντζα, Γ., (2007), "Το επενδυτικό καθεστώς στην Ινδία," *Αγορά χωρίς σύνορα*, 13 (1) 3-37.

Γαραντζιώτη, Ρ., Ξεζωνάτου, Α., (2008), *«Οι Φορολογικοί Συντελεστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση»*, Διπλωματική Εργασία, Παν/μιο Μακεδονίας, Τμήμα Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών.

Δελής, Τ., (2010), *"Άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κίνα"*, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (2004), "Μακροοικονομικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της εισροής Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην Ελλάδα", *Πρακτικά 17ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Στατιστικής*

Καλύβα, Α., *"Φορολογικός ανταγωνισμός και επιπτώσεις στην φορολογική πολιτική στην Ε.Ε."* Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στην Ε.Ε.

Κυρκιλής, Δ.,(2002), *«Άμεσες Ξένες Επενδύσεις»,* Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε

Λιαργκόβας Π., 2007, *«Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και ανταγωνιστικότητα: η εμπειρία της Ελλάδας και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών»*, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα

Παλάσκας, Θ., Πεχλιβάνος, Λ., Στοφόρος, Χ., 2004, *«Η Ελλάδα στη Διεθνή Αγορά Επενδύσεων»*, εκδ. ΙΟΒΕ, Αθήνα

Παπαγεωργίου Π., Χιόνης Δ., (2003), *«Διεθνής Επιχειρηματική Δραστηριότητα και Οργανισμοί»*, Αθήνα, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε

Παπαθωμά, Κ. (2011), *«ΑΞΕ,: Προσδιοριστικοί παράγοντες, συναλλαγματικές ισοτιμίες και πολυεθνικές επιχειρήσεις»*, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, ΕΑΠ

Πολυχρονόπουλος, Γ. –Κόρρες Γ., (2003), *«Βασικές αρχές οικονομίας και διοίκησης»*, Α.Θ Σταμούλης

Ρουμελιώτης, Π., (1978), *«Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και υπερκοστολογήσεις - υποκοστολογήσεις στην Ελλαδα»*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ

Σαρρού, Ι. (2011), «*Αρχές και δομή Ευρωπαϊκών Φορολογικών Συστημάτων»*, Διπλωματική Εργασία, Παν/μιο Μακεδονίας, Τμήμα Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών.

Τεζεψίδου, Ε., (2012), *«Οι Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ μεταπολεμικά στην Πορτογαλία»,* Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Χριστοδούλου, Δ., Νίκας, Δ. (2012), *"Η διεθνής οικονομική στην εποχή της παγκοσμιοποίησης"*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Business Dictionary, http://www.businessdictionary.com/definition/economic-life.html, (προσπελάστηκε στις 21/07/2012)

European Commission, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness analysis/european-competitiveness-report/files/ecr2012_full_en.pdf, (προσπελάστηκε στις 19/06/2013)

European Development Finance Institutions, http://www.edfi.be/, (προσπελάστηκε στις 01/09/2012)

European Venture Capital Association, http://evca.eu, (προσπελάστηκε στις 25/08/2012)

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), http://www.oecd.org/sti/industryandglobalisation/46352862.pdf, (προ-σπελάστηκε στις 28/08/2012)

Wiki-invest, http://www.wikinvest.com/wiki/Accelerated_capital_allowances, (προσπελάστηκε στις 10/09/2012)

Wikipedia, http://offshore-services.gr/, (προσπελάστηκε στις 20/9/2012)

Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, http://www.esee.gr/page.asp?id=63, προσπελάστηκε στις 26/08/2012

Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ), http://www.tempme.gr/, (προσπελάστηκε στις 25/08/2012)

Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών http://www.eeainfo.gr/?t=8&aID=90000400&isID=501, (προσπελάστηκε στις 1/09/2012)

Καλύβα Α., «Φορολογικος ανταγωνισμος και επιπτωσεις στην φορολογικη πολιτικη στην Ε.Ε.» (M.Sc, Ph.D), Σύμβουλος Φορολογίας, Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στην Ε.Ε. www.poedoy.gr/fe/ar_me.htm (προσπελάστηκε στις 10/01/2013)

Ν. 2601/ 1998, http://nomoi.info/%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-81-1998.html (προσπελάστηκε στις 02/07/2013)

Τακόπουλος, Αθ. ,«Μορφές χρηματοδότησης ΜΜΕ», http://www.specisoft.gr/home/news/docs/arthro_hrimatodotisis_MME.pdf (προσπελάστηκε στις 25/08/2012)

Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, http://www.ependyseis.gr, (προσπελάστηκε στις 15/05/2013)

http://www.taxheavens.biz/tax_free_havens/

Παράρτημα

Πίνακας 1: Προσαρμοσμένος Μέγιστος Θεσμικός Φορολογικός Συντελεστής στο Εισόδημα των Επιχειρήσεων (%).

ΧΩΡΑ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μ. Ο. ΑΝΑ ΧΩΡΑ	ΜΕΡΜ
ΒΕΛΓΙΟ	40,20	40,20	40,20	40,20	40,20	40,20	40,20	40,20	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	**37,10**	**-1,56**
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	40,00	40,00	40,20	37,00	34,30	32,50	28,00	23,50	23,50	19,50	15,00	15,00	10,00	10,00	10,00	10,00	**24,28**	**-10,66**
ΤΣΕΧΙΑ	41,00	39,00	39,00	35,00	35,00	31,00	31,00	31,00	31,00	28,00	26,00	24,00	24,00	21,00	20,00	19,00	**29,69**	**-4,91**
ΔΑΝΙΑ	34,00	34,00	34,00	34,00	32,00	32,00	30,00	30,00	30,00	30,00	28,00	28,00	25,00	25,00	25,00	25,00	**29,75**	**-2,38**
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	56,80	56,70	56,70	56,00	51,60	51,60	38,30	38,30	39,60	38,30	38,70	38,70	38,70	29,80	29,80	29,80	**43,09**	**-4,58**
ΕΣΤΟΝΙΑ	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	24,00	23,00	22,00	21,00	21,00	21,00	**24,50**	**-1,62**
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	40,00	38,00	36,00	32,00	28,00	24,00	20,00	16,00	12,50	12,50	12,50	12,50	12,50	12,50	12,50	12,50	**20,88**	**-8,79**
ΕΛΛΑΔΑ	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	37,50	35,00	35,00	35,00	32,00	29,00	25,00	25,00	25,00	24,00	**33,91**	**-3,86**
ΙΣΠΑΝΙΑ	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	32,50	30,00	30,00	30,00	**33,91**	**-0,98**
ΓΑΛΛΙΑ	36,70	36,70	41,70	41,70	40,00	37,80	36,40	35,40	35,40	35,40	35,00	34,40	34,40	34,40	34,40	34,40	**36,51**	**-1,05**
ΙΤΑΛΙΑ	52,20	53,20	53,20	41,30	41,30	41,30	40,30	40,30	38,30	37,30	37,30	37,30	37,30	31,40	31,40	31,40	**40,30**	**-3,28**
ΚΥΠΡΟΣ	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	29,00	28,00	28,00	15,00	15,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	**18,75**	**-8,20**
ΛΕΤΟΝΙΑ	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	22,00	19,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	**20,06**	**-4,64**
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	29,00	29,00	29,00	29,00	29,00	24,00	24,00	15,00	15,00	15,00	15,00	19,00	18,00	15,00	20,00	15,00	**21,25**	**-4,73**
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	40,90	40,90	39,30	37,50	37,50	37,50	37,50	30,40	30,40	30,40	30,40	29,60	29,60	29,60	28,60	28,60	**33,67**	**-2,70**
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	19,60	19,60	19,60	19,60	19,60	19,60	19,60	19,60	19,60	17,60	17,50	7,50	21,30	21,30	21,30	20,60	**18,97**	**-0,60**
ΜΑΛΤΑ	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	**35,00**	**0,00**
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	34,50	34,50	34,50	31,50	29,60	25,50	25,50	25,50	25,50	**31,98**	**-2,46**
ΑΥΣΤΡΙΑ	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	**30,63**	**-2,68**
ΠΟΛΩΝΙΑ	40,00	40,00	38,00	36,00	34,00	30,00	28,00	28,00	27,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	**27,13**	**-5,96**
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	39,60	39,60	39,60	37,40	37,40	35,20	35,20	33,00	33,00	27,50	27,50	27,50	26,50	26,50	26,50	26,50	**32,41**	**-3,31**
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	**25,69**	**-7,06**
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	23,00	22,00	21,00	20,00	**24,13**	**-1,14**
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	29,00	29,00	25,00	25,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	**27,56**	**-6,31**
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	25,00	28,00	28,00	28,00	28,00	29,00	29,00	29,00	29,00	29,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	**27,38**	**-0,43**
ΣΟΥΗΔΙΑ	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00	26,30	26,30	**27,79**	**-0,26**
ΑΓΓΛΙΑ	33,00	33,00	31,00	31,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	28,00	28,00	**30,25**	**-0,77**
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΤΟΥΣ	**35,33**	**35,33**	**35,24**	**34,14**	**33,48**	**31,91**	**30,74**	**29,34**	**28,33**	**27,04**	**25,46**	**24,89**	**24,53**	**23,59**	**23,53**	**23,21**	**29,13**	**-3,27**

Πηγή: "Taxation trends in the European Union", European Commission 2010

Πίνακας 2. Οι Εισροές ΑΞΕ[92] στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΤΟΜΕΙΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΘΗΡΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ, ΑΛΙΕΙΑ	**3,10**	**9,10**	**0,90**	**4,20**	**5,80**	**26,60**	**35,43**	**1,83**	**0,91**	**7,30**	**4,89**	**1,23**	101,29	0,23%
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	**10,30**	**71,40**	**4,10**	**-2,70**	**6,00**	**-2,70**	**32,30**	**60,90**	**0,30**	**1,71**	**0,00**	**1,20**	182,81	0,41%
Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου	10,30	67,20	-0,10	0,30	1,70	0,89	15,90	35,39	0,30	0,00	0,00	0,00	131,88	0,29%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	**1.002,60**	**914,60**	**604,60**	**842,30**	**590,53**	**1.409,69**	**963,91**	**1.236,45**	**1.881,59**	**1.299,10**	**442,36**	**429,84**	11.617,56	25,88%
Τρόφιμα, ποτά και προϊόντα καπνού	39,50	462,60	40,00	120,10	66,30	165,20	92,85	86,98	634,32	90,57	18,29	1,60	1.818,31	4,05%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες, είδη ρουχισμού και προϊόντα δέρματος	5,90	-12,10	3,70	1,40	4,30	4,20	2,69	1,51	19,55	8,10	6,70	0,58	46,53	0,10%
Προϊόντα ξύλου και χάρτου, εκδόσεις, εκτυπώσεις	14,90	11,10	12,40	-3,00	1,00	4,70	0,70	0,20	10,50	13,09	0,00	0,15	65,74	0,15%
Παραγωγή οπτάνθρακα (κοκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων	0,00	12,90	4,10	44,00	0,00	39,53	5,65	211,71	328,25	4,93	0,00	0,00	651,06	1,45%
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	628,00	339,50	427,70	468,10	210,70	618,50	194,62	172,60	170,87	155,73	15,24	11,24	3.412,79	7,60%
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	3,00	10,20	0,80	6,70	5,70	8,20	5,20	9,50	8,90	7,35	0,00	0,00	65,55	0,15%
Παραγωγή βασικών μετάλλων και κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	-7,10	80,40	45,20	104,10	148,40	232,40	207,66	161,78	192,89	3,14	58,11	143,32	1.370,30	3,05%
Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	15,80	10,60	17,90	34,60	3,70	30,50	23,20	19,30	25,70	10,21	0,00	1,09	192,59	0,43%
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ	14,40	21,20	10,90	7,20	2,90	6,20	225,86	166,39	357,27	694,59	234,78	249,15	1.990,83	4,44%
Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	-2,30	2,20	5,10	-2,20	55,60	104,50	119,06	112,06	58,82	228,51	86,35	0,00	767,70	1,71%
Κατασκευή οχημάτων	2,60	5,90	4,80	7,80	11,70	12,40	22,52	29,34	30,21	0,00	1,60	0,46	129,32	0,29%
Λοιπές βιομηχανίες	287,90	-29,90	32,00	53,50	80,23	183,36	63,90	265,10	44,30	82,89	21,30	22,26	1.106,85	2,47%
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	**200,30**	**165,00**	**119,90**	**65,00**	**150,40**	**4,20**	**8,92**	**7,36**	**0,00**	**4,97**	**1,14**	**0,74**	727,94	1,62%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	**52,40**	**80,00**	**105,60**	**82,50**	**98,40**	**110,20**	**128,72**	**54,72**	**15,77**	**17,10**	**23,98**	**22,98**	792,37	1,77%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	**1.500,60**	**1.436,50**	**2.976,40**	**5.069,80**	**3.868,12**	**5.305,67**	**1.770,22**	**2.030,60**	**2.014,55**	**726,26**	**2.098,80**	**404,01**	29.201,52	65,06%
Εμπόριο και επισκευές	1,20	193,50	555,60	191,80	285,30	237,30	126,83	256,69	210,87	28,35	152,35	44,96	2.284,75	5,09%
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	19,50	24,10	10,10	26,40	45,10	528,20	3,84	63,02	0,44	8,80	23,40	5,97	758,88	1,69%
Μεταφορές	113,20	59,00	30,70	5,70	1,31	9,70	12,40	12,10	8,30	4,38	3,19	2,19	262,16	0,58%
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	835,00	294,30	1.346,60	3.698,30	1.099,70	893,00	596,70	847,09	1.188,75	9,03	0,70	11,50	10.820,66	24,11%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	168,90	561,20	686,30	779,30	1.635,51	2.798,27	566,95	570,70	294,60	235,86	1.784,29	2,67	10.084,55	22,47%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων	157,20	144,90	211,30	226,20	355,40	261,70	196,90	107,50	205,60	62,10	27,43	24,24	1.980,47	4,41%
Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	72,80	48,50	31,70	39,50	40,00	8,10	4,00	11,40	13,40	1,02	0,35	0,29	271,06	0,60%
Έρευνα και ανάπτυξη στις φυσικές και κοινωνικές επιστήμες	0,30	0,30	0,00	0,00	168,70	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	169,50	0,38%
Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ)	-26,40	66,80	11,00	13,10	139,10	456,80	134,80	65,10	63,90	356,47	78,94	292,19	1.651,79	3,68%
Εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα	138,60	16,60	56,80	47,90	64,30	82,10	123,10	85,00	16,80	12,08	13,62	10,12	667,02	1,49%
Λοιπές υπηρεσίες	20,30	27,30	36,30	41,60	33,70	30,50	4,70	12,00	11,70	8,17	14,52	9,90	250,68	0,56%
ΜΗ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	**11,70**	**11,70**	**23,60**	**16,40**	**33,95**	**134,84**	**223,20**	**38,23**	**80,58**	**96,60**	**534,10**	**1.056,80**	2.261,70	5,04%
ΣΥΝΟΛΟ	**2.781,00**	**2.688,30**	**3.835,10**	**6.077,50**	**4.753,20**	**6.988,50**	**3.162,70**	**3.430,10**	**3.993,70**	**2.153,04**	**3.105,27**	**1.916,80**	**44.885,21**	

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

[92] Οι τιμές του πίνακα συμπεριλαμβάνουν και τα επαν-επενδυθέντα κέρδη των εταιρειών.

Πίνακας 3. Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ[93] στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΤΟΜΕΙΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΘΗΡΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ, ΑΛΙΕΙΑ	**-2,20**	**8,00**	**0,80**	**3,20**	**3,03**	**25,76**	**28,31**	**-7,06**	**0,91**	**7,30**	**3,50**	**0,24**	**71,78**	**0,40%**
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	**9,70**	**71,15**	**3,80**	**-15,10**	**2,70**	**-2,80**	**-293,70**	**40,40**	**0,10**	**-0,35**	**0,00**	**-0,60**	**-184,70**	**-1,02%**
Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου	10,00	67,00	-0,10	0,30	0,00	0,89	-310,06	23,87	0,30	0,00	0,00	0,00	-207,80	-1,15%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	**655,70**	**24,50**	**45,40**	**-229,00**	**-254,35**	**646,60**	**-167,59**	**495,34**	**442,91**	**-225,73**	**84,44**	**114,23**	**1.632,45**	**9,04%**
Τρόφιμα, ποτά και προϊόντα καπνού	-55,80	294,10	-49,30	-24,30	-133,28	99,91	-56,54	-79,18	207,87	-108,92	11,80	-5,39	100,97	0,56%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες, είδη ρουχισμού και προϊόντα δέρματος	0,80	-12,80	2,20	-1,70	1,90	1,97	2,14	1,38	16,23	4,84	6,55	0,48	23,99	0,13%
Προϊόντα ξύλου και χάρτου, εκδόσεις, εκτυπώσεις	6,20	7,90	9,80	-4,60	-50,70	4,70	0,50	0,10	10,40	2,47	0,00	0,15	-13,08	-0,07%
Παραγωγή οπτάνθρακα (κοκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων	-0,90	12,40	3,80	-94,90	-0,22	39,53	-290,42	209,91	324,03	-14,07	0,00	0,00	189,14	1,05%
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	441,60	-202,20	89,60	-23,00	1,15	451,10	-6,83	-6,89	-46,29	-42,74	6,79	6,94	669,23	3,70%
Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	1,70	8,60	-2,30	-1,60	2,80	7,20	5,20	9,20	8,90	7,35	0,00	0,00	47,05	0,26%
Παραγωγή βασικών μετάλλων και κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	-8,60	-24,80	-49,80	-43,50	-4,07	63,70	23,91	4,08	7,11	-2,89	29,50	9,11	3,74	0,02%
Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	-17,60	-7,20	9,40	21,00	-1,80	30,40	23,10	18,90	25,70	10,14	-0,02	1,09	113,11	0,63%
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ	14,20	21,20	5,50	0,80	1,10	-46,90	102,10	43,17	-205,71	-148,63	-57,57	80,06	-190,69	-1,06%
Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	-4,30	-14,30	4,20	-103,00	-75,82	-24,26	-6,40	29,85	25,66	37,14	86,28	0,00	-44,94	-0,25%
Κατασκευή οχημάτων	2,60	5,90	4,80	7,80	11,46	12,39	17,35	29,34	30,12	0,00	1,60	0,46	123,82	0,69%
Λοιπές βιομηχανίες	275,80	-64,30	17,50	38,00	-6,87	6,86	18,30	235,50	38,90	29,58	-0,48	21,33	610,12	3,38%
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	**116,10**	**102,60**	**76,00**	**19,60**	**127,55**	**-27,38**	**8,92**	**7,36**	**-5,60**	**4,97**	**1,14**	**0,74**	**432,00**	**2,39%**
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	**44,70**	**60,80**	**94,90**	**71,60**	**87,76**	**105,86**	**127,70**	**51,93**	**13,69**	**10,33**	**14,35**	**7,18**	**690,79**	**3,82%**
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	**-9,80**	**-22,40**	**1.525,20**	**3.227,07**	**1.841,72**	**3.417,97**	**693,89**	**1.084,30**	**599,18**	**215,25**	**1.495,24**	**330,45**	**14.398,06**	**79,71%**
Εμπόριο και επισκευές	-419,30	-81,60	394,40	-16,90	80,89	101,12	39,10	178,06	119,29	-28,96	92,20	0,89	459,19	2,54%
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	15,20	21,30	5,80	9,70	43,25	37,27	0,81	57,94	0,40	8,42	21,72	5,77	227,58	1,26%
Μεταφορές	-0,60	-10,60	16,20	-0,63	-26,49	8,50	-10,10	8,70	6,40	3,82	2,06	2,16	-0,58	0,00%
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	188,20	-492,80	427,60	2.765,20	88,75	-41,79	-228,37	67,40	418,08	7,85	0,66	7,39	3.208,17	17,76%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	25,90	366,50	499,10	246,20	992,41	2.665,17	542,65	551,00	-168,30	156,01	1.283,57	-0,26	7.159,95	39,64%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων	128,50	83,20	150,80	130,00	302,50	189,20	135,60	74,80	168,50	45,87	15,66	12,29	1.436,92	7,95%
Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	44,50	34,80	5,20	38,10	40,00	6,20	4,00	11,40	2,40	-5,64	-0,65	-1,04	179,27	0,99%
Έρευνα και ανάπτυξη στις φυσικές και κοινωνικές επιστήμες	0,30	0,00	0,00	0,00	168,50	-7,70	0,00	-3,40	0,20	0,00	0,00	-0,59	157,31	0,87%
Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ)	-110,60	23,90	-54,50	-6,10	122,20	429,30	116,80	48,60	31,90	39,88	71,66	290,16	1.003,20	5,55%
Εκπαίδευση, υγεία και κοινωνική μέριμνα	101,10	10,30	52,60	25,10	1,90	2,20	95,20	81,60	13,70	-7,74	-1,44	9,39	383,91	2,13%
Λοιπές υπηρεσίες	17,00	22,60	28,00	36,40	27,80	28,50	-1,80	8,20	6,60	-4,27	9,80	4,31	183,14	1,01%
ΜΗ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	**8,10**	**4,55**	**7,70**	**-6,30**	**-265,70**	**102,80**	**103,77**	**20,13**	**78,71**	**41,60**	**177,46**	**750,60**	**1.023,42**	**5,67%**
ΣΥΝΟΛΟ	**822,30**	**249,20**	**1.753,80**	**3.071,10**	**1.542,70**	**4.268,80**	**501,30**	**1.692,40**	**1.129,90**	**53,37**	**1.776,14**	**1.202,84**	**18.063,85**	

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

[93] Οι τιμές του πίνακα συμπεριλαμβάνουν και τα επαν-επενδυθέντα κέρδη των εταιρειών.

Πίνακας 4. Οι Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα: οι Εξεταζόμενοι Τομείς (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΤΟΜΕΙΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.500,60	1.436,50	2.976,40	5.069,80	3.868,12	5.305,67	1.770,22	2.030,60	2.014,55	726,26	2.098,80	404,01	29.201,52	**65,06%**
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	1.002,60	914,60	604,60	842,30	590,53	1.409,69	963,91	1.236,45	1.881,59	1.299,10	442,36	429,84	11.617,56	**25,88%**
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	52,40	80,00	105,60	82,50	98,40	110,20	128,72	54,72	15,77	17,10	23,98	22,98	792,37	**1,77%**
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	200,30	165,00	119,90	65,00	150,40	4,20	8,92	7,36	0,00	4,97	1,14	0,74	727,94	**1,62%**
ΣΥΝΟΛΟ	**2.755,90**	**2.596,10**	**3.806,50**	**6.059,60**	**4.707,45**	**6.829,76**	**2.871,77**	**3.329,14**	**3.911,91**	**2.047,42**	**2.566,28**	**857,57**	**42.339,40**	**94,33%**
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΕ	**99,10%**	**96,57%**	**99,25%**	**99,71%**	**99,04%**	**97,73%**	**90,80%**	**97,06%**	**97,95%**	**95,09%**	**82,64%**	**44,74%**		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 5. Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα: οι Εξεταζόμενοι Τομείς (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΤΟΜΕΙΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	-9,80	-22,40	1.525,20	3.227,07	1.841,72	3.417,97	693,89	1.084,30	599,18	215,25	1.495,24	330,45	14.398,06	**79,71%**
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	655,70	24,50	45,40	-229,00	-254,35	646,60	-167,59	495,34	442,91	-225,73	84,44	114,23	1.632,45	**9,04%**
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	44,70	60,80	94,90	71,60	87,76	105,86	127,70	51,93	13,69	10,33	14,35	7,18	690,79	**3,82%**
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	116,10	102,60	76,00	19,60	127,55	-27,38	8,92	7,36	-5,60	4,97	1,14	0,74	432,00	**2,39%**
ΣΥΝΟΛΟ	**806,70**	**165,50**	**1.741,50**	**3.089,27**	**1.802,67**	**4.143,04**	**662,92**	**1.638,93**	**1.050,18**	**4,82**	**1.595,17**	**452,60**	**17.153,31**	**94,96%**
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΕ	98,10%	66,41%	99,30%	100,59%	116,85%	97,05%	132,24%	96,84%	92,94%	9,03%	89,81%	37,63%		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 6. Οι Εισροές ΑΞΕ στον Τομέα των Υπηρεσιών στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΚΛΑΔΟΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	835,00	294,30	1.346,60	3.698,30	1.099,70	893,00	596,70	847,09	1.188,75	9,03	0,70	11,50	10.820,66	**37,06%**
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	168,90	561,20	686,30	779,30	1.635,51	2.798,27	566,95	570,70	294,60	235,86	1.784,29	2,67	10.084,55	**34,53%**
Εμπόριο και επισκευές	1,20	193,50	555,60	191,80	285,30	237,30	126,83	256,69	210,87	28,35	152,35	44,96	2.284,75	**7,82%**
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων	157,20	144,90	211,30	226,20	355,40	261,70	196,90	107,50	205,60	62,10	27,43	24,24	1.980,47	**6,78%**
Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ)	-26,40	66,80	11,00	13,10	139,10	456,80	134,80	65,10	63,90	356,47	78,94	292,19	1.651,79	**5,66%**
ΣΥΝΟΛΟ	**1.135,90**	**1.260,70**	**2.810,80**	**4.908,70**	**3.515,01**	**4.647,07**	**1.622,17**	**1.847,08**	**1.963,72**	**691,80**	**2.043,71**	**375,55**	**26.822,22**	**91,85%**
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΜΕΑ	**75,70%**	**87,76%**	**94,44%**	**96,82%**	**90,87%**	**87,59%**	**91,64%**	**90,96%**	**97,48%**	**95,26%**	**97,38%**	**92,95%**		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 7. Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στον Τομέα των Υπηρεσιών στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΚΛΑΔΟΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	25,90	366,50	499,10	246,20	992,41	2.665,17	542,65	551,00	-168,30	156,01	1.283,57	-0,26	7.159,95	**49,73%**
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	188,20	-492,80	427,60	2.765,20	88,75	-41,79	-228,37	67,40	418,08	7,85	0,66	7,39	3.208,17	**22,28%**
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων	128,50	83,20	150,80	130,00	302,50	189,20	135,60	74,80	168,50	45,87	15,66	12,29	1.436,92	**9,98%**
Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ)	-110,60	23,90	-54,50	-6,10	122,20	429,30	116,80	48,60	31,90	39,88	71,66	290,16	1.003,20	**6,97%**
Εμπόριο και επισκευές	-419,30	-81,60	394,40	-16,90	80,89	101,12	39,10	178,06	119,29	-28,96	92,20	0,89	459,19	**3,19%**
ΣΥΝΟΛΟ	-187,30	-100,80	1.417,40	3.118,40	1.586,75	3.343,00	605,78	919,86	569,47	220,65	1.463,75	310,47	13.267,43	**92,15%**
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΜΕΑ	1911,22%	450,00%	92,93%	96,63%	86,16%	97,81%	87,30%	84,83%	95,04%	102,51%	97,89%	93,95%		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 8. Οι Εισροές ΑΞΕ στον Τομέα της Μεταποίησης στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΚΛΑΔΟΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	628,00	339,50	427,70	468,10	210,70	618,50	194,62	172,60	170,87	155,73	15,24	11,24	3.412,79	**29,38%**
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ	14,40	21,20	10,90	7,20	2,90	6,20	225,86	166,39	357,27	694,59	234,78	249,15	1.990,83	**17,14%**
Τρόφιμα, ποτά και προϊόντα καπνού	39,50	462,60	40,00	120,10	66,30	165,20	92,85	86,98	634,32	90,57	18,29	1,60	1.818,31	**15,65%**
Παραγωγή βασικών μετάλλων και κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	-7,10	80,40	45,20	104,10	148,40	232,40	207,66	161,78	192,89	3,14	58,11	143,32	1.370,30	**11,80%**
Λοιπές βιομηχανίες	287,90	-29,90	32,00	53,50	80,23	183,36	63,90	265,10	44,30	82,89	21,30	22,26	1.106,85	**9,53%**
ΣΥΝΟΛΟ	**962,70**	**873,80**	**555,80**	**753,00**	**508,53**	**1.205,66**	**784,89**	**852,84**	**1.399,65**	**1.026,92**	**347,72**	**427,57**	**9.699,08**	**83,49%**
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΜΕΑ	**96,02%**	**95,54%**	**91,93%**	**89,40%**	**86,11%**	**85,53%**	**81,43%**	**68,97%**	**74,39%**	**79,05%**	**78,60%**	**99,47%**		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 9. Οι Καθαρές Εισροές ΑΞΕ στον Τομέα της Μεταποίησης στην Ελλάδα (σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές)

ΕΤΗ / ΚΛΑΔΟΙ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	441,60	-202,20	89,60	-23,00	1,15	451,10	-6,83	-6,89	-46,29	-42,74	6,79	6,94	669,23	42,03%
Λοιπές βιομηχανίες	275,80	-64,30	17,50	38,00	-6,87	6,86	18,30	235,50	38,90	29,58	-0,48	21,33	610,12	38,32%
Παραγωγή οπτάνθρακα (κοκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων	-0,90	12,40	3,80	-94,90	-0,22	39,53	-290,42	209,91	324,03	-14,07	0,00	0,00	189,14	11,88%
Κατασκευή οχημάτων	2,60	5,90	4,80	7,80	11,46	12,39	17,35	29,34	30,12	0,00	1,60	0,46	123,82	7,78%
ΣΥΝΟΛΟ	701,50	-255,40	125,10	-51,10	3,72	540,27	-238,50	486,75	372,46	-17,09	7,89	29,82	1.592,33	97,54%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΜΕΑ	**109,67%**	**-1013,06%**	**254,85%**	**31,48%**	**-2,17%**	**78,86%**	**156,10%**	**94,45%**	**78,29%**	**12,06%**	**9,37%**	**25,15%**		

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 10. Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής των εισροών των τομέων-κλάδων των πινάκων 3,5,7 του Παραρτήματος (2000-2011)

ΤΟΜΕΑΣ	ΜΕΡΜ (%)
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	**10,52**
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	65,04
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	20,08
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ιδιωτικές αγοραπωλησίες ακινήτων	18,41
Εμπόριο και επισκευές	-5,54
Λοιπές δραστηριότητες (νομικές, λογιστικές, συμβούλων οργάνωσης, κλπ)	-17,88
ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	**1,61**
Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	35,12
Τρόφιμα, ποτά και προϊόντα καπνού	19,12
Λοιπές βιομηχανίες	13,54
Παραγωγή βασικών μετάλλων και κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	6,08
Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και Η/Υ	-33,63
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	**69,38**
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	**16,07**
ΣΥΝΟΛΟ	**3,77**

Επεξεργασία : Α. Μπεχλιούλης

Πίνακας 11. Οι Εισροές ΑΞΕ ως προς το Α.Ε.Π. & τις ΑΕΠΚ στην Ελλάδα (2000-2011)

ΛΟΓΟΣ \ ΕΤΗ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
ΑΞΕ/Α.Ε.Π. %	1,29%	1,18%	1,66%	2,61%	2,13%	3,35%	1,64%	1,85%	2,32%	1,37%	2,12%	1,41%
ΑΞΕ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ %	8,90%	7,30%	9,04%	11,02%	8,30%	13,81%	6,88%	7,35%	9,15%	5,83%	9,02%	6,01%

Πηγή : European Commission,2006 & ΕΛΣΤ

Πίνακας 12. Απόθεμα ΑΞΕ στην Ελλάδα και φορολογικοί συντελεστές (1981-2010)

ΕΤΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ	ΑΠΟΘΕΜΑ ΑΞΕ ΑΠΌ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ		ΕΤΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ	ΑΠΟΘΕΜΑ ΑΞΕ ΑΠΌ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΡΟΣ ΕΛΛΑΔΑ
1981	60,00%	5.422,40 €		1996	45,00%	12.028,80 €
1982	60,00%	6.127,70 €		1997	45,00%	13.012,80 €
1983	60,00%	6.865,10 €		1998	45,00%	13.084,00 €
1984	63,00%	7.588,00 €		1999	45,00%	15.890,00 €
1985	63,00%	8.308,70 €		2000	45,00%	14.112,80 €
1986	63,00%	9.071,00 €		2001	42,50%	13.941,25 €
1987	63,00%	10.135,50 €		2002	40,00%	15.560,60 €
1988	50,00%	11.632,00 €		2003	40,00%	22.453,60 €
1989	50,00%	13.011,00 €		2004	40,00%	28.481,53 €
1990	50,00%	5.680,80 €		2005	40,00%	29.189,32 €
1991	50,00%	6.815,80 €		2006	40,00%	41.287,97 €
1992	40,00%	7.959,80 €		2007	40,00%	53.220,81 €
1993	40,00%	8.936,80 €		2008	40,00%	38.118,65 €
1994	45,00%	9.917,80 €		2009	40,00%	42.097,23 €
1995	45,00%	10.970,80 €		2010	45,00%	35.025,81 €

Πηγή : UNCTAD & OECD statistics